

„Érted vagyok”

(Exodus 3,14)

Közösségi
és családi
folyóirat

IV. évf. 2. szám
1993. április
50,— Ft

*Legyőzte-e Jézus
a világot?*

*Gyanúsan gyors
boldogáavatás*

*Egy papi élet
állomásai*

*Család és
társadalom*

Prohászka-novella

Moha-mese

Missziós rovat

*Tolsztoj
a hazafiságról*

Ökológia

Legyőzte a világot?

„Azért mondtam ezeket nektek, hogy békességtek legyen bennem. A világban üldözést szenvedtek, de legyetek bátrak: én legyőztem a világot!” (Jn 16,33)

Hogy jól értsük Jézus buzdítását, azt tanácsolom, próbáljuk meg ez egyszer „idegen fülekkel” hallgatni, mintegy kivülállóként — ne úgy, mint akik jól ismerik, s különben is megszokták, hogy egy-egy ilyen kijelentést magától értetődően készpénznek vegyenek, mert hát, ugye, ezek mégiscsak a „dicsőségesen feltámadt” Krisztus szavai, „a megváltás diadalának” kifejezői és hasonlók. Próbáljuk csak egyszer egy kivülálló füleivel hallgatni ezeket a szavakat! Egy kivülállóval, akit nem érdekel sem Krisztus, sem Isten, sem evangélium, nem is látja azt a rettenetes nagy diadalt, amit Jézus aratott — próbáljuk csak beleélni magunkat, milyen gondolatokkal-érzésekkel hallgathatja ő ezt az állítást: „Én legyőztem a világot”. Nem kell-e szükségképpen azt gondolnia: „Ugyan, kérem, ekkora beképzeltéssel és nagyzási mániával még életemben nem találkoztam! Utaltassák be az illetőt zárt osztályra!”

Jó lesz, ha nem botránkozunk meg e képzeletbeli idegen reakcióján. Segíthet nekünk, hogy leszálljunk a „diadalmas világnézet fellegeiből” a valóság göröngyös talajára. Nézzük meg innen, testközelből ezt a kijelentést, hogy „én legyőztem a világot!”

Először is: *Ki mondja ezt?* Egy csóró néptanító (vagy ahogyan a Pázmány Péter Hittudományi Akadémia egyik professzora titulálta: — „egy mezei teológus”), akinek se pénze, se posztója, hatalma még kevesebb, csak 12 ágrólszakadt tanítványa. Minden erejét megfeszítve nagyjából ennyit tudott „meghódítani” a világból, ezt is egy istenhátamögötti provinciában, egy közismerten kissé raplis nép körében. Voltak ugyan rajongói nagyobb tömegben is (pár ezer ember talán), de amikor kiderült, hogy királynak-hadvezérnek nem alkalmas, rövid úton odébbálltak. Talán agyára ment a sok kudarc, hogy istenülő vágyait most kivetíti a valóságba, mondván: „Én legyőztem a világot”?

Az sem közömbös: *Mikor mondta ezt?* Azon a bizonyos utolsó vacsorán, ami amolyan búcsúvacsora volt, s akkor

sem járnánk messze az igazságtól, ha paradox módon azt mondanók: a saját halotti tora. Ekkor már tudja, hogy készen van a halálos ítélete, tudja-sejti, hogy a 12 ágrólszakadt egyike az árulója, tudja, hogy már nem sok van hátra, és hamarosan kivégzik a legborzalmasabb módszerek egyikével. Itt van tehát valaki az élete mélypontján, s nem hogy pénze-posztója, tekintélye, hatása vagy hatalma nincsen, de voltaképpen már az élete, a pusztá léte sem az övé, mint valami közönséges rablógyilkost, úgy fogják pár óra múlva fölakasztani, és erre kijelenti, hogy „Én legyőztem a világot”!

És kiknek mondja ezt? Egy tucatnyi szerencsétlen földönfutónak, akiknek legtöbbje írni-olvasni sem tud, akik lelkesedni, népük gyernekeiként világbirodalmi álmokat kergetni ugyan tudnak, akik tettek is nemrég egy pár hangzatos hűségnyilatkozatot, de akik úgy szóródnak majd szét, mint a szélfútt pelyva, amikor már nem babra megy a játék, s akik közül a legbátrabb-leghangosabb pár óra múltán egy cselédlány előtt sem meri majd vállalni, hogy ismeri azt, aki most kijelenti, hogy ő „legyőzte a világot”.

Most, hogy már látjuk, ki mondta ezt, mikor és kiknek, azzal is szembenézhetünk, *mit is mondott.* Egy biztos: valami nagyon sajátosat kellett értenie azon, hogy „legyőzte a világot” — ha feltételezzük róla, hogy ép eszű volt és az örületig fokozódott nagyzási mániában nem szenvedett. Márpedig — ismerve előéletét — minden okunk megvan arra, hogy ezt feltételezzük. Mire gondolhatott, amikor azt mondta: „Én legyőztem a világot”?

Talán valami ilyesmire: „Bizony, legyőztem a világot, mert összes erőivel és hatalmával, gazdagságával, minden csábító ígéretével és iszonytató fenyegetésével sem tudta elérni, hogy hozzá hasonuljak és olyan legyek, mint ő. Bizony belém törött a világ foga. Éppen *azáltal*, hogy csak csóró néptanító voltam és maradtam, sőt a végén már népem sem maradt; *azáltal*, hogy nem ra-

gadtam meg a királyság lehetőségét, amikor tálcán kínálták (Jn 16,14–15), hogy annyi gonoszság közepette annyi jót tettem: s legfőképpen *azáltal*, hogy *most sem nyúlok a világ eszközeihez és módszereihez, amikor »lenni vagy nem lenni« a tét, pedig megtehetném (Mt 26,53). A »szemet szemért, fogat fogért« ördögi köre bennem megszakadt, az igazságszolgáltatás köntösébe bújt sátáni világ bennem letette a fegyvert az önfeláldozó jóság isteni világa előtt. De nem csupán ennyi az egész, bár ez magában véve is, bizony, világtörténelmi jelentőségű. A világnak majd meg kell tapasztalnia, hogy éppen a bukásom volt a legnagyobb győzelmem, hogy éppen a pusztulásomból szökken számba a sok termék (Jn 12,31 — 12,24 — 12,32). Bizony, bármilyen furcsán hangozhatik épp az én számból, épp most, épp ilyen hallgatóság előtt, bizony mégis igaz, hogy én legyőztem a világot.”*

Ha megtoldjuk ezt a kijelentést egy értelmező szóval, akkor egyúttal össze is foglaltuk elmélkedésünk eddigi mondanivalóját. Ez a szó: „*magamban*”. Jézus ezt mondja: „Én legyőztem a világot — magamban” (vö. Jn 14,31!).

Már csak egy kérdésre kell röviden válaszolnunk: Mi hasznuk volt ebből a győzelemből tanítványainak, *mi hasznuk van belőle nekünk?* Az, hogy a világ részéről jövő üldözések közepette bátrak lehetünk és bátran cselekedhetünk (a szokásosan „bízattok”-kal fordított szónak ez az eredeti értelme). Bátrak lehetünk és *bátran cselekedhetjük a jót, mert Jézus példát adott nekünk (Jn 13,15) arra, hogy nem vagyunk menthetetlenül kiszolgáltatva a világnak, hogy legyőzhetjük — magunkban — a gonoszságot, hogy mi is megtörhetjük az ördögi kört. És mi rossz érhet minket, ha egyszer megdöntöttük magunkban a Rossz uralmát? (Ha a Világ Fejedelmének nincs bennünk semmije? — Jn 14,31). Akkor jézusi békénk lehet — az üldözések közepette is.*

Gergely G. András

Rudolf Schermann

Opus Dei

Egy boldoggáavatás rejtett okai

A spanyol papnak, az Opus Dei titkos egyházi szervezet megalapítójának boldoggáavatása, amit figyelemreméltó gyorsasággal zavartak végig az (egyházi) színpadon, logikus következménye a jelenkori római egyházpolitikának. Escrivá alakjában a mostani restaurációs tendenciák szentjét és a zsinatellenzők védelmező pátrónusát emelték az oltár tiszteletére.

Az Opus Dei 1902. január 9-én a spanyol Barbastroban született és csak tizenhét éve, 1975. június 26-án meghalt alapítója, Josemaria Escrivá de Balaguer követői számára mindig is szilárd tény jelentett, hogy az „atya”, ahogy Escrivá szólította magát, egy szent. Állítólag már 1939-ben — Escrivá akkor harminchét éves volt és életpályájának még meglehetősen az elején — bizonyos Xavier A. A. de Vitoria Escrivának ugyanezen évben megjelent főművéhez, a 999 szentenciából álló mondásgyűjteményhez, a „Camino”-hoz (Az út) írt előszavában megírta: „Az oldalakon Isten Lelke fű. Minden mondatból egy szent szól, aki ismeri ügyedet és döntéseidet várja.” Állítólag. A könyvecske régebbi kiadásából ez a bevezetés ugyanis hiányzik. Az Escrivá halála utáni legújabb kiadásokban újra felmerül, nyilvánvaló mozaikkövecseként a szerző szándékolt szentéavatásához. Az Opus Dei-ről szóló publikációkkal szemben mindig ajánlatos az elővigyázat. Mert Klaus Küng, az Opus Deihez tartozó vorarlbergi püspök hiába bizonygatja, hogy „A manipulálás veszélye az Opus Deinél nem áll fenn” (Wochenpresse 2/9, 1987. január): az Opus-szövegek nem éppen szegények minden lehetséges kozmetikai operációban, jólétsült megszakításokban, kihagyásokban és betoldásokban.

Egy példa: Escrivá 1939-ben Burgosban, a Franco-csapatok akkori fővárosában, e csapatok védelmét élvezte. Mondásgyűjteményének írását ekkor fejezte be, és ebben (a 145. mondásban) a következő mondat is szerepelt: „A front Madrid előtt a spanyol polgárháborúban. Hűsz tiszta. Egy kör boldog barátságban. Dal hallatszik, majd még egy, még néhány. Az a fiatal hadnagy fekete bajuszával csak az elsőt hallotta: »A megszott szívd nem az én gondolatom. Ha az enyémet adom, egészen odaadom.«”

Amikor Franco halála után a demokrácia bevonult Spanyolországba, az Opus Dei ezt a mondást, mely az alapítónak Francohoz közelállását tanúsította, nyilvánvalóan nem találta éppen időszerűnek. Tehát megváltoztatták. Eltűnt az utalás a Madrid előtti frontra, a hűsz tisztre és a spanyol polgárháborúra, a fiatal hadnagyból pedig sima „barát” (muchacho) lett. A 145. mondás az 1981-es spanyol kiadásban most már így hangzott: „Ifjak egy csoportja vidám körben jön össze. Felcsendül egy dal, még egy és még sok más. Az a barát a sötét bajusszal csak az elsőt hallotta...”

De nemcsak politikai számításból manipulálnak gátlástalanul, hanem az esetben is, ha időközben kellemetlenné vált teológiai tartalmakról van szó. Így az „atya” az „Út” 1962-es (2. német) kiadása szerint még leplezetlenül a hullaugedelmesség eszméjét terjesztette. Escrivá eredeti hangja a 941. mondásban: „Engedelmeskedni — biztos út. Az előljárónak vakon engedelmeskedni

Századunk legnagyobb apostola?

Egy mostanában nyilvánosságra hozott brosúrában a május 17-én boldoggá avatandót — aktájából származó ismeretlen eredetű jegyzőkönyvkivonat alapján — a legmagasabb hangon dicsérik. Escrivá üzenete „új korszakot nyitott az egyházban”, rendelkezett „a klasszikusok erejével, egy egyház- atya képességei vannak meg benne”, Escrivá „az évszázad legfeltűnőbb személyiségeinek egyike”, szentéavatási eljárásában egyszerűen szólva „a mi századunk legnagyobb apostolának eljárásáról van szó”. Hogy ellenhangok is vannak? Na és! Ezeket a törvényszék a hitelreméltóság hiánya miatt már elutasította minden további nélkül. És különben is: „Ezek a legkisebb árnyékot sem vetik személyiségére, hanem annál világosabban bizonyítják hősiességét.”

A „szent atya” alakjának „hősi” voltát alátámasztandó az Opus Dei állandóan bíborosok és püspökök impozáns sorára hivatkozik, akik egyhangúan helyeselték Escrivá szentéavatását. Valójában Escrivá és az ő Opus Deije szimpatizánsai között nemcsak ókonzervatív kúriai bíborosok vannak, mint Silvio Oddi, Lopez Trujillo vagy Palazzini

Adalék a katolicizmus patológiájához?

Mégis: az Opus Deivel kapcsolatos kevésbé hízelgő igazság mindig újra megtalálja útját a nyilvánossághoz. Így az ismert svájci teológus, Hans Urs von Balthasar a „Wort und Wahrheit” 1963. decemberi számában megjelent cikkében az Opus Dei-t a napjainkban az egyházban létező „legerősebb integralista hatalmi tömörülés”-nek nevezte. Balthasar cserkész-ábécééhez hasonlította Escrivá főművét, a mondásokat. Még jóval azelőtt, hogy az Opus Dei — főleg túlhaladott jámborsági/lelkiségi gyakorlata és tagjainak sötét pénzügyletei következtében — a szalagcímekbe került volna, a Franz Xaver Arnold és Karl Rahner által kiadott „Handbuch der Pastoraltheologie” (A pasztorálteológia kézikönyve, Herder, II/1 kötet) Escrivá „Út”-jának egyes mondatait a „Katolikus kereszténység patológiája” fejezet alátámasztásához idézi. Persze Escrivá belső munkatársai még közvetlenebbül élhették

— a szentség útja.” Mivel a vak engedelmességet az olvasóközönség már nem érzi a szentség útjának, az 1983-as kiadás ugyanezt a 941. mondást egy könnyű változatra „fordítja le”: „Engedelmeskedni — biztos út. Az előljárónak fenntartás nélküli bizalommal engedelmeskedni — a szentség útja.” A példák tetszés szerint szaporíthatók.

bíboros, hanem kevésbé kritizált alakok is, mint a bécsi Könyg bíboros vagy El Salvador hitvalló és mártír püspöke, Oscar Romero. Persze e jószándékú egyházi emberek Escrivát és művét csupán alkalmi találkozások alapján ismerték és néhány könyvből, ajánlásból (Romero támogatása még a felszabadítási teológiához történt megtérése előtti időből származik).

Mint festett Escrivá hétköznapi arca, mi játszódik le máig az Opus Dei házaiban és diákokthonaiban, mi áll a titkos, még az Opus Dei tagjai számára sem hozzáférhető írásokban és alkotmányokban ténylegesen — mindez a kiváló támogatók számára épp úgy rejtve maradt, mint számos tudományos minősítéssel rendelkező kutató előtt. Ha egyszer egy tudós — mint a római egyháztörténész Giancarlo Roccanak — mégis sikerül kissé fellebbenteni a fátylat, az Opus Dei eget-földet megmozgat, hogy megakadályozza az ilyen műveket, vagy legalább hamisnak állítsa be tartalmukat. (Hogy hogyan iparkodott az Opus Dei megakadályozni Rocca könyvét, a KI júniusi számában olvasható.)

át viselkedésmódjának sajátosságait. A spanyol Maria del Carmen Tapia — aki egy ideig még személyi titkárnője is volt Escrivának Rómában, és egyébként is vezető szerepet töltött be az Opus Deinél, mígnem szerény (az Opus Dei olvasatában túl nagy) gyakorúsága következtében kegyvesztett lett — ezt írja: „Az »atya« képe nek megrajzolója egy könyvet venne igénybe. Alkalmasint, ha szeretett valakit, nagyon kellemes tudott lenni. De ha valakit nem szívlelt, vagy ha az ember valakiről valami rosszat mondott neki, a legdurvább ember volt, akire csak emlékezni tudok. Képes volt kiabálásával, bömbölésével megsemmisíteni valakit, miközben karjaival mint cséphadaróval hadonászott. Annnyira, hogy néha Alvaro del Portillo halk hangon szólt neki: »padre«. Ilyenkor haragosan szokott válaszolni: »ni padre, ni madre!» (semmi atya, semmi anya) — és folytatta a kiabálást.” Kikre irányultak

dühkitörései? Bárkire, aki ott volt éppen, úgy, hogy az Opus Dei-ben egyfajta közmondássá vált: „Áldottak, akikre dühöng az atya, mert azok közel vannak hozzá”. Carmen Tapia asszony ma: „Teljesen megdöbbenem, mikor hallottam, hogy elindították Escrivá szenttéavatási eljárását.”

Escrivá-jelöltnek persze aligha kell gondot csinálnia saját szentségéből. Erről már II. János Pál gondoskodik, aki még krakkói érsek korában az Opus Deihez fűződő mély kapcsolatáról tett tanúságot. Amint megválasztották Péter trónjára, azonnal átállította a váltókat: a Szenttéavatási Kongregáció vezetőjévé az Opus Deihez tartozó püspököt, Palazzinót nevezte ki, Escrivá utódját, Alvaro del Perillot pedig tanácsadó-jává. És mivel minden jó dolog három részből áll, Raffaele Cortesini sebészt, aki ugyancsak az Opus Dei tagja, azon orvosi bizottság felelősévé nevezte ki, mely eldönti, hogy egy szent közbenjárásának tulajdonított gyógyulás tudományos szempontból csodának minősül-e vagy sem.

A zsinat ellenzőinek védőszentje

Escrivá szenttéavatásának egyértelmű a logikája. Ennek a spanyolnak az alakjában megteremtik a jelenlegi római restauráció szentjét, a zsinatellenzők védőszentjét. Persze mindezt elkendőzik, és mindent elkövetnek, hogy Escrivát a zsinat elődjeként tüntessék fel. II. János Pál szerint Escrivá „megelőlegezte a laikus állapot teológiáját, ami a zsinat és a zsinat utáni egyház teológiáját jellemezte”. (1979. augusztus 20-án Castelgandolfóban az Opus Dei 300 tagja számára tartott prédikáció.)

A Vatikánt jól ismerő Juan Arias írja „A Wojtyla-rejtély” című könyvében (202. o.): „Ha ezt VI. Pál hallotta volna, nem hitt volna a fülének, hogy lengyel utódja azt mondta, ő az Opus Dei egyenesen a II. Vatikáni Zsinat elődjének tekint”. Az Opus Dei által buzgón felkapott és továbbfejlesztett mese Escrivá szerepéről a laikusok teológiájának kifejlesztésében persze keményen kudarcot vall a történelmi tények fényében. Aki csak felszínesen foglalkozott is a zsinat előtti idő egyháztörténelmével, az tudja, hogy a világiak teológiájának kifejlesztése olyan nevekhez kötődik, mint Jacques Maritain, Henri de Lubac, Yves Congar, Romano Guardini, Richard Egener, Karl Rahner és sokan mások. Valamint, hogy XII. Piusz volt, aki megdöbbentő prófétai világossáttal kijelentette azt, ami ma a római központosítás ellen tüntető keresztények transzparensin látható, hogy tudniillik mi mindnyájan alkotjuk az egyházat.

Itt Escrivá de Balaguernek szélteben-hosszában semmi nyoma. Éppen ellenkezőleg. Még ma is megtalálható az általa leírt mondat az Opus Dei abc-ben a laikusokról: „Ha egy világi az erkölcs tanítójává teszi magát, gyakran téved: a világi csak tanuló lehet” (61. mondat).

A felnőtt és felelős módon gondolkodó világi, ahogy azt a fent említett teológusok megkövetelték és amiként a zsinat dicsérte őt, nem Escrivá esete volt. Ez már azon keresztül is kifejezésre jutott, hogy „atyának” hívta magát, ő pedig az Opus Dei tagjairól mindig csak mint „gyermekeim”-ről beszélt. Teljesen idegen volt tőle a testvéri egyház fogalma. Ezért alapította meg a „Szent Kereszt Papi Társaságát”, mert meggyőződése volt, hogy az Opus Dei-ben a világiaknak feltétlenül papi vezetésre van szükségük. Ennek megfelelően az Opus Dei-nek szigorú hierarchikus struktúrája van, melynek csúcán a papok vannak. Nem csoda, hogy Escrivá a zsinatnak szigorú ellenzője volt.

Az egyház: „bűzlő holttest”

A zsinat befejezése után négy évvel az „atya” arról panaszkodott, hogy az egyház a tévedés korszakát éli, és 1972-ben az Opus Dei Cronica című belső folyóiratának egy vezércikkében le is írta: „A rossz belülről és fentről jön. Valódi rothadás van, ez időszerűt úgy látszik, mintha Krisztus misztikus Teste bűzölegesen bomló holttest lenne. Milyen sok megbántás éri Istent! Oly törekenyek vagyunk, sőt még törekenyebbek, mint mások. De ahogy mindig is mondtam: most létünknek a jóvátétellel kell értelmet adnunk.”

Ha ezeket látja az ember, akkor az Opus Dei-től érő támadások belülről nézve következeteseknek bizonyulnak. Akkor nincs mit csodálkozni, hogy az Opus Dei a katolikus egyház megszüntetett könyv-indexét idézve továbbírja. Hogy belső életében, torzozási praktikáiban, az ifjúság kiképzésében (ehhez elegendő Klaus Steigleder „Az Opus Dei — belülről” című könyvét elolvasni) sok minden megmaradt, ami évtizedekkel ezelőtt nem volt ugyan ritkaság katolikus közösségekben, de amiket korunkban — nem utolsósorban a zsinat és az emberre vonatkozó új ismeretek hatására — meg-

szüntettek. Azon sem lehet csodálkozni, hogy a ministránsnőket száműzték az Opus Dei házaiból, és ökumenikus istentiszteleteket nem tartanak. Hogy az Opus Dei személyi prelaturáján — más prelaturákkal és egyházmegyékkel ellentétben — nincsenek házaspárok, és ugyancsak kevés azoknak a lelkipásztori grémiumoknak a száma, melyekben férfi és nő világiak együttesen hoznak döntéseket. A férfi és női részlegeket inkább szigorúan elválasztják egymástól.

Az Opus Dei növekvő hatalma

Hogy védjék a hitet és megmentsek az egyházat, röviddel a zsinat után szabályos stratégiát fejlesztettek ki, és pedig a Centro Romano di Incordi Sacerdotali-ban (CRIS), az Opus Deihez tartozó papok római központjában. Alapítója 1970-ben ott vette fel a harcot az igaz egyházért és a tévedés ellen. Mikor Rómában volt, minden egyházi férfit meghívtak, aki fontos volt vagy fontossá lehetett. Ha a kapcsolat sikert ígért, újra meghívták az illetőt. Így kerültek ide Höffner bíboros Kölnből, König bíboros Bécsből és Krakkóból Wojtyla bíboros, a későbbi pápa. Az elhalt Hengsbach bíboros, aki akkoriban Essen püspöke volt, a papi központban már akkor a felszabadítási teológia elleni harcot irányította, mikor ez az új teológia éppen csak kezdett ismertté válni.

Ennek az egyesületnek hatalma a közbülső síkon is növekszik. Noha a prelatura papjai — mindenekelőtt a pápailag jóváhagyott állásúak — elsősorban az Opus Dei két részlege többi híveinek papi és egyházi ellátásával, valamint különleges lelkigondozásával kell foglalkozni, a legutóbbi időben egyre inkább beszívárognak az egyházmegyei klérusba. Vagy egy tucat Opus Deibeli pap meggyes-, illetve segédpüspök.

Európában szemmel láthatóan Opus-papok veszik át az egyházmegyei törvénykezését, ahol nem utolsósorban házassági ügyekről van szó. Németországban a hu-

Élő Nemzeti Kincs 1992: Daróczi János és családja (Foto: Nemes Zoltán)

szonót Opus-pap közül kettő egyházmegyei válóperes bíróságban vesz részt. A harmadik hivatalos alkalmazott Osnabrück püspökség egyházmegyei bírójának elnöke. A svájci Chur püspökségben szintén az Opus Dei tartja kezében a hivatalt, valamint a papi szeminárium vezetését. A zürichi kanton katolikus színóduza helyben kezdeményezett egy vizsgálatot az Opus Dei ellen, hogy kivizsgálja befolyását a püspöki szék betöltésére Jaas churi segédpüspökkel, aki magát az Opus Deihez közelállókhoz sorolja. Feldkirch osztrák püspökség megyéspüspöke Klaus Küng lett, az osztrák Opus-vezető. St. Pöltenben a bécsi segédpüspök, Kurt Kren került a püspöki székbe, aki már regensburgi professzor korában részt vett az Opus Dei németnyelvű papjainak belső összejövetelén. Mindhárom esetben — Feldkirch, St. Pölten, Chur — felkeléssel tiltakozott az egyház népe, és éles polarizálódásokra került sor, melyek továbbra is fennállnak.

A pápai Családintézetben, melynek vezetője a teológus Carlo Caffara, több Opus Dei munkatárs dolgozik. A kongresszust, mely három évvel ezelőtt világméretű felháborodást váltott ki, mert Caffara a fogamzásgátlást a gyilkossághoz hasonlította, Caffara az Opus Dei jelentős pénzügyi támogatásával rendezte meg.

A pápához közvetlen bejárásal rendelkező személyek egyike, Navarra Valls, a vatikáni sajtószerkesztő — tagja az Opus Deinek. Amint mondja, naponta tanácskozik a pápával.

Opus-tagok sokat fáradoznak bio-etikai és antropológiai munkakörök létrehozásával, melyek különösen a magzatelhajtás, az embriókutatás és a születésszabályozás kérdéseivel foglalkoznak. Az Opushoz közelálló kölni Lindenthal Intézetnek az a szándéka, hogy tudományos-interdiszciplináris tanulmányokat hozzon létre, olyan vezetővel, aki egyben az „Életjeg bejegyzett egyesület” vezetőségéhez tartozik, melyben Opus-tagok célzott módon együttműködnek. A svájci Bioetikai Társaság (elnöke Edgardo Giovanini — Opus-tag) szintén interdiszciplináris módon dolgozik. Ausztriában Johannes Bonelli létrehozta a bécsi „Orvosi Antropológiai és Bioetikai Intézet”-et („IMABE”), melynek 1986-ban ő lett az elnöke. Bonelli az Opus Dei „testületi” intézményeinek kezdeményezője. Intézete a svájci társasággal 1989-ben lépett a nyilvánosság elé. A két társaság egy könyvének huszonhét szerzője közül több, mint húsz vagy bizonyíthatóan az Opus Deihez tartozik, vagy — részben többszörösen — az Opushoz közelálló intézményekben lépett fel. A szerzők között szerepelnek a Lindenthal Intézet és a Liechtenseini Nemzetközi Filozófiai Akadémia tagjai is. 1991-ben az IMABE, mely iránt Küng feldkirchi püspök, az Osztrák Püspöki Konferencia családügyi felelőse jóindulattal viselkedik, az Osztrák Püspöki Konferencia hivatalos intézményévé lett.

Fundamentalizmus és szektásság

Az Opus Dei azt mondja, hogy tagjai a hivatásukkal kapcsolatos döntéseiket saját felelősségük terhére hozzák meg. De az Opus Dei prelaturának (1982 óta) van egy testamentuma, melyet a nem házastagok kézírásában vesznek át. Ez nem csak pénzről és

tulajdonról rendelkezik, hanem a hitről is, hogy úgy mondjuk, „javakról és életről”. Amellett ez nem területi, hanem központi rendelkezés.

A szöveg német fogalmazásában fentiek kivül még ez is áll: „Kijelentem, hogy hiszem és megvallom mindazt, amit a római katolikus és apostoli egyház tanít”. (Svájcban: „Mindenekelőtt megvallok és igenlek mindent, amit a Szent Katolikus és Apostoli Római Egyház hisz és tanít”). Félreismerhetetlen, hogy az Opus-tag itt egyháza megvallását önmagára vonatkozó frásos rendelkezéssel köti össze, miáltal a hitvallás nagy kötelező erőt nyer. E háttér ismeretében aztán világossá válik, hogy a hitvallásban szereplő egyházat a római korlátozzák, illetve azzal helyettesítik.

Továbbá: „Az Opus Dei lelkesége és jámbor szokásai” című 1990. évi titkos latin írás 21. pontja, mely szintén nagy kötelező erővel képvisel, az egyházat megillető jelzőket a „római” fogalom alatt összegzi. „Amikor Római Egyházat mondom, ezzel nem más jelölök, mint az egy, szent, apostoli, katolikus, egyetemes, ökumenikus Egyházat”. E kijelentés lábjegyzete mellesleg rögzíti, hogy az Opus Dei legfontosabb imáit, az asztali imáig terjedően — a római egyház iránti szeretetből — latinul és „római kiejtés szerint” kell mondani.

Vissza Trienthez!

Itt újból kitűnik, hogy az Opus Dei zsinatelőtti restaurációra törekszik. A Második Vatikáni Zsinat egyházzal szóló dogmatikus konstitúciójában a zsinati atyák tudatosan lemondtak a „Római Egyház” fogalmáról. A zsinati szöveg 1963. évi tervezetében még szerepelt a „Római Egyház” fogalom. A végső fogalmazásban a „Római” szót azért törölték a zsinati atyák, hogy hangsúlyozzák: a római egyház csak egy része az egyháznak. Annak püspöke feje ugyan a katolikus egyház minden püspökének, de az egyházzal szóló dogmatikus zsinati megnyilatkozás már nem „Pontifex Romanus”-nak, hanem Péter utódjának nevezi őt. Mégis — huszonöt évvel a zsinat után — az Opus Dei prelatura szándékosan kiemeli, hogy a katolikus egyház a „Római Egyház” és a pápa számukra — úgy, mint régen — ma is a „Római Pontifex” (pl.: „Lelkiség és jámbor szokások” 20. pont). Így Escrivá műve azt mutatja, hogy megragadt a zsinatelőtti gondolkodásban. Sőt, mi több: az Opus-lelkiség számára a „római” mintegy gyújtólencsét jelent, mely összegyűjti mindazon tulajdonságokat, melyekkel a zsinat leírta az egyházat. A római elvek ezen túlfeszítése szektás gondolkodásmóddhoz vezet, mely kirekeszt. Emögött bizony az Opus Deiben egy olyan meggyőződés áll, melyre 1984-ben Felzmann mutatott rá: „Magas római pozícióban lévő emberek — majd négy évig voltam ott a központban — nagy meggyőző erővel így fogalmaztak: »Az Opus Dei Isten választotta ki, hogy megments az egyházat»; és az Opus Deiben jelentős emberek nyíltan mondják ma, hogy az Opus Dei lesz az, ami harminc év múlva megmarad az egyházból. »Az egész egyház Opus Dei lesz. Ugyanis mindenre vonatkozóan mi rendelkezünk a

világos, biztos, ortodox szemlélettel. Az alapítót Isten választotta ki, hogy megments az egyházat. Ezért Isten velünk van!”

Az egyház, mint egy maroknyi önelégült túlbuzgó szektája: ez az Opus Dei „víziója a jövőről”.

De tényleg, mit is gondolunk itt?

Röviddel ezelőtt nagy feltűnést keltett a Westminsteri Egyházmegye egy papjának, Vladimir Felzmann-nak az (egyébként már régóta ismert) kijelentése, mely szerint az Opus Dei alapítója, Josemaria Escrivá de Balaguer a maga részéről talált Hitlerre dicséret szavakat. A kijelentésnek súlya van: Felzmann hosszú éveken keresztül vezető tagja volt az Opus Deinek. Persze az Opus Dei ezt nem hagyhatta annyiban. Anglia két vezető katolikus újságja, a „Tablet” és a „Catholic Herald”, melyek közölték Felzmann kijelentését, rövidesen olvasói levelet kaptak Madridból. Bizonyos Domingo Diaz Ambrona-tól. Ambrona ezt írta: „Véletlenül találkoztam Monsignore Escrivával a madrid-ávilai vonaton 1941 augusztusában. Megvitattuk a jelenlegi történelmi helyzetet. Monsignore Escrivá pontos információkkal rendelkezett a katolikusok helyzetéről a hitleri Németországban. Éles véleményt mondott előttem erről a kereszténytelen rendszerről, olyan elszántsággal, mely megmutatta nagy szabadságszeretetét. Abban az időben, mikor a náci bűnök még nem voltak ismeretesek, ez a beszélgetés mély benyomást tett rám. Nem vagyok tagja az Opus Deinek, azonban...”

A „Tablet” megbízta madridi tudósítóját, hogy kutasson. Ugyanis: ha Escrivá így gondolta, hogyan maradhatott ez máig rejtve? Miért nem hozták nyilvánosságra, legalább Spanyolországban? Nos, a madridi szép sztori rövidesen elbukott azon egyszerű tényen, hogy 1941 júniusában megindult a Szovjetunió ellen Hitler „Barbarossa művelete”. Spanyolország hivatalosan semleges maradt ugyan, Franco azonban köszönetképpen Hitlernek a spanyol polgárháborúban nyújtott segítségéért egy „Kék hadosztályt” küldött az oroszországi harcokba. És az Opus Dei minden tagja önként jelentkezett a „Kék hadosztályba” — ahogy a „Tablet” kiderítette! Ez 1941 júliusában volt. Augusztusban találkozott Ambrona Escrivával...

Az Opus Dei körüli igazsággal szemben egy közelmúltbeli másik esemény is kétséget ébreszt. Amint az amerikai „Newsweek” hírmagazin legutóbb hírüladta, Rómában a Szenttéavatási Kongregációban házon belüli vizsgálatot folytattak annak kiderítésére, ki hozta nyilvánosságra, hogy Escrivá boldoggáavatásának szavazásakor a tizenegy fős grémium két tagja a boldoggáavatás ellen szavazott. A dolog azért volt kellemetlen, mert az Opus Dei már korábban tudtul adta, hogy a szavazás eredménye egyhangú volt...

(A cikk végén a Szerző részletes könyvészeti adatokat közöl, amit nyelvi és hozzáférhetőségi okok miatt elhagytunk. Érdeklődés esetén az adatok a szerkesztőségben rendelkezésre állnak.)

Fordította: —elk—
(Forrás: Kirche Intern, 1992/5. május)

Január 31-én ünnepelte aranymiséjét Bulányi György piarista szerzetes, a BOKOR katolikus bázisközösség alapítója. Az ünnephez kapcsolódó Kézfogás c. konferenciáról közöljük az alábbi beszámolót. (A konferencia teljes anyagát az ÉV közeljövőben megjelenő különszáma tartalmazza.)

Ötven év

Ötven év. Fél évszázad. Szinte felfoghatatlan mennyiségű, örökkévalóságnak tűnő idő a mi rohanó, percekre szabdalt időnkkel szemben.

1993 mínusz 50 = 1943. Háború, az erőszak tébolya. Egy ambiciózus fiatal ember papi pályát választ. Semmi prófétai elhivatottság, semmi karriervágy. Csak szolgálni akarja azt a közösséget, menteni azt a nemzetet, amelyet a hivatalos nemzetmentők végpusztulásba hajszolnak. Keresztény kötelesség. Azután jön a felismerés: A megmenekülésnek egyetlen útja van. Az, ha az ember a Hegybeszéd evangéliumi értékeinek szolgálatába áll. Adni a másoknak, nem elvenni: szolgálni ahelyett, hogy uralkodni akarnánk, és az erőszak helyett a békeség útját választani. Az erőszak tobzódása után, egy ország, egy világrend összeomlása után ezek magától értetődő gondolatok — mondhatná bárki. Lehet. De ezekre egy életet feltenni, ennek a jegyében közösséget szervezni, életfogytiglani börtönt vállalni és ugyanakkor elviselni saját egyházának már-már kitesztálásig menő meg-nem-értését — nos, ezek napjainkban még nem természetes dolgok. Sokan a belátás hiányát, sőt megátalkodottságot emlegetnek, és okos kompromisszumokat ajánlanak.

Bulányi György piarista nem a megalkuvások embere. Egy Mindszenty, Morus és sokan mások sem voltak azok. A meg nem alkuvók felett a történelem mondja ki az ítéletet. Úgy tűnik azonban, hogy a megalkuvókkal szemben legtöbb esetben a meg nem alkuvók voltak az értékek igazi letéteményesei, és ők lendítették előbbre az Isten Országának az ügyét még akkor is, ha bizonyos dolgokban koruk, helyzetük foglyai voltak, mint mi is mindannyian.

Ezt a helyzetet szerette volna jobban kitapintani a Bulányi György által létrehozott BOKOR közösség, amikor úgy döntött, hogy az ötvenéves papi évforduló megünneplését összeköti egy konferenciával. 1993. január 30–31-én összegyűlt mintegy 1200 ember Budapesten az ELTE egyik termében. Három téma szerepelt a napirenden. Az első két óra a szűken vett felekezeti ökumenizmust meghaladva kereste az egységet mindazokkal, „akikben él a felelősség azért, hogy a Terra bolygó minden ember otthona, méghozzá emberhez méltó otthona legyen”. Lengyel László, az egyik előadó azt fejtegette, micsoda veszélyt jelent az, ha egy vallás a hatalom és erőszak eszközeivel is élni akar céljai megvalósításakor. Rávilágított a délszláv háború vallási-ideológiai hátterére. Nyíri Tamás többek közt a szabadság ambivalenciájáról beszélt: arról, hogy az egyház hagyományos, intoleráns magatartása talán sokkal nagyobb károkat okozott, mintha engedte volna az eszmék szabad áramlását köreiben. A szabadság mintha mércéje lenne egy társadalom és intézményei érettségének. „Nem szól semmiféle teológiai érv mellett, hogy az egyház a szabadság elnyomását támogassa a civil életben. De történeti érvek sincsenek...” A kérdés, hogy miért nem lehetséges ugyanez az egyházban is, nyitva maradt.

„Kiknek nyújtunk hát kezet?” — tette fel a kérdést Demeczky Jenő, a BOKOR bázisközösség előadója. Így válaszolt: „Elsősorban ateistáknak, a letűnt rendszer ideológusainak, marxistáknak, szellemi életünk gúzsbakötőinek... Azután kezet nyújtunk a magyar zsidóságnak, amely »szertenézett s nem lelő honját e hazában...« Kezet nyújtunk más felekezethez tartozó keresztény testvéreinknek... Végül — és talán ez a legnehezebb gesztus — kezet nyújtunk azoknak a katolikus testvéreinknek, akik egyházunk iránti hűségüket sokszor a katolikus hierarchia iránti hűséggel azonosították, s az ő szavukra, meghallgatásunk nélkül gyakorlatilag kiközösítették minket.... Mit remélek ettől a kéz-

fogástól? Nem tagadom, magányunk enyhülését, évtizedes elszigeteltségünk feloldását, közösséget, elfogadást és befogadást. De ha csak ezt várnám, nem lenne érdemes a szóra. Az életről és az Életről van szó, amelyet ezer módon veszélyeztet a világ és veszélyeztetünk mi magunk. Amelyet megőrizni erre s az eljövendő világra kevesek vagyunk önmagunkban. Többre van ma szükség: Az erőszak, az elnyomás, a kizsákmányolás struktúráival szemben a szolidaritás intézményeire, a jóakarátú emberek ökömenéjére: a hozzánk közel élők megszólítására legáltalabb pillanatnyi közös érdekeink alapján, remélve, hogy ebből hosszú távon új kultúra s új termelési mód születhet.”

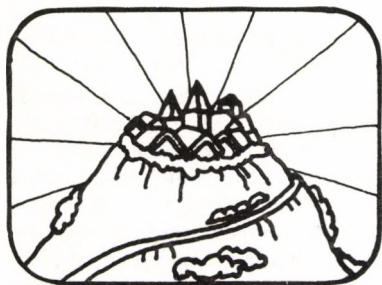
A második két óra a szelídség körül forgott. „Történelmi botránya egyházunknak, hogy elhagyta ezt az utat, amelyet történelme első három századában még járt... de a 4. században kiegyezett a hatalommal, s azóta Alapítóját elárulva alrendszerévé vált a mindenkori hatalomnak.” Konrád György költői nagyvonalúsággal egyszerűen így érvelt az erőszak ellen: „Csak!” Kamarás István szavai is arról tanúskodtak, hogy igen sokféleképpen értelmezzük a szelídséget — mert az sok esetben a tehetetlenség, a butaság szinonimája. Pedig Jézus nem erre gondolt. A félreértés okai között talán az is ott van, hogy az erőszak annyira áthatotta a történelmet, és olyan mértékben a hatalom-erőszak alapján épül fel a mai világ, hogy az ember egyszerűen nem tudja elképzelni nélküle az életet. Való igaz, könnyebb szelídség lenni konszolidált körülmények között, amikor alig van tétje. De szabad-e nem kiáltani az erőszak ellen, amely nyers és finomított változataiban naponta szedi áldozatait szerte a világban?! A szintén BOKOR-tag Merza József hiteles tanúja a szelídség eszméjének, mert négy gyermek apjaként maga sem átalott börtönbe menni katonai szolgálat megtagadása miatt. Ő többek között arról beszélt, hogy ha már nem teszik azok, akiknek elsősorban feladatuk lenne, akkor mutassák fel a művészek a szelídség eszméjét és megvalósításának útját.

A délutáni két óra mottója: Éheztem és ennem adatok. A BOKOR kezdettől fogva látta, hogy a szelídség, erőszakmentesség mit sem ér, ha nem tudjuk az éhezőket, kisémmizetteket odaültetni az élet asztalához. Solt Ottília felemlegette azt a múltat, amikor elsőként nem-egyházi és nem-állami kezdeményezésre, segíteni próbáltak az akkori, hazai „szocialista” társadalom szegényein. Kár, hogy ma képviselőként nem tud annyit tenni... A BOKOR szociális eszményét Turják Ildikó vázolta fel: A gazdagoknak nincs helyük az Isten Országában: a keresztény nem nézheti tétlenül a másik ember nyomorát, segítenie kell. A BOKOR ezért hozta létre a Harmadik Világ Alapítványt, melynek sikeres első akcióját, 660 000,- Ft eljuttatását egy indiai iskolához, épp e konferencián jelentették be.

Üdítő színfoltot jelentett az a műsor, amelyet a BOKOR fiataljai, a „harmadik generáció” adott. Sikerének oka lehetett az is, hogy bőven merített a népi kultúra hagyományáiból.

Egy ötvenéves évforduló önmagában is tisztelnivaló, megindító. Ezen mit sem változtatott, hogy Bulányi Györgyöt egyházának érthetetlen büntető szankciója sújtja, és ezért aranymiséjét nem ünnepelhette templomban — helyette a valamikori pártfőiskola nagytermét kellett választania. A közösségének, barátainak aktív közreműködésével ünnepelt „hálaadó lakomán” talán valóban létrejött valami láthatatlan közösség, amelynek egyetlen célja: hogy mássá, jobbá legyen ez a világ azáltal, hogy mi jobbakké leszünk és összefogunk.

Márcki Imre

Egy papi élet állomásai

„Ha valahol nem fogadnak be titeket, és szavatokra nem hallgatnak, menjetek el onnan és vádképpen ellenük a port is rázzátok le lábatokról!” (Mk 6,11).

Forgatom a Szentírást. Megállok a fenti mondatnál. Én is érzem, hogy küld az Úr. Hiszen már régóta a tanítványa vagyok. De mit jelent ez, ha nem hallgatnak a szavamra, menjek el onnan? Ha csak néhányan figyelnek az ígét hirdető szavamra, akkor is el kell mennem? Teljesen pogány település nincs. Éppen most szentelnek majd pappá, megpróbálok szó szerint betartani Jézus utasítását.

Újmisés szentképemre a Mk 6,11-et írom. Általános a megbotránkozás. Valami szépet, magasztosat kellett volna ráírni. De engem ez a mondat fogott meg igazán.

Nem szeretem a pompát, felfordulást. A papszentelés és az újmise ilyen volt. Várom a püspököm levelét, hova helyezett.

Megjött a levele. PÉNZESFALVÁRA kerültem. Egy idős pap a plébános. Én leszek a segítője. A faluban 3–4 ezren laknak. A házakról ítélve nagyon gazdagok. Nekem egyszerű, tízezer forintos szobabútorom van. TV-m nincs, csak egy rádió, amit volt osztálytársaimtól kaptam az újmisémre.

A plébánia, ahol lakunk, emeletes és új. Nem üt el a többi szép háztól. Belül perzsaszőnyegek, sok virág. Csak papucsban lehet járni. Kíváncsi vagyok, hogy mindenkinek le kell-e vetnie a cipőjét, akár milyen hivatalos ügyben jön? Az emeleten kapok egy kis szobát. A szobában telefon és üzenetrögzítő van. Még az irodába sem kell kimenni, ha telefonálni akarok.

Plébánosommal elmentünk néhány családroz. Fantasztikus házakban járunk. Sehol sem újdonság a színes TV, a számítógép, a videó, a hifi-torony, a mikrohullámú sütő, a mosogatógép. Zavart, hogy minden beszélgetés vége és eleje a pénz volt. Ki mennyit keres, hova megy a pénz, mekkora a drágaság, és senki nem volt megelégedve a sorsával. Egyre erősödött bennem a gondolat, hogy itt sokat kell majd beszélni az adásról, a jószívűségről, a szegénységről, amit Jézus tanított. Jól tudtam, hogy ehhez előbb meg kell ismernem őket.

Első prédikációim általánosan szóltak a jézusi tanításról. Sok volt a hittanos gyerekek. Sokat kirándultunk, játszottunk. Gyorsan megszerettek. A felnőttekkel is megtaláltam a hangot. Jól éreztem ma-

gam. Egy hiányzott csak: még nem mondtam el azokat a dolgokat Jézus tanításából, amiket lelkiismeretem szava szerint el kellett volna mondanom.

Már több mint egy éve voltam Pénzesfalván. Sokan ingyen akarták nekem adni az elhasznált színes TV-t és videót, amikor újat vettem. Egyiket sem fogadtam el. Tudtam, hogy a szegénységről nem lehet gazdagon beszélni. Egyszerűen akartam élni. Másként, mint a falubeliek.

A szószéken egyre bátrabban fogalmaztam. A templomi hallgatóság megdöbbsent, hogy naponta több, mint 100 ezer ember hal éhen, hogy mekkora nyomorban él az emberiségnek több mint a fele. A faluban lakó ma' ányos öregek nagy része igen szegény volt. Csak nekik volt nádfeles házuk. Néhány cigánycsalád is élt a faluban. Nekik nem voltak szép és nagy házaik, mert nem nagyon tudtak bányai a pénzzel.

Az egyik prédikációban azt mondtam, próbáljuk meg, hogy a jövő vasárnap a falu legszegényebbjeinek vigyünk valamit: egy tál süteményt, néhány szelet rántott húst vagy pénzt. Érezzék azt, hogy ha már életkoruknál, nyugdíjuknál fogva nem lehetnek gazdagok, a falu megbecsüli őket.

Este otthon, a szobámban, arra gondoltam, lehet, hogy rosszul szóltam. Mi lesz, ha sütemény és húshegyek borítják el a falu szegényeinek asztalát? Nem fognak rám ezért haragudni?

A templomba vasárnaponként kb. 200–300-an jártak. Vártam a következő vasárnapot. Úgy gondoltam, én hétfőn délelőtt járom végig a szegényeket, és akkor visszem el azokat a csekélységeket, amiket én készítettem nekik. Hétfő délelőtt nagy kíváncsian elmentem a legszegényebb nénihez. Nagy örömmel fogadott. Izgulva néztem körül a szobában, van-e sütemény vagy étel. Semmi nem volt. A néni elmondta, hogy már hónapok óta nem nyitja rá senki az ajtót. Mindenkinek sok a munkája. Célozgatva kérdeztem, nem hoztak az emberek semmit? A néni lemondóan legyintett. Régen volt már az, hogy a szomszédok vittek egymásnak a vasárnapra süteményből!

Utána végigjártam az összes szegényt. Az eredmény: én voltam az egyetlen látogatójuk. Nagyon letörtem. Először arra

gondoltam, azonnal elmegyek ebből a faluból. Otthon egy kicsit kijózanodtam. Nem lehet sikert várni az első kísérlettől.

De azért furdalt a kíváncsiság. Megkérdeztem többeket — a legjobb templombajárókat —, miért nem vittek semmit a falu szegényeinek.

A válaszaik:

- Nem is szegények ők!
- A takarékot rakják, ahelyett hogy jól élnének!
- Dolgozzanak ők is többet!
- Nem szabad erre rászoktatni őket, mert akkor mindig várják.

Néhányan elfelejtették. Többen azt mondták, ők is szegények. Mások: éppen kapáltunk, most nyaraltunk, stb.

Nagyon elkeseredtem.

Az éhezők világnapján a szószéken előálltam azzal a gondolattal: Gyűjtsünk a világ éhezőinek. Nagy volt a megdöbbenés az egész templomban. Egy külön perselyt állítottunk fel az éhezőknek.

Az éhezők perselyében 3600 Ft volt. Volt benne egy ezres, egy ötszáz. Nagyon örültem, legalább 2–3 ember van, aki kezdi megérteni Jézus elképzelését: nem lenne éhezés a Földön, ha a gazdagok segítenék a szegényeket. Később ruhát gyűjtöttünk — kevés sikerrel. Szemüvegkeretet (használtat) Ghánába. Olyan kevés jött össze, hogy nem mertem elküldeni a központba.

Vasárnaponként egyre keményebb példákat mondtam a szívtelenségre. Nem hagytam senkiben kételyt: a gazdagoknak — ha elzárják a szívüket a szegények elől — lehetetlen az Isten Országába jutniok. Kezdték körülöttem megfagyni a légkör. Egyre többen támadtak: Miért bántja az én szememet az ő gazdagságuk, amelyet ők az arcuk veritékével szereztek? Mondtam nekik, engem nem az bánt, hanem a szívtelenségük, ami a pénzimádat következménye.

Bíráltak, hogy nekem is van autóm, jól élek. Egy éjszakai töprengés után úgy döntöttem, eladom az autóm. Természetes, hogy az árát a szegényeknek küldöm, de ezt nem hirdetem ki, ne mondják, hogy kérkedem vele. A falu szinte észre sem vette, hogy kerékpáron vagy gyalog járok. Akinek elmondtam, az bolondnak tartott.

A pohár akkor telt be, amikor szentség-imádást tartottunk a faluban. Nagy ünnep volt ez mindig. Egy ezer forintost kinagyítottam (volt vagy egy méteres) és azt helyeztem az oltárra. Meg is magyaráztam. „Testvéreim, a ti uratok és istenetek a pénz, nem Jézus és a valódi Isten. Ezért most előtte kell leborulnotok. Úgyis megteszitek ezt nap mint nap.” E szavak után kivonultam a templomból.

Ha elég bátrak lettek volna, biztos megvernek többen is. Bementek a püspökhöz, hogy azonnal helyezzenek el, mert gúnyt űztem az egész faluból.

Utoljára még egy temetést végeztem. Egy fiatalembert, aki belehalt a sok robotba, a pénzszerzésbe. Itt sem tettem lakatot a számra.

„E fiatalember ma is élhetne, ha nem a pénz lett volna az istene” — kezdtem a beszédet. Nagy harag és sértődés lett eb-

Pálínkfőre plébánosnak neveztek ki. Az elődöm betegszabadságra ment. Csak ennyit tudtam. Bemutatkozó látogatáson nem voltam, de a sofőr, aki költöztetett mondta, tudja ő, hova kell menni, mert az elődömet is ő költöztette el.

Megérkeztünk. A teherautó egy nagy, ütött-kopott épület előtt állt meg. Ez volt a plébánia. A falu asszonyai szépen kitakarították. Őt szoba volt benne, konyha, fürdőszoba, előtér.

Vagy tízen vártak a plébániaudvaron. Gyorsan lerakodtunk. A munka végeztével behívtak a konyhába. Terített asztal várt. Pogácsa és bor volt bőven. Leültünk. Beszélgetni kezdtünk. A bor gyorsan fogyott. A hangulat egyre emelkedett. Dalra fakadt a képviselőtestület. Elénekeltek a nótámat. Már elfogyott a bor, az estében is jól bentjártunk, de senki nem mozdult. Valaki javasolta, hozzunk bort a szemközti kocsmából. Én felálltam, megköszöntem a segítséget, és a sok munkára való hivatkozással a szobámba mentem.

A képviselőtestület legtöbb tagja igencsak ingátagon távozott. Én egész este csak egy fél pohár bort ittam, de az is nagyon rosszul esett.

Másnap a

ből is. A hozzátartozók innét is majdnem elkergettek.

Nem vártam meg a püspöki felmentést. Elmondtam a vasárnapi prédikációmban: az újmisésképemre is azt írtam, hogy ahol nem hallgatják meg az igehirdető szavát, onnan el kell mennie. Ezért most én is elmegyek, azzal a keserű tudattal, hogy nem tudtam senkit megnyerni Jézusnak. De a szentmisét sem fejezem be, mert nem vagyok hajlandó azoknak bemutatni az áldozatot, azokat áldoztatni, akik a jézusi tanítással csak csiklandoztatják a fülüket.

A prédikáció után a miseruhát letettem az oltárra, csendben imádkoztam, majd kimentem. Néma csend volt a templomban.

Megjött a költöztető teherautó. Ketten rakodtunk a sofőrrel. Még a plébánosom sem jött ki.

Felénél tarthattunk a rakodásnak, amikor megjelent a falu legmódosabbjai közé

*

boltban hallottam: „Jó mulatós papunk jött, éjfélig dalolás volt a plébánián. Úgy látszik, olyan lesz, mint az elődje.”

Két nap múlva esküvő volt. Mondták, nem tehetem meg, hogy el ne menjek a lakodalomba. Elmentem. Már a templomban alig akadt józan ember. A tanúk meg sem értették, mit kell tenniük. Mikor beléptem a lakodalmas házba, többen egymásra néztek. Borosüveggel a kezükben odaültek mellém. Kínálgattak erősen. Visszautasítottam valamennyit. Údítót kértem. Összenéztek a jelenlevők. Jött a násznagy. Azt mondta: inni kell az ifjú pár egészségére. Megfogtam a kólás poharat. Felhördült. „Nem azzal!” — mondta és teletöltött egy borospoharat. Mosolyogva visszautasítottam. A násznagy elkomorult és azt mondta, megsértem az ifjú párt és

tartozó házaspár. Minden vasárnap ott voltak a templomban. Megijedtem egy kicsit, biztos utoljára még meg akarják mondani a véleményüket, jól beolvasnak. Behívtak a szobába. Zavarban voltak. A férfi kezdett beszélni. Elmondták, nagyon sokat kínlódtak a feleségével, de megértették, mit akartam tanítani Jézus nyomán a pénzről. Elhozták a megtakarított pénzüket, küldjem el a szegényeknek. Nem akartam hinni a fülemnek és a szememnek: fél millió forintot hoztak.

Könnyek gyülekeztek a szemembe. Megöleltem őket. Teljesen felszabadultam. Vidám voltam, mint egy gyerek.

Ők is segítettek rakodni. Enekszóval hagytam el Pénzesfalvát. Legalább egy család megértette Jézust.

A sofőr hozta magával az új helyezésem, és elindultunk PÁLÍNKA FŐRE...

az egész családot, ha nem koccintok az egészségükre. Mondtam, én mindenkivel koccintok, de csak kólával. Kifejtette, hogy ez nem illik. Hajthatatlan maradtam.

Akkor ékesen felcícomázott hölgyek ültek mellém. Bókolnak, hogy milyen fiatal és jóképű vagyok. Szeretnének velem táncolni. Visszautasítottam őket is azzal, hogy csak arra szoktam vállalkozni, amihez értek. Únszoltak, hogy akkor legalább koccintsak velük. Kólával megtettem. Erre azt mondta az egyik: a menyasszonytáncot úgysem kerülhetem el. Elkerültem, mert felálltam, elköszöntem. Az örömannyák sopánkodtak: biztos rosszul éreztem magam, mert az elődöm hajnalig szokott a lakodalomban kitartani. Búcsúzóul adtak egy demizson bort, pedig egy tortának jobban örültem volna.

A következő héten ilyeneket hallottam vissza: „Ez a pap az elődjének a nyomába sem léphet. Nem szereti a bort, nem tud mulatni.”

Ekkor már láttam e községben az italozás teszi tönkre az embereket.

Pálínkfő 3 ezer lakosú falu. 200 hittanosom volt. A beilleszkedés aránylag gyorsan sikerült. A gyerekekkel sokat kirándultunk, játszottunk. Szívesen

Élő Nemzeti Kincs 1992: Horváth János és családja (Foto: Nemes Zoltán)

jöttek hittanra, szentmisére.

A felnőttek közül kb. 300–400-an jártak vasárnap szentmisére.

Már két éve voltam Pálkafőn, amikor teljesen kibontakozott előttem a lehangelő kép. A falu felnőttjeinek 60 %-a az alkohol rabja volt. Tehetetlennek éreztem magam. Tekintélyem volt a faluban, de nem tudtam, mit kellene tennem.

Az egyik kislány összezséveve jött el a hittanra. Utána elmondta, hogy az apja részegen nagyon megverte. Elmentem a családdhoz. Elbeszélgettem az apával. Mikor szóba hoztam a kislányt, indulatosan kioktatott: az ő családi életébe senki se szóljon bele.

Egyik éjszaka csengettek. Az egyik anyuka jött szállást kérni a két gyermekének — akik pizzamában voltak —, mert a férje mindent összetört részegen a lakásban, és halálosan megfenyegette őket.

Beszéltem azzal az apával is. Ő azzal vádolt, hogy biztosan összeszűrtém a levét a feleségével, ezért érezte magát biztonságban a plébánián. Erre erélyesen kiparancsoltam a házból.

Sokat töprengtem, hogyan lehetne itt az Isten ígését hirdetni, amikor az alapvető józan életet is olyan kevesen ismerik.

Alkoholt a költözésem óta senkitől sem fogadtam el. Senkit nem kínáltam meg alkohollal, aki meglátogatott a plébánián. Ajándékba szeszt senkinek nem adtam. A boltban soha nem vásároltam alkoholos italt.

De emiatt még nagyobb csodabogárnak néztek. Egy alkalommal hívtak focizni a falunapon. Kiderült, hogy még az első csapatba is befértek. Elvállaltam a hívást azzal a hátsó gondolattal: talán tudok segíteni azon, hogy a focicsapat fele ne legyen részeg már a mérkőzés elején. De az alkohol hatása nagyobb volt, mint az enyém. Bár általában jól ment a játék, tekintélyem is volt a csapatban, a nézőszám is

megnőtt, a kocsmában mindig csak kólát ittam: az alapvető bajon — a nagymértékű alkoholfogyasztáson — nem tudtam segíteni.

A falu egyre mélyebbre süllyedt. Ren-

geteg volt a válás, a veszekedés, a pereskedés, a családi tragédia.

Már több mint három éve voltam ott, amikor úgy éreztem, hogy elérkezett a kemény beszéd ideje. Összehívtam az

Márciusi közhelyünk

„Biztosítani akarom a gyermekeim jövőjét”

Más formákban is el szokott hangzani ez a közhely (pl. „Biztosítanom kell a gyermekeim jövőjét!”), de a tartalom mindegyikben ugyanaz.

Mindenekelőtt egy olyan mértékű tévedés, amit már egyenesen ostobaságnak kell minősíteni: azt hiszi az így gondolkodó ember, hogy lehet a jövőt biztosítani; olyan magabiztossággal beszél a jövőről, mintha a múlt tényeiről lenne szó. S közben nem veszi észre, hogy sem a saját jövője nincs hatalmában, még kevésbé a gyermekeié, s egyáltalán: az sem biztos, hogy lesz bármiféle jövő.

Ez a gondolkodásmód csak mérhetetlen önteltséggel, azaz: önmagával elteltséggel lehetséges. Az ilyen ember önmagán kívül mással nem számol, elvileg még a világ (őrajta kívül létező) tényeivel sem. De ami a mi szempontunkból sokkal fontosabb: nem számol azzal, amit hagyományosan Gondviselésnek szoktunk nevezni, nincs benne „hit”, végső fokon úgy mondhatjuk: nem számol Istennel, „pogány”. Fokozottan áll rá Jézus szava: „Mindezt a pogányok keresik” (Mt 6,31), mert nemcsak saját jövőjéért van gondban, hanem még a gyermekei jövőjéért is (v.ö. Mt 6,34).

Másképp fogalmazva ugyanezt: csak az anyagiak léteznek számára, végső soron csak a materiát tartja biztos valóságnak. Következésképp semmi más nem igazán fontos számára. De ennél többet is kell mondanunk: Amögött, hogy az anyagiakkal még a jövőt is biztosíthatónak véli és akarja, az a mentalitás áll, melyet az I. János-levél „aladzoneia tou biou”-nak, az „anyagiakkal való kérdésnek” nevez (2,16), s amelyet a Jakab-levél is elítél (4,16). Az a fajta kevélység, gőg és dicsekvés ez, melynek alapjául bizonyos vagyon birtoklása szolgál. (Szegény ember nem engedheti meg magának azt a luxust, hogy biztosítani akarja a gyermekei jövőjét.)

Mindemellett óriási pedagógiai ballépés is „biztosítani a gyerekek jövőjét”: mérhetetlen emberi károkat okoz nekik az, ha „beülhetnek a készbe”; nem tanulnak meg dolgozni és küzdeni, nem fogják tudni becsülni azt, amiük van, de amiért nem dolgoztak meg, ezért azt sem fogják tudni megbecsülni, amiért mások dolgoztak meg, egyenes útjuk van a léhasághoz, egyetlen dologhoz fognak érteni: „élvezni az életet”.

Hogy aztán ez a szemlélet, amikor eluralkodik, tönkreteszi az egész társadalmat, arra a mai Magyarország kiváló példa. Tönkremegy az egész társadalom, s tönkremennek benne a jövőt biztosítani akaró szülők és nagyszülők is: a „dolce vita” rabjaivá lett gyermekeik-unkaik elássák őket egy szociális otthon kietlen társas magányába.

„Rajta hát, mondjátok csak: Ma vagy holnap abba a városba indulunk, ott töltünk egy évet, kereskedünk és nyereszkedünk! — Hiszen azt sem tudjátok, mit hoz a holnap! Ugyan mi az életetek? Csak pára, mely rövid ideig látszik, aztán elenyészik. Ehelyett ezt kellene mondanotok: Ha az Úr akarja, élni fogunk, s ezt vagy azt fogjuk tenni” (Jak 4,13-15).

egyházközségi képviselőtestületet, és elmondtam: nem lehet a testület tagja az, aki rendszeresen italozik, akinél állandó ott-hon a családi perpatvar.

A Testület Jézust képviseli, az alkohol mámorában ezt nem lehet megtenni. Nagy volt a felzúdulás. Sokan megsértődtek és felém sem néztek ezután. Többen kiiratták gyerekeiket a hittanról. Keményedett a helyzet.

A szószéken erős beszédeket mondtam. Kifogásoltam, hogy a templombajárók között rengeteg az alkoholista. Az öreg nénik is isszák a pálinkát, mint a vizet. Aki így él, nem méltó arra, hogy áldozzék. Ezen is sokan megütköztek és megbotrálóztak.

Aki gyónt, és bevallotta, hogy többször berúgott, azt csak akkor oldoztam fel, ha ünnepélyes fogadalmat tett, hogy elkerüli az alkoholt.

De a helyzet tovább romlott. Lakodalmaiba már nem hívtak, bort nem hoztak ajándékba.

Arra gondoltam, a kemény beszéd után megpróbálom a szép szavakat. Bejelentettem a vasárnapi szentmisén, hogy létrehoztuk az Iszákosmentő Szolgálatot. Aki úgy érzi, hogy rabja az alkoholnak, jöjjön el. Szeretettel, megértéssel, szép szóval, Jézus tanításával megpróbálunk mindenkin segíteni.

Nagyon sokan helyeselték az ötletet, de nem jött senki.

Egyik nap beállított egy erélyes aszszony a férjével. Erőszakkal elhozta, hogy helyreálljon a családi béke. Hiába mondtam, hogy ide csak önkéntes jelentkezés alapján jöjjenek, mert másképpen nem ér semmit az Iszákosmentő Szolgálat.

Az egyik nap végigjártam az összes kocsmát. A kocsmárosokkal beszéltem. Kifogásoltam, hogy csak az üzletet nézik, de a többivel, a családi tragédiákkal nem törődnek. Arra kértem valamennyiüket, segítsenek az Iszákosmentő Szolgálatnak azzal, hogy szeszmentes napokat vezetnek be. Óriási volt a felháborodás. Az egyik azt is mondta: Jézus is ivott bort a kánai menyegzőn. Láttam, a haszon és a pénz nekik többet jelent megtévedt em-

bertársaik megmentésénél.

Az egyik presszó tulajdonosa nagy jószándékkal fogadott. Majdnem egy fél délutánt beszélgettem vele. Ő megértett, és megígérte, megszünteti az alkoholos italok árusítását. Így is tett. Nagyon megdicsértem őt a szószékről. Elmondtam: ebben a faluban a kocsmá és a presszó-tulajdonosok közül ő az egyetlen, akiben van emberi érzés, ő megértette Jézus szavát: nem tönkretenni, hanem megmenteni kell az embereket. Nem az a fontos, hogy minél több pénzt emeljünk ki valaki zsebéből, hanem hogy biztosítsuk a szabad-ídő helyes eltöltésének módját.

A tulajdonosok azonnal kiközösítették ennek a presszónak a vezetőjét. Ám irigységük ellenére a jövedelem nemhogy csökkent volna, de emelkedett. Az Iszákosmentő Szolgálatnál is jelentkeztek ketten. Az egyik közülük a falu legnagyobb alkoholista volt. Nem fűztem sok reményt a sikerhez. Nem is mentünk túl sokra. Egyszer egy városból jöttek az Iszákosmentő Szolgálatról olyanok, akik legyőzték az alkoholizmust önmagukban. Ezután rendszeres segítséget kaptunk tőlük. Nem növekedett az alkoholizmusból kigyógyulni akarók száma, de történt egy nagy csoda. A falu legnagyobb alkoholista megtért. Az eredmény a testvér Iszákosmentő Szolgálat hozzáértő tagjainak volt köszönhető. Ők végezték az utógondozást is.

A frissen megtért alkoholista testvér — egy év próbaidő után — fantasztikus munkát végzett. Minden kocsmába elment tanúságot tenni az emberek életét megmentő Jézusról. Elmonda az alkoholtól való szabadulásának a történetét. Felszólított mindenkit, válasszák az életet, mert a kocsmái utak a halálba és a tragédiákba vezetnek. Elmonda azt is: az ő családi élete helyreállt, és mennyire szégyenli, hogy sok keserű évet szerzett gyermekeinek, feleségének. De mindennütt kinevettek. A megtérésnél is nagyobb volt az alkohol hatása.

Már ketten tettünk nagy erőfeszítéseket, hogy jobb belátásra bírjuk a falu lakóit, de nem jutottunk sokra. Ekkor püs-

*

MUNKAHÁZÁRA és LUSTÁLKODÓRA kerültem. Munkaházán volt a plébánia. Odavitt a költöztető teherautó. Szép takaros falu — állapítottam meg magamban. Nagy házak, rendezett kertek, utcák, ez volt a jellemző Munkaházára.

A plébánia is új, óriási épület volt. Nem is voltam még ilyen szép paplakban. Minden ragyogott a tisztaságtól. A sok szobában elveszett az én egy szobára való bútorzatom.

A helybeliek közül kevesen vártak a plébánián. Szerencse, hogy Pálínkafőről jöttek velem segíteni. Így gyorsan lera-kodtunk.

„A legfőbb munkaidő van” — állapította meg a munkaházi képviselőtestület el-

nőke, magyarázva, hogy miért ilyen kevesen jöttek el segíteni. Vasárnapig gyönyörködtem a szép, emeletes plébániában, a rendezett kertben. Anyagilag nagyon jól állt a munkaházi egyházközség. Sok pénz volt az egyházközségi pénztárban. Vasárnap bemutakoztam a templomban. Elég kevesen voltak.

„Mindenkivel dolgozik” — mondogatták. „Majd a télen többen leszünk.”

Lustálkodóson is bemutatkoztam. Bár ez filiális egyházközség volt, kevesebben laktak, mint Munkaházán, mégis többen voltak a templomban. Ami a környezetet illeti, Lustálkodós ellentéte volt Munkaházának. Itt nem voltak nagyok a házak, a kertek és az utcák sem olyan ápoltak. A

pököm váratlanul elhelyezett Pálínkafő-ről Munkaházára és Lustálkodósrá.

Azon törtem a fejemet, hogy sok évi pálinkafői erőfeszítéseimet hogyan tehetném még nyomatékosabbá, maradandóbbá.

A szép és kemény szavak nem sokat értek. A falu helyzete nem javult. Összesen az alkoholizmusból megtért testvért és a jószándékú presszóst lehet eredményként felmutatni.

A búcsúmisémre mindenkit meghívtam.

Elmondtam, nagyon szerettem Pálínkafőn, de a munkámat eredménytelennek érzem. Megsíratták a beszédet.

Mise végén arra kértem a jelenlévőket, maradjon mindenki a templomban. Nincs ugyan semmiféle ünnep, de körmenetet tartunk. Palástba öltöztem, kivettem az Oltáriszentséget, és énekelve elindultunk — megtért alkoholista testvérünkkel az élen — a faluba. Megálltunk az első kocsmánál. A megtért testvér kinyitotta az ajtót. Nagy volt a hangzavar és a cigarettafüst. Beléptem, majd áldást adtam az Oltáriszentséggel. Mély csend lett. Letettem a monstanciát és beszélni kezdtem Jézusról, a megtérésről, a szép életéről.

„Minden kocsmasztal mellett eltöltött perc merénylet a gyerekek, a család és önmaguk ellen. Jézus nevében mindenkit kérek, menjen haza a családjához” — folytattam. A jelenlévők nemcsak a szavaimtól, de a kocsmá előtt lévő hívők tömegétől is megijedtek. Mindnyájan gyorsan és szólanul távoztak.

Áldást adtam az üres kocsmára, és mentünk tovább. Mire a harmadik kocsmához értünk, az már teljesen üres volt. A hír előbb odaért, mint a körmenet...

Minden kocsmába betértünk és megáldottuk, kivéve az utolsó kettőt, mely gyorsan bezárt a történetek hallatára.

Így történt, hogy ha rövid időre is, de a szelídszavú Jézus kiürítette Pálínkafő kocsmáit, amit azóta is sűrűn emlegetnek.

Istenem! Ments meg minket mindentől, ami szétrombol bennünket és környezetünket...!

templom körül is óriási gaz volt. Itt még divat volt kiülni az utcára. Majdnem mindegyik ház előtt pad látható.

Munkaházán elkezdődött a tanév. Sok gyerek járt hittanra, de szentmisére már sokkal kevesebb. A gyermekek nagy részét erősen munkára fogták. Kapáltak, kaszáltak, segítettek otthon. Ennek örültem is, mert legalább megtanították őket dolgozni. Így nagyobb a remény arra, hogy az Isten Országában is dolgozzanak — gondoltam. A falu lakossága rengeteget dolgozott. A paptól is elvárták, hogy ne üljön tétlenül a plébánián. Jó is volt megtanulni: legyen mindig rend a házban és a ház körül, mert ez mutatja meg lakójának a felfogását, személyiségét.

Nagyon értékelték a faluban, hogy sokszor láttak dolgozni a ház körül; főleg akkor nőtt a tekintélyem, amikor a temető rendezésekor én is kaszával a vállamon jelentem meg. Birtam a kaszálást úgy, mint a többiek, el is terjedt gyorsan ennek a híre.

„Dolgos papunk van” — mondták. Azal viszont nem voltak kibékülve, hogy csak egy szobára való bútorzatom van, így a plébánia többi szobája üresen állt. Biztattak, kezdjek el gazdálkodni, mint az elődöm, majd én is gyorsan megszedem magamat.

Néhány hónap eltelte után láttam: itt a munka teszi tönkre az embereket. Sok a pénzük, szép a házuk. De mit ér az élet, ha állandó rohanásból áll? Mit élveznek ebből?

Munkaházán nem éltek jól a kocsmárosok, ezt örömmel láttam. De nem lehetett kulturális programokat sem szervezni, mert nem jelent meg senki. Én is letörtem, mert kirándulni hívtam a gyerekeket, de csak páran jelentek meg. „Segíteni kell otthon” — mentették ki magukat a többiek. Már második éve voltam Munkaházán, amikor nyáron sok lelkigyakorlatozó jött a plébániára. Bár a templomban is kihirdettem, hogy ezek a fiatalok a lelki felüdülést keresik, nem volt jó visszhangja a faluban.

„Pikniket tartanak” — mondták. — „Inkább dolgoznának ehelyett!” — hallatszott többször a falu véleménye.

Egyre többet prédikáltam a megállás, a csend szükségességéről — de csak a falaknak beszéltem.

Mindenkit elítéltek a faluban, aki nem követte ezt az emésztő munkatempót.

Nagyon kevés ember volt a megértő, higgadt. Természetes is, gondoltam: hogyan lehetnének kiegyensúlyozottak, mosolygósak, mikor kora reggeltől késő estig dolgoznak? Fáradtan nem lehet gyereket nevelni, szeretetkapcsolatokat ápolni.

A második nyáron meghirdettem a bakonyi sátorbort a nyolcadikból kimaradt gyerekeknek. Nagy volt a lelkesedés. Én is megszerveztem a munkatársakat, megkértem az engedélyeket. Mikor az elutazásra került sor, csak néhányan maradtunk. Elmentem néhány családdhoz: „Málnaszezion, uborkaszezion van” — válaszolták. — „A gyerekekre is szükség van.” „Előbb keresse meg a pénzt, utána majd elmehet.”

Hiába mondtam, hogy minden kész a táborra, hogy erőket vonultattunk fel segíteni, nem hatott az érvelés. Pedig a gyerekek nagy része szeretett volna eljönni.

Ebben a faluban megtapasztaltam, hogyan torlaszolhatja el a munka az Isten Országá bejáratát.

Családlátogatásra menni szinte képtelenség volt. Mindig rosszkor mentem — ez volt az érzésem.

Az egyéni beszélgetésekben is, a szó-

széken is egyre drámaibb szavakkal próbáltam megfogalmazni — ez az eszevesztett munkatempó a halálba, a pusztulásba visz. A munkának nem az a célja, hogy megnyomorítsa az ember életét, hanem Istentől adott lehetőség, hogy szebbé tegyük az életet, előteremtjük, ami szükséges a megélhetésünkhöz.

A szavak nem hatottak meg senkit. Akkor rendült meg az egész falu, mikor fiatalok haltak meg. Sokan feküdtek a kórházban szívinfarkussal, egyéb betegségekkel. Egy templomba járó fiatalember 28 évesen meghalt. Két gyermeke és 24 éves özvegye maradt utána. Agyondolgozta magát. Mindenük megvolt. De nem éltek jól. Képtelenek voltak helyesen felhasználni az anyagi javakat.

A temetésén a lehető legdrámaibb beszédet mondtam el: „Még ma is élhetne ez a fiatal családapa, ha helyesen osztotta volna be idejét és erejét. Felelőtlenségével, az állandó munkával fiatal özvegyet és árvákat hagyott maga után. Aki nem akar ilyen sorsra jutni, gondolkozzék! Az isteni parancsok nem véletlenül hangsúlyozzák a munka és pihenés egyensúlyát. Meg kell változtatni az életünket, különben a halál és a sír idő előtt elnyel mindannyiunkat!”

A falvakban egy-két hétig tartott a megrendülés, utána minden folytatódott úgy, mint régen.

Tehetetlennek éreztem magam. Elhataroztam, a hittanra járó gyerekek közül kinevelek néhányat, akik majd a helyes jézusi elvek szerint fognak élni itt Munkaházán. Azt láttam előre, hogy a falu mentalitása, helytelen gyakorlata miatt, emberfeletti erőfeszítéseket kell tenniük ezeknek a fiataloknak.

Mégis rendületlenül bíztam.

Lustálkodós egészen más típusú falu volt. Itt nem vitték túlzásba a munkát az emberek. Már késő délután bekapcsolták a televíziót a házakban, vagy az utcán üldögéltek.

Az emberek valóban nem voltak idegesek, feszültek. Csak le kellett ülni az egyik vagy másik ház elé a padra, és nagyot lehetett beszélgetni bárkivel.

Sokkal több emberrel tudtam Lustálkodóson megismerkedni, mint eddigi helyeimen bárhol. Ők viszont túl kényelmesen éltek. Igaz, gazdag ember nem nagyon volt közöttük. Inkább a „majd ráérünk arra még” elméletét vallották. „Nem fut el előlem a munka, holnap is megvár” — mondta egy néni. Itt is nehezen mozdíthatók voltak az emberek, de nem a munka, hanem a lustaság miatt. Kérdeztem tőlük, búcsúra ki kaszálja le a templom környékét. Nem tudták. Ezért búcsú előtt pár nappal, kora hajnalban átvittem a kaszámat, és kaszálni kezdtem a templom környékét. Meg is csodáltak becsülettel. De segíteni nem segítettek. Bár mindenki mondott valamit. „De jól fog ez a kasza!”

„Milyen jól áll a maga kezében!” „Nincs éle annak a kaszának” — mondogatták. Jött egy protestáns férfi. Hosszan elbeszélgetett velem. Bosszankodtam is miattam. Távozásakor ezt mondta: „Ha a mi papunk is kaszát venne a kezébe, én is járnék templomba.”

Azért néhányan szégyenkeztek, hogy a pap maga kaszál. Az elkövetkező években ezért a templom környékét évente kétszer felszólítás nélkül lekaszálták.

A gyerekekkel is sok gond volt. Nem voltak hajlandók hittanra, szentmisére jönni, ha valami érdekesebb film volt a TV-ben. A kirándulás itt sem aratott osztatlan sikert, mert inkább aludtak, tévéztek a gyerekek.

A kamaszok esténként a kultúrház és a mozi körül unatkoztak. Unalmukban sok buta tréfát találtak ki. Bosszankodtak is eleget a felnőttek. Focizni hajlandók voltak, de csak fél órát, mert tovább nem bírták.

Ebben a faluban megtapasztalhattam: a lustaság ugyanúgy bezárja az Isten Országát, mint a pénz, az ital vagy a munka.

Aki Jézus útján jár, annak erőfeszítéseket kell tennie. Aki erre képtelen, zárva marad előtte az Isten Országának ajtaja.

Az egyik reggel — eléggé elkeveredve — kinyitottam a Szentírástomat. A Mk 6,11-et olvastam újból. Mit értett Jézus azon, hogy ha nem hallgatnak a szavatokra, menjetek el onnan?

„Nem mehetek el a világ végére, Uram! Bárhova küldesz, mindenhol tapasztalom a pénzt, az italt, a munka vagy a lustaság katasztrofális hatását Országodra. Azt tudom, hogy a szavamra egy-két év alatt nem hallgatnak. Azt is tudom, hogy súlyos évek kellenek, míg a tanításod megköt az emberi lelkekben, de csak a személytől személyig érő kapcsolatokban. Bár itt sem hallgatnak nagyon a szavamra, nem akarok tovább menni. Ki akarom próbálni a hosszútávú munkát. Hátha néhány évtized alatt, a felnövekvő új generációval meg lehet változtatni a falu arculatát, életmódját, felfogását. Biztosan akadnak olyanok, akik megtalálják a helyes arányt a munka és a pihenés, az élvezetek és a helyes életmód között. Tudom, hogy ezeket csak Rád figyelve lehet megvalósítani, megtalálni. Ezért, Uram, nem megyek én többet máshová, engedj itt gyökeret vernem és megöregednem. Amen.”

Elfújtam a gyertyámat. Egészen megnyugodtam, és berendezkedtem Munkaházán és Lustálkodóson hosszútávra...

Vincze Endre

Család és társadalom

A nagycsaládos szülő vissza-visszatérő problémája és dilemmája: vajon társadalmilag hasznos tevékenységre tette-e fel élete legjavát? Munkájára ugyanis általában nem kap pozitív visszajelzést, elmarasztaló megjegyzéseket annál inkább.

Egyfelől átéli, hogy alig tud megadni valamit a gyermekeinek mindabból, amit szeretne és elegendetlenül fontosnak tart, mert szükségszerűnek ismer fel — s itt nem anyagiakról van szó elsősorban. Másrészt nap mint nap tapasztalja a társadalom érzéketlenségét és közönyét magánéletében, munkahelyén és a hivatalos helyeken.

A gyermek alapvető szüksége a szeretet: „Szeretném, ha szeretnének, s lennék valakié, lennék valakié!” Nem tudja mindenki ilyen gyönyörűen kifejezni, mint Ady, a gyermek pedig nincs is tudatában annak, hogy mi hiányzik neki, de ha nem kapja meg, infantilis marad, és tönkre mehet a felnőtt élete, antiszociálissá és bűnözővé is válhat.

Ezért szeretné a szülő „anyanyelvi szinten” megtanítani a gyermekét szeretni, mert szeretetet adni csak az tud, akit előbb szerettek! S a szeretet hiánya miatt születnek meg századunk népbetegségei: az elidegenedés, az egoizmus, a fogyasztói életszemlélet.

A legtöbb modern ember alapvető érzése a szorongás. Legyen gazdag vagy szegény, képzett vagy tanulatlan, keleten vagy nyugaton élő, minden ma élő ember szorong. Mitől? Háborútól? Világpusztulástól, ökológiai katasztrófától, vagy éppen önmagunktól, technikai fejlettségünkől, erkölcsi feslettségünkől szorongunk? — A szorongásnak nincs tárgya, ezért nem tudjuk megfogalmazni, pedig már az is nagy könnyebbség lenne, ha legalább meg tudnók határozni, hogy mitől szorongunk tulajdonképpen. Az ember kínjában kieszel valami okot, amitől aztán retteghet, pl. a „háborús félelmet”, de ez eltereli a figyelmét arról a sokkal kísérte-tesebb tárgyaltalan szorongásról, ami benne van.

A szorongás ellentéte az *elrejttség*: a gyermek, ha anyja karjaiban pihen, nem szorong, oltalma ott biztos. Még a légoltalmi pincében sem szorongott, pedig egy világ dőlt össze körülötte. Az *elrejttség*

get nem a külső védelem jelenti, hanem az embert körülvevő szeretet. A külső védelem elháríthat bizonyos látható, megnevezhető veszélyeket, de a bizonytalan, láthatatlan, megnevezhetetlen szorongást egyedül a szeretet tudja legyőzni. „A szeretetben nincsen félelem” — mondja az apostol (1Jn 4,18).

Így hát az, ami után a modern ember leginkább és legmélyebben vágyik: az elrejttség. Ugyanis éppen ezt veszítette el. Jóllehet ismer minden külső védelmi berendezést a veszélyek ellen, de nélkülözi az *elrejttséget*.

Az ideg orvosok és pszichiáterek egyik leggyakrabban használt fogalma az „elhagyatottsági komplexus” és a depresszió. Ezek akkor fejlődnek ki valakiben, ha kisgyermekkorban túl kevés anyai szeretetben és gyöngédségben volt része, illetve felnőtt korban sok sikertelenségi élményt élt át, nincs célja, hivatástudata, megbicsaklik az önmegvalósítása. Lelkiileg elhagyatottnak érzi magát, szorongás tör ki benne, és ez a legkülönbözőbb jellemzavarokhoz vezet. A hiányzó anyai elrejttség helyébe a legvadabb dolgokat hajszolja, hogy azok pótbiztonságot nyújtsanak. A biztonság utáni vágy féltucat biztosítás megkötésére, anyagiak megszerzésére, érzelmek megvásárlására ösztönzi, de miközben biztonságot keres, szorongást talál, hiszen a megszerzett javakat is védeni és biztosítani kell. Pénz, szenvedélyek, szexualitás megszerzése, kiélése csak átmeneti biztonságot ad, s elodázza a problémát.

Ezt ismeri fel a gyermekét szerető szülő, s ettől szeretné megóvni, de ehhez szinte minden idő kevés. Mert a nevelés nem nevelői intelmek kinyilatkoztatásából áll, hanem egy életforma kialakítása és fenntartása, üzemeltetése révén valósul meg. Nem elég elvenni, megtiltani valamit, kiirtani a rosszra hajló vágyakat (nem is lehet), hanem alternatívát kell felkínálni, adni valamit, és a gyermeki spontán kibontakozási törekvéseket biztos mederben terelni.

Sok kirándulás és sok utazás, sport, művelődés, kulturális tevékenységek, zene, tánc, képzőművészet, nyelvtanulás, iskolai munka segítése, gyermekünk baráti körének és közösségének kialakítása,

gyerekzsúrok szervezése egy intézménynél külön fizetett munkaerő nem is kevés munkája lehetne. S akkor az infrastruktúra kialakításáról és működtetéséről még nem is beszéltünk, amire egy másik munkaerőt kellene felvenni: építkezés, lakásfelújítás, berendezések karbantartása, javítása, barkácsolása, kertművelés stb. Házimunkák végzése, mint a főzés, mosás, takarítás, kisgyermekek ellátása, etetése, fürdetése, vigyázása, orvoshoz vagy játszótérre vitele minimum egy harmadik munkaerő a nagycsaládban. S emellett legyen kihez odamenni, elbeszélgetni a gyereknek, négy szemközt a szülővel, mintha csak egyke lenne... — bizony mindezt a két szülő teszi a nagycsaládokban, miközben mindketten egy teljesen más profilú szakmában dolgoznak a megélhetésükért.

A legtöbb nagycsaládos szülő megkeresi a lehetőségét, hogy időt nyerjen a gyermekei számára s a nevelés hatékonysága érdekében. A társadalmi környezet a legtrikább esetekben partner ebben, sőt véleményével és adminisztratív intézkedésekkel inkább akadályozza ezeket a törekvéseket, ahelyett, hogy ösztönözne rá. Élősdínek nevezik a sokgyerekeseket, akik a dolgozó többséggel tartatják el magukat. A többlet-igényt nem ismerik el (ne csináljon annyi gyereket, ha nincs rá pénz!), a külön juttatásokat pedig segélynek nevezik (szociális-, nevelési-, gyermekgondozási-, anyasági segély stb), s igen megalázó feltételekhez kötik: kérni kell írásban, igazolásokat beszerezni a rászorultságról, órákat várni a hivatalok előszobáiban, míg véleményezik, elbírálják, aláírják, az összeget kiírják és egy másik épületben újabb sorbanállás után kiadják a pénzt.

Messzire vezetne közgazdasági, demográfiai, ökológiai, szociológiai fejtegetésekbe bocsátkozni, hogy helyreállítsuk az értékrendszert a család javára. Hála Istennek, megteszik mások, szakavatottabbak.

Tény, hogy az élet, az emberi lét fenntartása, folyamatossága mindent megelőző érték. Az élet átöröklése, újszülöttek táplálása-fölnevelése minden történelmi korban munkát, áldozatot, anyagi, szellemi, érzelmi, erkölcsi „ráfordítást” köve-

telt a felnőtt nemzedéktől. Becsületes közgazdászok számolnak a JÖVŐT szolgáló ún. F (futurum) faktorról, amit a jövő beruházásaként tekintenek. Ezt az F-faktort soha nem fordíthaták a népek saját céljaikra-szükségleteikre, sem fogyasztásra, sem egyébre.

Theodor W. Schultz Nobel-díjas amerikai közgazdász meglepő fejtegetését közzöl az „emberi tőkéről” (human capital): a nemzeti jövedelem növekedése csak kisebb részben függ a tőke és munkaerő egyszerű mennyiségi növekedésétől. Nagyobb mértékben egy minőségi tényező a meghatározó: az emberi tudás és szakértelem s az ebbe történő beruházás hozama, hatékonysága, megtérülése jóval nagyobb, mint a „nem emberi” tőkeberuházásoké. Schultz a „jövő beruházásaként” fogalmazza meg a családot: „A háztartás,

a férj és feleség által történő gyermektőkefelhalmozás a gyermek kihordásával kezdődik, és tartalmazza az egész gyermekkoron át tartó nevelési folyamatot... A gyermeknevelésnek ára van. Az iskolaköteles kort el nem ért gyermekek is már az emberi tőke valamilyen formáját alkotják... A gyermekek iskolakötelezett sége — akár kulturális, akár jogi értelemben — a jelen-

tős költségtényezők között szerepelnek... Az emberi tőkébe való bruttó beruházásba beletartozik a megszerzés és a karbantartás költsége. E beruházások közé számít a gyermeknevelés, a táplálás, a ruházás, a lakás, az orvosi szolgáltatások és a saját idő felhasználása....”

Ezek után logikus az állítás: az F-faktor fölélése az utódnemzedék rovására nem más, mint a jövő kirablása. Tragikomikus az, hogy akik az F-tényező megdézsmálása révén jutnak jogtalan előnyökhöz, ezt nem is érzik helytelennek, mert az F-faktor nem is részesül törvényes védelemben, amint a legfőbb érték, az ÉLET sem részesül törvényes védelemben: gondoljunk csak az abortusz körüli vitákra. Sőt, sokan

„alapvető emberi jogaik” közé sorolják, hogy szabadon rendelkezzenek életükkel is, szabadon döntsenek továbbadásáról vagy tovább nem adásáról, a nem kívánt terhesség erőszakos megszakításáról, s hogy szabadon használhassák, fogyaszt-hassák, akár elfogyaszthassák a jövőt illető minden egyéb anyagi, szellemi, erkölcsi értékeket is. Törvénytisztelő, magukat becsületesnek tudó, tisztalekiismeretű állampolgárok lehetnek ezzel együtt.

Akik ma akarva-akaratlan megvámolják a jövőt — elsajátítván, megdézsmálván az F-faktort, a jövő beruházásait szolgáló értékhalmozást —, meglehet, a legkevésbé sem akarnak elősködni másokon. Hogy mégis jogtalan előnyökhöz jutnak, az a modern társadalmak — könnyen végzetessé váló — szerkezeti hibájából következik. Az utódlás költsége-fáradtsága-

lom előregszik. Pedig gazdasági szempontból minden érték forrása az élők munkája. Fogyó, előregedő társadalomban folyamatosan zsugorodik az élő-munkabázis, miközben csökken a termelőkorúak, s jelentősen nő az időskorú elhaltak aránya, tehát azonos technikai és szervezeti szinten — más társadalmakhoz viszonyítva — szükségképpen és folyamatosan csökken az életszínvonal is. Az élet szűkített újratermelése a társadalomban az értékek szűkített újratermelését eredményezi.

A jövő iránti felelősségre figyelmeztetnek az ökológiai kutatások eredményei is. Az elmúlt 100 évben több energiát használtunk fel, mint azt megelőzően az emberiség a történelem folyamán. Másrészt az energiák és általában a javak elosztása a jelenben is nagyon aránytalan: kerek

számokban beszélve, a világ népességének negyedrésze fogyasztja el az energiák háromnegyed részét, így kialakult egy gazdag Nyugat és Észak, s vele szemben egy elszegényedett Kelet és Dél. Magyarországot ebben a felosztásban a gazdagok közé kell sorolni: gondoljunk csak a több mint 2 milliárd éhezőre s a még több szegényre, akiknek alig jut a szűkös táplá-

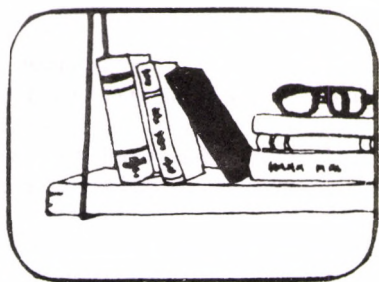
Élő Nemzeti Kincs 1992: Misák Lajos és családja (Foto: Nemes Zoltán)

felelőssége tisztázatlan, elemi gondjai, feltételei rendezetlenek, megoldatlanok. Az utódnevelés költsége csak részben társadalmisított, a nevelés családbeli költségeinek jóval nagyobbik részét a szülői munkabér fedezi. Így önnön szándékától függetlenül „kizsákmányoló” szerephez kerülhet a gyermektelen, az egyik s részben még a kétgyermekes is.

Demográfiai oldalról egy tény szeretnék felemlíteni: századunkban a népességi arányszám Magyarországon évről évre csökkenő tendenciát mutatott, s 1981-től kezdve már abszolút értékben is csökkent az ország lakossága, az első évben 2000-rel aztán 20 000-rel, s ez egyre növekszik; ezzel párhuzamosan a társada-

lém több. Eközben Észak — civilizációs betegségeiben szenvedve — egyre fogy, miközben Dél szaporodik, és területeket, fejlett technikát, fegyvereket, végsősoron a világhatalmat igyekszik átvenni. Egelőre a fejlettebb nyugati fegyverek tartják sakkban az éhező tömegeket.

Nem folytatom! Talán elegendő argumentumot sikerült felsorolni a CSALÁD szerepéről a világban, amely elrejtettséget ad a gyermeknek, igazi önmegvalósítási élményt és hivatástudatot a szülőnek, békeséget az emberiségnek s a szeretet prófétáit a világnak! Mert, akiket ANYA szült és APA lovagoltatott a térdén, azok nem lesznek gyilkosok!

Prohászka Ottokár

Zinka halhatatlan

(1895)

Ezernyolcszázhetvenhatban Roeder, fiatal hannoveri báróval ismerkedtem meg Rómában, kinek családja welf érzelmei miatt Poroszországból kiszorult, Ausztriában, Friedberg mellett telepedett meg. A fiatal báró a Corsón lakott, a Palazzo Sciarra-ban. Sokszor láttam őt felmenni a hideg, fényes márványlépcsőn s eltűnni a halaványkékre festett, aranyoskeretű ajtók mögött.

December eleje volt. A Római Kollégium folyosóján álltam. Künn esett, vastag cseppek csapdosták az ablakokat. A hamvas felhők szélei átlátszó cafatokká tépődtek s unalmas savószínű borították el a jóhírű olasz eget. A kollégium előtt, eső és unalom ellenére, hullámozott már a tudományszomjas s széles e világon legtarkább egyetemi hallgatóság. Katonás magatartású, előkelő monsignorék tipegtek a járda tócsái közt; csattos cipőjük, violaszín harisnyájuk nem volt éppen évadszerű, s finom metszetű arcukon azok a bigygyesztett ajkak vizenyős, rossz kedvről tanúskodtak. Mellettük barnacsuhájú, nagyszakállú barátok esővel s tócsákkal nem sokat törődtek; az esőbuborékok cuppanva csókolgatták mezítelen lábait, mintha modogatták volna: lám ezeknek nincs violaszín harisnyájuk, s mégis jobban járnak a lucskos világban; amennyire pedig el lehet látni a szűk utcán le a Pantheon felé, a kispapok kék, piros, viola s ki tudja, mi minden elképzelt színbe öltözött csapatai tolongtak; magas, nyurga alakok, éretlen, halvány arcokkal.

Amint így a csatakos reggelbe kinézek, nagy meglepetésemre a bárót látom meg, épp mikor a kapu előtt esernyőjét leszerelve rázza róla az esővizet. No lám, tehát nemcsak ártatlan routeokra rándulnak ki a Sciarra palotából, hanem a Római Kollégium előadásaira is — gondoltam magamban. Ez igazán érdekes.

Rendesen a pad szélére ült mellém; erőteljes termete, szőke, hullámos fürtű feje magasan kiváltak; arcán bánatos mosoly játszott, s nagy kék szemekre gyakran felhő ült. Ilyenkor lehorgasz-

totta fejét; majd meg úgy látszott, hogy benső küzdelméből felrezenve, vilámmá változik napsugaras tekintete. Kire lövellte?... Ki tudná megmondani?

Egy hírneves jezsuita tartotta éppen előadásait az emberi lélek halhatatlanságáról s azon ellenkező, sötét világnézetéről, mely az embert s haladását megnyomorítóan hirdeti, hogy por, hamu, semmi vagyunk; lelked, mint a pára, ha kilélekzed, nem foghatod meg. S különös, bárómat nem győzte meg; gyönyörű előadásait ábrándos túlvilágiasságnak nézte; óperenciás dajkameséknek vagy ragyogó álmoknak tartotta Bagdad rózsaligeteiből.

— Különös ember — mondogatták itt is, ott is — beteg a lelke. Eljött a ködös északról a verőfényes Itáliába s a szellemi impulzusoktól telített szent Rómába gyógyulni.

Így mondták ezt az előkelő római társaságokban is, kivált abban a szellemes körben, mely a Campidoglio alatt Hahn gróf házában szokott összegyűlni. Ha a fiatal báró a félelmetes nagyságú szalomba belépett s a pálmák alatt ülő grófnénak a kezét megcsókolta, a rálővellt kritikus pillantások és megjegyzések új életet öntöttek a társalgó csoportokba.

— Ah, íme, itt a mi fiatal nihilistánk — jegyzé meg Helm gróf az orosz attaséhoz fordulva, kik mindketten rég le-tűnt koroknak s messze elmaradt eszméknek barátjai voltak, s a népet csak canaille-számba venni szokták.

Az arabeszkekkel keretezett, reneszánsz-stílusú kandalló mellett állt Massimo herceg, a feketék legfeketébbje, s majdnem illem ellenére vágott szavába Legrand grófnénak, ki éppen Rafael ronggyá lett arazójáról beszélt, melyet a ripettai szatócsnál vett:

— Lám, grófné, ettől a hannoveri bárótól Raffael összes ép és rongyos arazói, a Vatikán összes istenei és istennői s hegyibe még Szent Péter bazilikája is légből repülhetnének.

— Oly veszélyes ember ez a szőke báró? — rikácsolja a grófné kíméletlen, tetszavgyó modorral, úgy, hogy a közel ülő Molima nénje is impertinensnek ta-

lálja e hangot.

— Anarchista, nihilista — zárta be az anathémát a fekete herceg —, radikális, szocialista stb.

— Brr, vagyis inkább bov — mondá rá borzongva a grófné s kényelmesen elnyújtózott a selyem „causeuse”-ben.

Innen is, onnan is villogott még egy kíváncsi, érdeklődő tekintet a hannoveri báróra, ki rövidre mért szívéllyességgel üdvözölve ismerőseit, Sullo ezredeshez lépett.

— Hallom, báró úr — szólal meg az ezredes nevetve —, már a Római Kollégiumba is eljár s ott keres sötét eszméire egy kis derűt? Tán bizony megtérni szándékozik?

— Derűt keresne a sötétben? — vág közbe Mergatton őxcellenciája. — Alighanem csak reakcionárius bogarakra vadász!

— Lord Mergatton természetesen inkább a klubban vadász — szólal közbe merészen egy vastag angol bankár, ki legalább így akarta megbosszulni azt a 112 dollárt, melyet Mergatton úr másfél óra előtt nyert el tőle.

Különben Mergatton s az angol bankár akár össze is veszhettek, a hannoveri báró úgy tett, mintha nem is hallaná, s csakhamar bizalmas csevegésbe elegetett az ezredessel.

Keresztfelönt karokkal, érdeklődve szemlélte a „monde noir” parfümös világot. S valahányszor az ajtó nyílt, kíváncsi tekinteteket vetett a belépő fehérharisnyás, világoskékfrakkos inasra. Jó sokáig várt már, ami alatt az előkelő pletyka is hosszabb szüneteket tartott, s a vendégek egy része albumok és illusztrált művek forgatásával kezdett foglalkozni.

Végre Haensel gazdag dán asszony-ságot jelentették be leányával, Zinkával, kik a telet Rómában töltötték, s a Pinción épúgy, mint a Corsón feltűnést keltettek. Zinka még két év előtt a Medici-villa mellett álló Sacré-Coeurben nevelkedett, s gyakran magára vonta a radikális báró figyelmét. Az anya és leánya mint két testvér hasonlított egymáshoz; az anyának hervatag vonásai

sugárzóan s élettelenül visszatükröztek leányának arcán; egymástól tanultak mosolyogni, s világosbarna hajukat bogba tűzve viselték.

Mozdulataikon az egyszerűség kelleme ömlött el, s egész megjelenésüket az előkelőség s nemes nőiség illata hatotta át. A „digne mére”, a Sacré-Coeur főnöknője Zinkában a mély lelki élet jellegeit ismerte fel; néha ábrándos, máskor meg pajzán volt; mikor elmélázott, járásában, mozdulataiban kedvesen ügyetlenkedett, s ilyenkor azt mondták róla, hogy úgy jár, mint egy angyal, akinek fájnak a szárnyai.

— Itt a Zinka — szól az ezredes hamiskás mosollyal a báróhoz, aki el nem titkolhatta kellemes meglepetését. Azért is az ezredes gyorsan hozzátev: — Úgy látszik, báró úr, kegyed a filozófiát nemcsak könyvekből, hanem szívekből is tanulja Rómában?

A szőke báró mosolygott.

— Ezredes úr — szól kissé elfogulva —, hátha ez is filozófia? A kollégiumok sötétek előttem. Könyv vagy szív, eddig egyre megy. De hátha a szívből jobban tudom kiolvasni, hogy miért élek?

* * *

Négy év mult el azóta. A báró rég nem járt már a sötét Római Kollégiumba. Az említett gróf Hahn-féle estély után körülbelül négy hónappal egy szép áprilisi reggelen, midőn különösen fáradtnak láttam, az óra végén ezzel vett búcsút tőlem:

— Isten önnel! Többé nem jövök el. Ez a tudomány száraz nekem! Hiába keresem könyveikben az élet rejtélyeinek kulcsát, nem találok rá. Ezentúl a viruló, pezsgő élet lapjairól akarom leolvasni az élet titkait. Kutasson ön itt, én kutatok ott; hátha egyszer kezettfogva, egy meggyőződésben találkozhatunk.

Bánatosan néztem utána. Kár érte — gondoltam magamban. — De hiába! Vannak ily elszédíthetetlen lelkek, kik abban tetszelegnek maguknak, hogy örvények szélén járnak, s mégis tagadják, hogy örvények vannak. Csak ritkán találkoztam vele az utcán; szívélyesen köszöntött, mint akinek útjai jelenleg nagyon is eltérnek a régi jó ismerős életösvényeitől, de azért a baráti megemlékezésnek nincs híjával. Gyakran láttam őt a Via del Umiltá környékén, hol Haenselék laktak; alighanem azt a fátyolozott, rezgő hangot leste, mely akkor, azon az estélyen s azóta is anynyiszor megénekelte a campagnuolo

— „Miért élek?” — ismétlé az ezredes vontatva. — Bizonyára nem azért, hogy kísértetekkel viaskodjék; itt mosolyog körülöttünk az élet; itt sugárzik a lélek; fogja meg, ragadja meg!

— Lélek — sóhajtá a báró. — Lehet-e azt megfogni, ami nincs? Vagy komolyan gondolja-e, hogy van ebből valami?

S ezzel barátságosan megfordult a sarkán s a zongora felé indult, hol Zinka a bánatos stornellik egyikét énekelte, melyekben a campagnuolo szokta Gallicvano vagy Cavi lejtőin örömet s bújást kiönteni.

A dán ajkak nem vették el a „bocca romana” hangzatosságát, s a dal maga lágy, elnyújtott hangokban végződött. Köszöntötte a virágos májust s megsóhajtotta a sárguló őszt.

Az ezredes, bár tudta, hogy a villámcsapás divatját múlta, világosan felismerte, hogy a hannoveri báró ez úton megtalálja, amit keres. Sejtette, hogy mifly könyvből fogja majd kiolvasni azt, hogy minek él az ember; csak abban hibázott, hogy e könyvet pirosba kötve vélte, pedig feketébe volt az kötve, mint a rekviemes misekönyv.

bánatát.

Azóta már a negyedik május virult el bűbájosan a római villák rózsaligetein, s már az ezideinek is huszonhárom langyos éje váltakozott verőfényes, illatos napokkal.

Emlékszem rá, arra a május huszonharmadikára, mintha ma volna.

Albanóba készültem a következő napokban, s kocsit mentem fogadni.

Festői zig-zug utcákon tévedeztem a Marcellus színháza körül. Égbemeredő, kékes mohával behintett falak vettek körül, rácsos ablakkal. Egy kerti falon áthajlottak az utcára viruló narancsfák sötét lombjukkal, s köztük még ezüstösebben csillogott néhány olajfának finom, vékony metszésű lombja. A kertre néző rácsos ablakból egy szép magnólia félig kiszáradt törzse nyúlt ki, rajta gyékényszálakon kalitka lógott, s a kalitkában egy feketeregő énekelt. A rigó, mikor énekét félbeszakította, bukasi fejét a kalitkából kinyújtva, félszemmel nézte a tűzvörös gerániumokat, melyek fapalcon álltak két oldalt a kalitka alatt. A levegő nyomasztó volt; az ég kék és mély volt, mint a tenger.

Egyszerre a csendet tompa nyögés verte fel; a felhőtlen égre forró és szétömlő füst emelkedett; az utca végéről szakadozott, bánatos hangok tódultak

mind erősebb s gyorsabb tempóban felém; a rigó hangja elhalt, s a vérvörös geránium is mintha tompította volna rikító színeit.

Levettem kalapomat. Egy római temetés vonult el előttem félelmetes festőségében. Zsákba öltözött, tetőtől talpig beburkolt férfiak vonultak el párosan mellettem; derekukat kötél övezte; a kucsmában végződő zsák két keskeny nyílásán villogó szemeket láttam; füstölő fáklját tartottak kezükben: néhánynak ujjain sok gyűrű ragyogott, jelezvén az ott ismeretlenül gyászoló előkelőségeket. Utánuk mezitlábás, csuhás barátok következtek, halk imát mormogva, melybe belerezgett hosszú, deres szakálluk. Végre a koporsó, sárga szemfödéllel letakarva, melyet nagy fekete posztó-kereszt osztott négy vigasztalan mezőre.

A koporsó mögött, úgy tetszett nekem, mintha a gyászbaorult hannoveri bárót láttam volna menni, s utána egy szintén feketébe öltözött dadát, karján kedves kisgyermekkel, aki a dada vállait veregette, s szinte taktust látszott verni az elfojtott, nyögő énekhez. Tán az édesanyját viszik?

Közbejött akadályok miatt csak május 31-én rándulhattunk ki Albanóba. Felejthetetlen, főséges nap volt ez; oly forró, mint a marinói bor — oly kellemes, mint az albanói sötétkék tó tekintete a gesztenyés és olajfás lejtők közt — oly vidám, mint a Campagna fölött lebegő pacsirták éneke.

Az albanói tó fölött sötét cserfák alatt emelkednek a keresztút kőből épült álmomái. A kápolnák háttal épültek a tó felé, s e hátfalhoz padok vannak illesztve. Ezek egyikén ültem s a tó sima tükrére néztem, mikor valaki lágyan érinti vállamat. Főlnéztem: a báró volt. Feketébe volt öltözve, s arcán mély, nyugodt gyász kifejezése ült.

Magyarázatra nem volt szükségem, egyszerre mindent tudtam.

— Ismer még? — kérdezé halkán tőlem, mialatt fölálltam s felém nyújtott kezét részvétellel megszorítottam. — Örömet — folytatá — nem közöltem önnel, hiszen azt könnyebben viseli az ember: de a bánatot szívesen megosztjuk. Feleségem, Zinka meghalt — szól mély szomorúsággal.

— Báró úr — mondtam részvétellel —, segítse bánatát elviselni az Isten! — Más nem mondhattam.

— Ez vigaszom — szólta nyomatékosabb hangon. — Haldokló szemeiből olvastam ki e fenséges vigaszt.

Kellemesen meglepetve néztem rá. Ő észrevette, leült s engem is magához

vont. Nem szóltam semmit; tudtam, hogy rajta a beszéd sora. Pálcájával a kavicsokat veregette s utat csinált a cserfa törzséről leszállinkózó hangyáknak. Azután mélyen felsóhajtott:

— Lám, ilyen az élet. Mosolygó, mint a lankás part, s borzalmas, mint a kráter mélysége.

Semmit sem feleltem; szemeimet egy parti fecskére szegeztem, mely kettőt lejtve kétszer lecsapott; megbillentette szárnyaival a tó tükrét s fodros gyűrűket támasztott az azúrkék vízfelületen, azután föllendülve a felhőtlen égben szürkés pont gyanánt keringett.

— Igen, ilyen az élet! — szólt újra a báró. — Néhány fodros gyűrűt vet titokzatos mélységek fölött; a gyűrűk egymásba fogóznak, ringanak s elülnek; ami pedig e gyűrűket támasztotta, elszáll ... az égbe.

Szelíd tekintettel csüngtem a gyönyörű tavon, s élveztem a báró minden egyes szavát. Ránéztem, s ő folytatá:

— Nézze e kies, mély kékségű tavat, mily tiszta a vize a parton; a napsugár körülkarikázza a fenék kavicsait; de minél tovább megyünk beljebb, annál homályosabb lesz tekintetünk; pedig a víz ott is oly tiszta, mint a parton, csakhogy a mélység maga fátyolozza tekintetünket. Úgy vagyunk az élet nagy kérdéseivel is; mélyek, mint a kráterek tavai — az ember pedig szökell rajtuk, mint a vizipók, s van idő, mikor az élet mámorában nem is sejtí mélységüket.

Fölláttunk, s lassan lépkedve kiértünk a cserfák alól, melyeket vadrózsa és vadvenyige futott be. Bódító narancsvirágillat vonult át a levegő gőzein. Itt-ott egy leváló, vastag harmatcsepp rezegette meg a rózsák lombját. Napfényel átszótt, finom köd takarta el a látóhatárt. A távolban bizonytalan körvonalakkal és a meghalt szépség szellemétől áthatva terült el Róma.

Önkénytelenül megálltunk, s elmerengtünk e mámoros, bűbajos látványon.

— Ime, az örök város, Róma — mondá a báró, fölémelve kezét —, az emberi nagyság és alávalóság küzdeletere; a legnagyobb aspirációk háromezeréves arénája; Róma, melyről, mint ragyogó ezüstobeliszkről, fényszalagok válnak le s halhatatlan eszmék alakjában elkígyóznak

Európa

fővárosaiba éppúgy, mint a Kárpátok s a Pirenék hegyi falucskáiba. Itt éltem éveken át anélkül, hogy megértettem volna az emberiség legfontosabb s boldogítóbb gondolatait, melyek körüllegenek s halhatatlanságról suttognak.

— Nagy, kitűnő férfiak hajlott korú alakjai előtt álltam, kiknek, mikor elhalt testük, ragyogóbban felvillant lelkük; kik csodás gondolatokat mondtak tollba fakó ajkakkal, s halavány arcukhoz kellett illeszteniünk fülünket, hogy meghalljuk, amit gondoltak. Haldokolva kerestek s találtak több világosságot, s én mégsem ismertem fel az elhaló testben a halhatatlan lelket. De midőn a húszéves édesanyának, Zinkának haldokló tekintetébe merült szemem, tekintetébe, mely megtörve bár, de teljes öntudattal pihent kétéves gyermekén és azt súgta neki s nekem: Isten veletek! — leesett szemeimről a fátyol, s megutáltam azt a balhitet, hogy egy lélek, mely szeretetre van teremtve, épp mikor a legöntudatosabban és legforróbban szeret — mikor kedvesétől hűlő ajkakkal búcsúzik, amely ajkak már dermednek, neki pedig hajlékonyság és élet kell: hogy — mondom — egy lélek épp azon pillanatban szűnjék meg lenni, mikor legédesebben s legforróbban szeret; ez ugyancsak barbár s állatias felfogás.

Elakadó lélekzettel hallgattam a báró szavait. Nagy virágbokorhoz értünk, melyből üde rózsák leskelődtek ki a kellemittas természetbe. Elöttem épp egy szomjas ajkú, nyíló rózsán sziporkázott a napsugár s szívérványos párával köríté kitóduló szirmai; élet és illat tódult

belőle.

Mindkettőnknek szeme megakadt rajta.

— Báró úr — mondtam a nyíló rózsára mutatva —, a legnagyobb igazságok a legegyszerűbbek, s az ég és föld hangoztatja azokat. Nézze e pompás, harmatos rózsát. Nem volna-e oktalanság azt hinni, hogy e pompás virág épp akkor szűnjék meg lenni, mikor legteljesebben fejti ki szirmai s legillatosabbban leheli életörömét? A léleknek virágzása és illatozása a gondolat s a szeretet. Akkor virágzik a lélek a legillatosabbban, mikor legmélyebben gondolkozik, s akkor fejti ki legszebb tavaszi pompáját, mikor legforróbban szeret. De semmi sem hal meg akkor, mikor legteljesebb és legpompásabb. Lehetetlen tehát, hogy lángelmék azon pillanatban szűnjének meg lenni, mikor legszebbet gondolnak, s hogy csecsemőiktől búcsúzó édesanyák akkor semmisüljenek meg, mikor legforróbban szeretnek. Sőt azt kell gondolnunk, hogy lelkük akkor nyílik meg kimondhatatlantul szépen, s átlép azon világba, hol örök tavasz virít.

A báró leszakította az aposztrofált rózsát és ajkaihoz emelé.

— Tehát Zinka halhatatlan — suttogá mély megilletődéssel —, s mi vele.

Ezzel kezét nyujtá búcsúzásul. Én megragadtam kezét. Ki hitte volna négy év előtt, hogy valamikor így egy szent meggyőződésben találkozunk? Találkoztunk.

A könyv s a szív ugyanazt a filozófiát tanítja.

Élő Nemzeti Kincs 1992: Nemes Ferencné 17 gyermekével (Foto: Nemes Zoltán)

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Anyák napja — Ünnap

Nemrégén egy szép tavaszi délelőtt növényt nyestem kertecském utcai kerítése mögött. Vasárnap lévén odahaza voltak a kistörpék, és egyszerre csak hallom, hogy Cirmos, baloldali szomszédomé kisfia szomorúan kérdezi odakünn az utcán: „Eltaláltad?” A válasz csúfondáros volt: „Talán potyog érte a könnyed? Kártékony!”

Kikukucsáltam a lombok között. Az erős Kis Ünnap állt a közelben. Egyik kezében gumiparittyá, a másikban egy élettelen veréb. Cirmos elgondolkodva vizsgálgatta Ünnap fölényes mosolyát, aztán lassan kimondta, amire rájött: „Nem azért csúzlizol, mert kártékony, törődöl is te azzal! Ez csak ürügy! Azért csúzlizol, mert élvezetet szerez, ha eltalálsz és ottmarad.” Ünnap elvörösödött, de hamarosan leküzdötte zavarát és így szólt: „Tudod mit, hagyjuk ezt a témát, megtanítalak inkább célbalőni csúzlival. Ne félj, nem verébre, jó?” Cirmos örömmel felelte: „Jó.”

Ekkor azonban odaért hozzájuk három másik kistörpe. Sajnos olyanok, akikről tudhatta Ünnap, hogy az ő pártján lesznek veréb-ügyben. Amióta nagyobbcskák, így nevezi őket Törpéháza: Mozibolond, Gólkirály, Fürgeszájú. Fürgeszájú azt kérdezte: „Min veszekedtetek?” Cirmos sietett felelni: „Nem veszekedtünk. Ünnap most célbalőni tanít engem.” De Ünnap nem bírta megállni, hogy ilyen egyetértő közönség előtt ne folytassa a csúfolódást, azt mondta hát: „Nem veszekedtünk, csak bámulom ezt a csodát: egy Cirmos, akinek potyog a könnye ezért a kártékony verébéért.” A három kistörpe nevetett. Cirmos csodálkozva nézett Ünnapre:

— Miért mondd ezt, hiszen én csak azt mondtam, hogy nem azért csúzlizol a verebeket, mert kártékonyak, hanem azért, mert... — Ünnap azonban nem engedte, hogy a közönség is meghallja a többit, gúnyosan villódzó mosollyal közbevágtott:

— Tudod, hol hibáztad el?

— Hol?

— Ott, hogy nem születél kislánynak. Noked kislánynak kellett volna születned!

Mozibolond, Gólkirály és Fürgeszájú hahotázott. Ünnap meg folytatta:

— Akkor énekelhetném neked: „Bözi ne sírjon, Bözsike drága...”

Még nagyobb nevetés. Cirmos arca

egyre komorabb. Ünnap belenevet ebbe a komorodó arcba:

— Hiszen most is majdnem sírsz! Cirmos ezt feleli:

— Nem sírok! — De megbicsaklik a hangja.

Ünnap arcán zsírosan fénylik a gúny: „Dehogynem sírsz! Nesze a zsebkendőm!” Előveszi vasárnapi tiszta zsebkendőjét és Cirmos orrához nyomja. A másik három dülöngél a nevetéstől. Cirmos félrelöki a zsebkendős kezét, most már az arcán is látszik, hogy fojtogatja torkát a sírás. Ünnap könnyedén nevetgél:

— Hallja Bözsike, ne gorombáskodjék, a kislánynak szelídnek kell lennie!

A három kistörpe egymás vállába kapaszkodva visít nevetésben. Ünnap újra Cirmos orrához nyomja a kendőt:

— Tessék Bözsike!

Cirmos most már vadul megragadja a kendőt, ki akarja csavarni Ünnap kezéből, és már hullik is a könnye. Ünnap nevet:

— Hú, de erős kislány maga!

Dulakodnak. Ünnap hátrafeszeíti Cirmos derekát. Le akarja nyomni a földre, és éneklő közben:

— „Bözi ne sírjon, Bözsike drága!”

Cirmost a sírás is akadályozza az erő kifejtésben. Ünnap könnyen ledönti a kocsútra, dulakodnak és hemperegnek. Amikor Cirmos zokogva és kifáradva abbahagyja a küzdelmet, Ünnap diadalmas arccal feláll:

— Megkaptad, amit kerestél, te verébrajogó! — De meghökkent, hogy a másik három félig ijedten, félig vigyorogva bámulja Cirmos ruháját. Egyiküknek se jutott ugyanis eszébe, sajnos nekem se, hogy előző nap kátrányoztak, és olajozták a törpéházi kocsut. Egy pillanatig Ünnap is megdöbbenve nézte, milyen lett Cirmos fehér ruhája, aztán beszaladtak mind a négyen az erdőbe. Csak Fürgeszájú kiáltott vissza:

— Most már nemcsak te vagy Cirmos, hanem a ruhád is!

Néhány perc múlva a baloldali sövény mögül, Cirmosék portájáról sírást hallottam. Azt hittem, hogy még mindig Cirmos sír, de aztán ráeszméltem, hogy nem ő, hanem az édesanyja. Fel-felbukkant a sírás felszínére egy-egy panaszos mondat is:

— Éjfélleg mostam! Hogy kértelek, hogy ne piszkold össze! Hát még eny-

nyire sem törődöl velem?

Volt persze abban a sírásban bosszúság is, a kárba vesztett és újból végzendő munka miatt. De nem lett tőle kevésbé szívét szorító a fájdalom, hogy kisfia semmibe veszi az ő éjszakai fáradozását. Mert szívbemarkoló volt azon a gyönyörű tavaszi délelőttön az üdezöld sövény mögül hallatszó pinyókék vidám csivegésével keveredő keserves édesanya-sírás.

Vagy fél óra múlva megint Ünnap hangját hallottam az utcáról:

— Tavasz, nézd meg odabenn, hogy hány óra. Délre otthon kell lennem. Fontos dolgom van. — Tavasz a velem szemben lakó törpecsalád kislánya.

— Tizenegy múlt öt perccel!

Ünnap komolykodott:

— Akkor még van időm. Mutasd a babádat, hozd ide!

Most néhány másodpercig csak a fiúk beszélgetését hallottam. Már csak Mozibolond és Fürgeszájú volt Ünnappele. Aztán Ünnap megint kiáltott:

— Na mi az, nem mered a kezembe adni? Nem eszem meg! — És egy kis csönd után: — Ez az a híres Hófehérke?

Tavasz sértődötten tiltakozott:

— Nem ez, hanem ő! Ő a Hófehérke, igen. De gyöngédebben fogd!

Fürgeszájú már az előbb is egy játékcsonakot szorongatott a kezében, most is nála volt. Bizonyára ez adta az ötletet Ünnapnek:

— Tudod mit, Tavasz? Megcsónakáztatjuk Hófehérkét!

De Tavasz megrémült:

— Hogyisne, hogy beleessék! Nem engedem!

Ünnap azonban nevetett:

— Nem engeded? Akkor most szófogatlan lesz Hófehérke!

Már szaladt is a három fiú az erdőbe, a Szuvatos patak felé. Utánuk meg kiáltozva Tavasz:

— Tessék ideadni! Ünnap, álljatok meg, akarom!

Most már figyelésre ösztönzött Cirmos esete, meg az is, hogy a patak felé futnak, és Tavasz csak nemrégiben épült fel hosszabb hűléséből. Loholtam hát utánuk az erdőbe, és már messziről hallottam Tavasz kétségbeesett kiabálását:

— Beleér a lába a vízbe, ne enged el a csónakot!

De mire odaértem, már vitte a sebes víz. A három fiú szaladt mellette a par-

ton, és Ünnep kiáltotta:

— A kanyarnál majd elcsípjük!

De Tavasz azonnal vissza akarta szerezni Hófehérekjét. Sietve belépegetett hát kőről-kőre ügyetlenkedve a meder közepére. Ott azonban, ahol várta, a túlsó part közelébe vitte az áramlás a csónakot. Tavasz, hogy mégis elérje, belelépett fél lábbal a vízbe. Hófehérekét ugyan sikerült megragadnia, de elvesztette egyensúlyát, a másik lába is lecsúszott a kőről és beleült a patakba.

Szerencsére csizma volt rajtam. Tüstént belábaltam hát hozzá. Elkaptam a vízből Hófehérekét, a parton bebagyuláltam gyorsan a zakómba Tavaszt, és futottam vele haza. Nevetve állítottam be hozzájuk, hogy meg ne ijedjen az édesanyja:

— Törölje csak meg gyorsan szomzedasszony ezt a kis habléányt!

De nem sokat segített a nevetésem. Vitte ugyan tüstént a szobájába, kopantak a padlón a lerántott cipőcskék, lebbent a bolyhos törülköző, és lebbentek a fájdalmas és aggodalmas szavak is:

— Hogy megmondtam, hogy egyelőre még a közelébe se menj a patakna! Attól félttem, hogy beletottyansz, és te még bele is ültél! Most aztán megint reszkethetünk!

Egyszerre csak akkorára duzzadt a bosszankodás, aggodalom, félelem és fájdalom, hogy nem is fért már bele a kicsiny, koppanó szavakba, nem tudta már egyéb kifejezni, mint a hirtelen kitörő édesanya-sírás.

Újabb félóra múlva, amikor már a jobboldali sövényt nyestem, megint felhangzott az utcán Ünnep hangja:

— Mindigjő! Nézd meg, hány óra?

A kis Mindigjő, jobboldali szomszédomé kisfia ezt mondta:

— Háromnegyed tizenkettő.

— Akkor még ráérek. Hozd ki a kocsit!

Egy kis csönd, aztán Mindigjő válasza:

— Nem szabad ródlizni, el is törhetik a szekérke!

A kistörpék ugyanis kitaláltak egy játékot, a nyári ródlit. Így nevezték el. De minden szülő megtiltotta. A kocsiút lejtős részének a tetején beültek a szekérkéjükbe, és száguldottak a lejtőn. A járművek miatt persze veszélyes multság volt. Mindigjő nem is akarta megszegni a tilalmat, no meg a szekérkéjét is féltette. Ünnep azonban így felelt:

— Ródlizni? Hát ki akar ródlizni? Burgonyát akarok hazavinni Bolgár bácsitól. Mindigjő megnyugodott.

— Az más! De vigyázzatok rá!

Átnéztem a lombok között. Már csak Fürgeszájú volt Ünnepel. Hadarta is a kocsit ment Mindigjónak:

— Vigyázzunk, vigyázzunk, ne féltsd

annyira!

De mihelyt megragadhatták a szekér rúdját, harsányan felkacagtak, és nem jobbra, Bolgár bácsi kertje felé fordultak vele, hanem balra a lejtő felé. Úgy futottak, hogy zörögve ugrált mögöttük a szekér. Mindigjő annyira megdöbbenett a becsapás, hogy nem is jött szó a szájára. Megbántott, dühös arccal loholt a szekér után, és kapkodott, hogy megragadja a végét. Mire a kertajtóba értem, már ott is voltak a lejtős út részénél, és elhangzott egészen kertem ajtajáig, amint rábeszélni igyekeztek Mindigjőt, hogy üljön mögéjük, szálljon le velük ő is. Veszélytől most nem tartottam, a járművet hallanom kellett volna, és biztos voltam abban is, hogy Mindigjő nem cáfolja meg a nevét. De nem így történt. Szerette ő is a nyári ródlizást, és ha már úgyis ott volt a szekérke, nem bírt ellenállni, leszáguldott velük. Másodszer azonban nem ment le, már föl-

Édesanyámnak

fel is ő húzta szekérkéjét, de hiába szidta a másik kettő, nem állt meg, hazahúzta. Fürgeszájú elvált tőlük, Ünnep a kapuig jött, ott azonban, minthogy megkondult a völgybeli falucskában a déli harangszó, felkiáltott:

— Jaj, már otthon kellene lennem! — és elrohant. Mindigjő bekászálódott a kapun szekérkéjével. Édesanyja megkiszólt a konyhából:

— Hol voltál a kocsival, kisfiam?

Egy pillanatnyi csend után Mindigjő ezt felelte:

— Ünnep kölcsönkérte, azt mondta burgonyát akar hazahúzni Bolgár bácsitól.

Most az édesanyja hallgatott egy kicsit, aztán figyelmeztető, komollyá vált hangon így szólt:

— De hát kisfiam, nem arról jöttetek!

Mindigjónak megélenkült a szava:

— Nem arról, mert becsaptak. Csak

mondták a burgonyát, de ródliztak a kocsival a lejtőn.

A hang, amelyen az édesanyja a következő kérdést feltette, tele volt könnyörgéssel, őszinte válaszáért:

— És ugye, sajnos, te is ródliztál velük, kisfiam?

Egy kis csend után így szólt Mindigjő:

— Én nem!

Most már rémült volt a hang:

— Kisfiam! Igazán nem? Egyszer sem? — Ekkor édesanyja lassan leült a tornác lépcsőjére. Ott állt a közelben a padocska, mégis a lépcsőre ült, és ezt mondta:

— Hát vége! Mindmáig lehettem boldog, hogy nekem olyan kisfiam van, aki sohasem hazudik. Most ért véget a boldogság. — Szomorú arca előbb pityergős lett, aztán sírós, bele is temette mindkét tenyerébe, és temette gondolatban kapcsolatuk tiszta fehérségét is.

Zsongtak a kertben a májusi méhek, zengett a völgyben a harangszó, tele volt a világ a tavasz szépségével, és a méhdongásba, harangszóba, tavaszi szépségbe bele-belecsuklott a szívszorító, keserves édesanya-sírás.

Néhány perc múlva Ünnep portája felé lépegettem. Ideje volt, hogy beszélgessek vele egy kicsit. De olyan ünnepi eseménybe csöppentem bele náluk, hogy jobbnak láttam elhalasztani a beszélgetést. Az első percben észre sem vették, hogy megállok szobájuk ajtajában. Én meg nem szóltam, mert Ünnep éppen egy óriási csokor tulipánt nyújtott át ragyogó arccal édesanyjának. Édesanyja örvendezett is, csodálkozott is:

— Miért kapom, én ezt, kisfiam?

Most Ünnep csodálkozott el:

— Hát nem tetszik tudni? Mert Anyák napja van ma!

Édesanyja magához szorította, összecsokolta:

— Anyák napja! És te gondoltál rá! Drága kisfiam, te vagy a legjobb gyerek a világon! Köszönöm, köszönöm, nagyon szépen köszönöm! — Még könnyezett is örömeiben.

Amint a zsebkendőjét keresve észrevett engem az ajtóban, így szólt:

— Nézd csak kisfiam, ki van itt! Moha bácsi! Milyen jó, hogy itt van, leg-

alább látja, hogy te milyen jó gyerek vagy, nem feledkezél meg az Anyák napjáról. Meg is kérjük mindjárt, mondja el egyszer a rádióban is, hogy te milyen jó vagy.

Törölgette a szemét, csókolgatta Ünnepet, és kérdezte tőlem:

— Ugye elmondja egyszer, Moha bácsi?

Örültem a kérésnek, megígértem hát szívesen, hogy elmondom, és most el is mondtam.

Misszionárius voltam Új-Guineában

1944-et írtunk, amikor az amerikai légi-erő egy eltűnt gépe után kutatva, véletlenül mindaddig ismeretlen néptörzsekre bukkan-
tak Irian Jaya, vagy ahogy abban az időben nevezték, Holland Új-Guinea sötét belsejében.

Ezek a népek kőkorszaki körülmények között éltek. Keresztény misszionáriusok voltak az első fehér emberek, akik kapcsolatba léptek az egyik törzssel 1957-ben. Én 1961-ben csatlakoztam ehhez a missziós társasághoz, és egy alig hat hónappal korábban létesített állomáson kezdtem dolgozni. Onnan számos területre eljutottam, ahol azelőtt sohasem járt fehér ember. Ezek az emberek hihetetlenül nyitottak voltak Jézus Krisztus üzenetére. Mintegy 25 000 főt számláló népcsoport között dolgoztam. Szemtanúja voltam annak, hogy megközelítően négy év leforgása alatt ezeknek az embereknek mintegy 90%-a elhagyta régi életmódját azért, hogy őszinte szívvel a keresztény hitre térjen. 1975-ben, amikor elhagytam Swart Valley-t, 75 gyülekezet működött, és minden egyes gyülekezet felelős volt azért, hogy támogasson és más különböző törzsekhez kiküldjön egy misszionárius párt. Jóllehet Irian Jaya-n belül az érintett területek lakói különböző nyelveket beszéltek, más volt a kultúrájuk, a vallásos meggyőződésük és az éghajlat is.

Az Irian Jaya középső felföldjén található Swart Valley-ben olyan népességet találtunk, amely megjelenésében igen hasonlított a viszonylag közeli melanéz és mikronéz szigetvilág lakóihoz. Ez figyelemreméltó, hiszen nem ismeretes, hogy valaha is létezett volna bármilyen kapcsolat ezek között az emberek között. A dani emberek nem tudtak a tenger létezéséről vagy arról, hogy másutt is élnek emberek.

A törzsön belüli élet kegyetlen volt. Csáládi élet nem létezett. A nők árucserre tárgyát képezték. A gyermekekkel együtt megosztották kunyhóikat a sertésekkel. A sertés volt az egyetlen állatuk ismert háziállat. Az apák nem mutathattak szeretetet gyermekeik iránt. Ha mégis megtették, feldühítették a gonosz szellemeket, amelyek azután meg is ölhetnék a gyermekeket.

Az emberek meztelenül jártak, csak ágyékkendőt, vagy növényi rostokból készült szoknyát viseltek.

Higiénia nem létezett. A törülköző és a szappan ismeretlen volt. Az emberek sosem

mosakodtak, mivel félték a szellemektől, amelyek lehúzzák és vízbe fojthatják őket.

Nem voltak gyógyító eszközök. A gyógykezelés bármely formája ismeretlen volt. Nem voltak ápolók vagy orvosok, de még

ördögűzők sem. Az ember egy kőbaltával levághatta a fertőzött lábujját, hogy véget vessen az elviselhetetlen lüktető fájdalomnak. Esetleg egy erőteljes mozdulattal fapálcikát szúrhatott át az orrüregén, hogy kiűzze a szellemet, amely fejfájást okozott. A fogfájások hónapokig tartó gyötrelméssé válhattak, és a kint csak súlyosbították az adott fog kihúzására tett kísérletek. A csecsemők több mint 50%-a meghalt az első életév során.

A napot a törzsi háborúskodás határozta meg. A sertések, az asszonyok vagy néha egy darab föld birtoklása adott okot a harcra.

A nőket megerősítették, a sertéseket elvitték, a falvakat felgyújtották. Komoly sérüléseket okoztak a lándzsák és nyilak, amelyeket úgy készítettek el, hogy a testbe hatolva a hegyük le-törjön, és ezáltal gyakran súlyos fertőzéseket okozzon.

A halál csak rémületet hordozott. Azért, hogy az elhunyt személy szellemét kibékítsék, a rokonok levágták egy ujjukat, vagy lehasítottak egy darabot a fülükből, és rádobták a halotti máglyára, amelyen az elhunytat elhamvasztották. Az ehhez járuló szívettpórsíránkozás a reménytelenség és kétségbeesés híjefejezője volt. Lehetetlen és reménytelen feladatnak tűnt, hogy a Szentírással közeledjünk ezekhez az emberekhez. Nem volt frott nyelvük, nem létezett szó Istenre vagy a mennyre. Jézus neve is ismeretlen volt.

Szerencsére a kereszténység nem emberi eszme, hanem Istentől származik. Istennek vannak eszközei arra, hogy a leggonoszabbhoz is elérjen. Jóval azelőtt, hogy misszionáriusok érkeztek, a dani törzs Mamit nevű falujában egy férfi azt álmodta, hogy egy napon fehér bőrű ember fog jönni valami jó hírral. Amikor azonban megérkeztek Isten küldöttei, zavar támadt. Összetévesztették a színes öltözeteket az emberi bőrrrel, így a jövevényeket nem tekintették fehérnek. Ez elbizonytalanította őket, hogy megöljék-e a misszionáriusokat, mint bárki idegen betolakodót, vagy sem. Nyelvük megfejítése további igazságra világított rá. Ezek az „elfelejtett emberek” a „Nabelan Kabelan”-t — ahogy ők nevezték —, vagyis az örök élet titkát keresték. Úgy hitték, hogy egyszer egy kígyó fog kijönni az őserdőből, és megosztja velük a titkot. A kígyó azonban sosem jött. Mégis, itt volt a kapcsolódási pont. Merészen hirdettük az igazságot: „Nem a kígyó, hanem Jézus Krisztus ismeri a titkot. Ő a titok.” A danik válasza erre határozott és drámai volt: „Mi akarjuk Jézust. Ki ő?”

A legegyszerűbb körülmények között ismételtük az Örömhírt újra és újra, sokszor mintegy 5000 fős hallgatóság előtt.

Egy éven belül a Szentlélek hitre vezetett. Ijesztő harcosok nyilvánosan sírtak: „Isten jó, de mi rosszak vagyunk. Gyilkolunk, lopunk.” A nyílt ösvényeknél üldögélve vagy otthonaik csendjében az emberek megvalóították bűneiket, bocsánatot nyertek, és kien-gesztelődtek Istennel. Ez csak a kezdet volt. A megtérés tetteket kívánt: „Elégtjük a fegyvereinket, elmegyünk az ellenségeinkhez, és elmondjuk nekik, hogy mi szeretjük őket.” A misszionárius részéről jövő aggodalmakat teljes mértékben visszautasították:

„Mivégre is, ha megölnek bennünket? Isten készítette helyet számunkra a mennyben. Nem félünk a haláltól!” És elmentek zajongva és kiáltozva újonnan fellelt örömeikben. A szomszédos falu elfogadta az üzenetet és a következő is. Mindenfelé elégették a fegyvereket. Gyilkosok, sőt kannibálok tanítók lettek.

Isten megerősítette az üzenetet. A gyűlölet és az önzés átadta helyét a szeretetnek és a másokkal való

áldozatos törődésnek. A betegeket gyógyították, sőt a halott feltámadt.

Szent Pál üzenete, amit oly bátran hirdett kétezer évvel ezelőtt, ma is igaz: „Isten ereje a megváltáshoz Krisztus evangéliuma.” Nemcsak Irian Jaya-nak, hanem minden országnak is. Jézus maga mondta: „... aki énhozzám jön, azt nem küldöm el magamtól” (Jn 6,37).

Jacques H. Teeuwen

Még egyszer...

*Még egyszer megfeszül az ég,
beleroppannak a titánok,
lefut a papírról a sor.
— A kakas már hármát kiáltott.*

*Ólomkatonák, udvaroncok...
Bálá topánka. Hofeférke.
Titánok háta beleroppant
és könny csurog fekete vérbe.*

Antalfy István

MÉG EGY SZÓT A KONQUISZTÁRÓL!

Erwin Kräutler megdöbbentő és megrázó beszédének (ÉV 1992. 5–6. sz.) olvasása után méltán kérdezi az ember, hogyan kerülhetett sor az úgynevezett „keresztény Nyugat” e félelmetes értékvesztésére és arra, hogy vezető egyházi körök az 500 éves évfordulót is lényegében ugyanazon értékvesztés jegyében kívánták megünnepelni. Az utókor erkölcsi felfogása nem érezte szükségét a tiltakozásnak és tudatátalakításnak? A tényleges események nem voltak ismeretesek? — Bármilyen különös is, de a vigyázó szemüket Párisra vetők egyik legkiválóbbika, az elfelejtett nyalka testőr, Bessenyei György (1747–1811) tudta, miről van szó. A műveltségében európai horizontú, a felvilágosult ateizmusból lassan deistává érlelődő, de a vallástól független egyetemes emberi értékeket világosan látó költő alábbi versében olyan szemléletről tesz tanúságot, amely méltán ajánlható korunk kultúrsznobjai és triumfalistái figyelmébe. Nem véletlen, hogy a verset tartalmazó Tolerantia írásgyűjteményét a cenzúra nem engedte megjelenni, s az csak pontosan 200 éves késéssel jelenhetett meg Nyíregyházán 1978-ban.

H.K.

A Montezuma lelke ajakairul

Egeknek ostori, ti, kik hazátokat
Szolgálván, dúljátok vélünk magatokat,
Micsoda istennek hordjátok fegyverét,
Ki gyilkosok által tanítja törvényét?
Ezt az új világot, hol emberek éltek,
Igazságokkal vérbe kevertétek.
Összegyűjtöttétek e világnak bűnét,
Azzal harácsolván országunknak kincsét.
Még mióta élünk, soha istenetek
Részirül nem jöttek mihozzánk követek.
Azért törvényt, hitet tőle nem vehettünk,
Kik órajta kívül jó urat tiszteltünk.
Ha csak ő hatalmas és mindent teremtett,
Mint belétek, belénk oly törvényt mért nem tett,
Ha pedig vallásunk nem volt ellenére,
Mért hányja most testünk ölő fegyverére?
Micsoda csillagzat alatt származtatok,
Hol isteni törvényt csak ti hallhattatok,
Ki küld benneteket világunk veszténi,
Melyet napjával még eddig élesztgetni
Tetszett az egész föld hatalmas urának,
Ki részeivel tett minket irgalmának.
Nem szólhat uratok hozzánk kegyelemből?
Nincs olyan kegyelme, ha ménkőve kisül.
Ti a békeségnek istene nevébe
Öltöztök annak fel rontó fegyverébe,
Irgalmasság nélkül mindig mennydörögtök,
Szerencsét hirdettek, szüntelenül öltök,

Lángot, füstöt szórtok ménkőveitekkel,
Ragadoztok, dúltok isteneitekkel.
A fegyvereitekkel térítő igazság
Rettegés, üldözés, pusztítás, gyilkosság.
Ah! Ha csak téríteni akar istenetek,
Tegyétek el, kérünk, véres fegyveretek.
Halljátok meg itt is a természet jaját,
Kiméljétek benne lelt emberi faját.
Légyetek igazak uratok nevébe,
Ki nem haraghatik meg csendes egébe
Oly teremtésére, kiket kegyelemmel
Tekintvén oktathat csupa szerelemmel.
Okai vagyunk-é ha törvényeirül
Nem tudunk világunk ezen részeirül,
Mert nem küldött hozzánk szerény tanítókat,
Kik oktatták volna itt a haladókat.
Tik nem tanítani, de ölni jöttetek,
Elhagyván érettünk szülői földetek.
Isteneiteknek irgalmát, kegyelmét
Elfelejtettétek, s csak égő ménkővét
Hoztátok el közénk, mellyel emésztetek,
Vért szomjúhozván ott, ahol embert leltek.
Avagy uratoknak nincs talán irgalma,
Csak kegyetlenkedni szoktatta hatalma?
Ha igaz, hogy isten az, kit úgy tisztelték,
Tudom, most jósága ellen cselekesztek.
Ha pedig e dúlást nektek parancsolta,
Nem isten, s hitetek bizonynal megcsalta.

Egyházkritika?

Egy beszélgetésünk alkalmával egyik hitestvérem a következőket vetette ellene annak a sok egyházkritikai hangnak, amit gyakran tapasztal, különösen nyomtatásban:

„Kétségtelenül igazak lehetnek ezek a hibákra, vétkekre utaló megállapítások. Viszont hiányolom, hogy szinte sehol sem említik azt a tényt, hogy az egyház képviselte és működtette azt a lelki »karbantartást« is az emberek, a gyülekezet számára, ami csak a vallástól kapható, ami nélkül azért nyomorultabb, már-már eldobni való lett volna az élet.”

Megpróbálok válaszolni a kritikát ért kritikára. Az ember nem csupán individuum, hanem közösségi lény is. Sőt elsősorban az teszi emberré, hogy a másokra vonatkozó igényű. Társas egyed, önmagában értelmetlen. Maga az ember férfi+nő, istenképűség a szeretetből fakad. A szeretetből és a szeretetért van. A szeretet is viszonyulás tőlem/belőlem a másik felé.

Jézus így biztatta a monoton módon élő, az élet hiábavalóságait szenvedő társtalan embert:

„Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és szenvedtek! Én felüdítlek benneteket.”

Igen, az ember csüggeteg lesz, úgy érzi, az élete céltalan és hasztalan — ha magányos, nincs kiért, miért törnie magát.

A templombajárásnak hangulata van. Tudjuk, akik odamegyünk, hogy mások is valami Istennel kapcsolatos dologért jelennek ott meg, nem pedig diszkózni, bálozni, tere-ferélni, moizni. Hogy együtt, egy szívvel dicsérni az Urat, hálát mondani az Atyának és a Lélek erejét kérni a mindennapokra — ez már kevésbé bizonyos. De talán elég az a tudat, hogy más is idetartozónak érzi magát, ők is rászorulnak Istenre — így hát nem idegen atmoszférába jövök s vagyok itt. Miért is? Igen. Sokan szokásból, egyházi előírást teljesíteni.

Bárhogy is legyen és volt, de az egyház, mint intézmény — már csak azért is, mert templomait le nem bontotta, ill. „üzemeltette” — eme elvárásnak, funkciójának eleget tett, hogy ti. teret engedett mindazoknak (is) az odajövésre, akik megfáradtak és felüdülést kerestek.

Hittestvérem eme pozitívum hangoztatásának elmáradását kérte számon.

Eszembe jut egyik középiskolai osztálytársam, aki a ta-

nárnak „Aki nem készíti el a házfeladatát, az 1-est kap” figyelmeztetésére így reagált: „Tanár úr! És akinek kész a leckéje, az 5-öst vihet haza?” No comment!

Kevés kivételtől eltekintve az egyház(ak) az frott és mondott evangelizálásban, prédikációban, igehirdetésben, lelki olvasmányokban többnyire alig szerepeltetik, alig tudatosítják (legfeljebb kampányszerűen, pl. az ún. „missziói vasárnapon”) a mérleg elengedhetetlen másik karját, hogy Jézus nem csak hív, de küld is:

„Elmenvén a világba, tegyetek tanítványt minden népet”.

Mindig és mindenütt tudatosítani kellene:

mindenki annyi olajat vitt tartalékként lámpásához (s lett ezáltal okos szűz), amennyit misszionált. S egyáltalán nem kell száz és ezer km-eket utazni, mindenféle egzotikus nyelvet megtanulni, hogy a klasszikus értelemben vett missziós szerepet betöltse. Misszionálni, azaz keresztyéniszeretet-vonzással létezni bárhol és bármikor lehet: családban, munkahelyen, közlekedés közben stb. Valahányszor sikerül megtagadni magamat, felvenni keresztemet. Mert az ember kétirányú, Isten felé és az emberek felé hajló.

Mihálowics Zoltán

Áprilisi közhelyünk

„Az egészség mindeneelőtt”

Közismertebb formában így szokás mondani: „Csak egészség legyen!” — Valóban az egészség lenne a „közhely-mentalitás” számára a minden mást megelőző, legfontosabb érték? Nem; viszont az egészség, ha nem is abszolút, de valóban első számú előfeltétele azon „eszmék” megvalósíthatóságának, melyek e gondolkodásmódban döntő jelentőségűek.

Talán nem tévedünk, ha azt állítjuk, hogy „az egészség mindeneelőtt” a közhely-gondolkodású ember számára legfőképpen annak a feltétele, hogy elhihesse (elhitesse önmagával) és megvalósíthassa a „Nincs szükségem senkire!” alapelvet. A betegség ugyanis két oldalról is kikezdi ezt, s nehéz lenne eldönteni, melyik esik nagyobb súllyal a latba. Az egyik: A betegség következtében rászorul másokra, s ez megrendíti ama szemléletmódjában, hogy ő „a világ közepe”, „mindent megtehet”, amit akar, úgy irányíthatja a dolgokat, az életét, ahogy akarja. A betegség aláássa „erős vagyok”, „hatalmas vagyok”, „isten vagyok” tudatát, pontosabban: kimutatja ennek irrealitását, önátlátás mivoltát. A másik: A betegség következtében rászorul másokra, azaz gyakorlatilag is, fizikai-biológiai mivoltában is kiszolgáltatottá válik, kénytelen eltűnni (mert hiszen „az egészség mindeneelőtt”), hogy mások gondoskodjanak róla, ápolják, s ezt rettenetesen szégyennek érzi, mérhetetlen megaláztatásnak tartja (érthető is, hiszen mindig *íónn* hordta az orrát). — Talán nem jelentéktelen harmadik eleme ennek a rászorultságtól-tehetetlenségtől való félelemnek az a félelem, hogy esetleg azt csinálnak vele, amit akarnak: elfekvőbe, szociális otthonba dugják, kiforgatják vagyonából...

Azután: a betegség megszűnteti (vagy jelentősen korlátozza) a külső-séges aktivitás, az állandó tevékenykedés, nyüzsgés lehetőségét, ami pedig az ilyen embernek életeleme és bizonyos értelemben az élet értelme. Így a betegség nem kevesebbtől, mint az élet értelmétől fosztja meg: „Miért is él, ha nem csinálhat semmit?” Rászakad az unalom, s ami ennél is rettenetesebb: arra kényszerül, hogy szembesüljön a tényleges valósággal, és önámítás nélkül gondolkodjék, szembesüljön önmagával... Óriási csapás ez számára.

Végül (s ezzel nem zárjuk ki más tényezők lehetőségét): a betegség a halál előhírnöke, akár tudatosan gondol erre valaki, akár nem: zsigereimben éli meg. S ha már az egészség elvesztése azt jelenti a közhely-gondolkodású ember számára, amit, akkor a halál nem más, mint ennek abszolút fokra emelése: a teljes testi-lelki-szellemi megsemmisülés, aminek tudatosulása a még meglévő életet is tökéletesen céltalanná és értelmetlenné teszi.

BIBLIA

Az áprilisi elmélkedéseket Turják Ildikó,
a májusiakat Király Ignác készítette

Április 4. — Virágvasárnap — Mt 26,14–27,66 —

„Legyen meg a te akaratom!”

A véres dráma minden részlete jól ismert. Évszázadok óta évről-évre fölhangzik gyászbaorult templomainkban. A végkifejlet ez. Jeruzsálemben ugyan még ünneplő tömegek sereglenek virágvasárnap Jézus körül, de aki evilág országaiban mértékadóknak számít, már mind teljes egyetértésre jutott: pusztulnia kell. Jézus tisztában van vele, hogy ellenfelei lélekben kimondták fölötte az ítéletet. Tudja, hogy órák kérdése csupán, és az ünneplő tömeg ellene fordul, szűk baráti köre is széjjelfut. Már csak megkezdett útja utolsó szakaszának méltó és következetes megtételére gondolt. Miután barátai körében elkölte a pászka lakomát, az Olajfák hegyére vonul velük, hogy virrasztva és imádkozva készüljön arra, aminek élébe néz. „Atyám! — így könyörög. — Ha lehetséges, távozzék el tőlem ez a pohár.” Majd egy rejtelmes mondat tolul az ajkára, s ettől ismét megerősödik. „Ne úgy legyen, ahogy én akarom — hangzik a mondat —, hanem amint te.” Aztán eljé megy az árulóra lett barát vezetésevel elfogására érkezett fegyveres csapatnak. Visszadugatja hüvelyébe a védelmében kivont kardot, mondván: „Aki kardot fog, karddal vész el.” Ellenállás nélkül hagyja magát megkötözni, s kezdetét veszi a végeredményét illetően két-ségtelen kimenetelű bírósági procedúra. A

főpaptól a nagytanácsig, onnan Pilátushoz, Pilátustól Heródeshez, majd ismét Pilátus elé hurcolják. A hatalom e különféle képviselői között folyó játszmában csupán az a nyitott kérdés: kinek van joga és ki vállalja Jézus eldöntött likvidálásának törvényesítését. Az ítéletet kimondó Pilátus végülis népítéletet szentesít. Népe választ közötté és Barabás között az ő rovására. Jézus sorsa tehát megpecsételődik. Két bűnöző között, gúnyolódók és csodát provokálók gyűrűjében leheli ki lelkét a Golgotán.

Így történt. De miért? Ez lett volna az Atya akaratát? Igen. Ha nem is a teljes isteni akaratnak a mibenlétét!

Jól értjük-e az Atya akaratát? A bakok és borjak vérének sem kívánó, az áldozat helyett irgalmat akaró Isten hogyan is akart volna, hogy az első ember rossz döntését követő rossz döntések sorozata folytatódjék és kicsúcsosodjék Jézus legyilkolásában. Nem sokkal inkább az az Atya akarat, hogy végre jó döntés szülessék?! Olyan, amely megtöri a rossz döntések sorozatát?! Olyan, amely jó döntések sorozatát indítja el?! Akkor is, ha az első következetesen jól, a szeretet mellett döntőnek a sorsa a Golgota?! Akkor is, ha a gazdagság, hatalom, erőszak hamis szentháromságával szembemenetelők útját

még sokáig golgoták keresztezik?! Akkor is, és egészen addig, amíg el nem érkezik az idő, amikor orszlám és bárány együtt legel majd, amikor a kardokból ekevasakat kovácsolnak s nem ártnak, nem ölnek többé?!

Jézus teljesítette, valóra váltotta az Atya akaratának általa teljesíthető-megvalósítható szeletét. Az a másféle világ nem utópia (el nem érhető vágy) többé, hanem elpádia (valósulásra, valósítókra váró remény).

Az Atya akaratának kibontakoztatása még hátra van. Helyettünk, nélkülünk Jézus el nem végezhetette. Útja: az egész helyett a rész-vét. Jézus mellé állók, az ő nyomában járók keresztetnek. Olyanok, akik részt vesznek abban a munkában, amelynek következtében valósággá válik a reménybeli ország.

Igaz, messze még a cél. Egyik este a képernyőn szomáliai éhezők halk nyöszörgéssel kísért végvonaglásait láthatjuk, a másikon az itt és ott jó ideje a szomszédunkban is dörgő fegyveresek áldozataival borított földet. Mégis, már látható az út. És nemcsak látható, de járnak is rajta. Azok, akik a kevesüket is megosztják azal, akinek még kevesebbje van, és azok, akik leteszik, sőt föl sem veszik a fegyvert.

Fodor Sándor, romániai magyar írónak van egy gyönyörű novellája. Címe: A feltámadás elmarad. Egy renkhagyó passiójátékról szól a történet. Minden a már ismert módon történik benne egészen addig, amíg Pilátus föl nem teszi a kérdést: Kit bocsássak szabadon? Ebben a passióban azonban ártatlan, a múltban történetekre nem tanított gyermekek játszó a tömeg szerepét. S ők kórusban kiáltva korrigálják az egykori végzetes döntést: Jézust! S mert Jézust választják, nincs gyilkosság, nincs tehát feltámadás sem. Csak Élet, amelyik nem múlik el.

Április 11. — Húsvétvasárnap — Jn 20,1–9 —

„Még nem értették meg az Írást, hogy fel kell támadnia a halálból”

Vallomással kell kezdenem. Hiszem, hogy az Isten emberré lett. Jó okom van rá, hogy higgyem. Aki már látta, hogy mit tesz egy anya, megkóstolva a gyermeke elé tett ételt: ízes-e, nem túl forró-e — az nem tudja másként elgondolni Istent sem. Az emberlét kereteit, korlátait kell neki magának is kipróbálnia, hogy az út, amelyre hív, járható-e és végig járható-e? Hiszem azt is, hogy feltámadt. És erre is elégséges okot talállok. Értéknek tartom az életet. Nemcsak azt a másik nagybetűset, hanem a biológiai létet is. Hiszem, hogy a szeretet élet és Élet. Azaz a biológiai lét megmaradásának-fennmaradásának s nem csupán az el-nem-múló Élet megszerzésének az útja. Ennek az evidens és mégis mindmáig csak kevesek által belátott igazságnak a bizonyítéka számomra a Húsvét hajnali üres sír. A belőle levonható következtetés pedig így hangzik: Ha élni és Élni akarunk, akár az életünk árán is törekednünk kell Isten Országának megvalósítására a világban.

Mindezek után visszatérhetünk az evangéliumi történet zárómondatához: „Még nem értették meg az Írást, hogy fel

kell támadnia a halálból” — mondja János. S nekem a nyelvemre kívánkozik, hogy „hála Istennek”. Ami ugyanis ebből a megértésből lett, az félt, hogy minden, csak az nem, ami Isten szándéka volt az üres sír látványával. Egy meg-nem-értésre épült rá egy félreértés. Aztán a félreértés került az első helyre, és ki is szorította azt, amit nem értettek meg.

A megértendő az lett volna, hogy Jézus az Isten Országába üggyében jött. Annak és a szerint élt. Az Országának akart polgárokat toborozni. Minden szó, minden lépés ezt szolgálta, a feltámadás is. Ám az őt leginkább értők, a tanítványok is Izrael királyságának helyreállításában gondolkodtak. A Golgota és a feltámadás intermezzója a legkevésbé sem zavarta őket abban, hogy a mennybemenetelkor is azután érdeklődjenek: „Uram, mikor állítod helyre Izrael királyságát?”

Amíg valaki evilági királyságban gondolkodik, nem értett meg semmit. A történelem folytatható ugyanúgy tovább, ahogyan odáig. Változást csak az hozhat, ha valakik újra és újra és mind szélesebb körökben

hirdetik az Isten Országába törvényeit, miközben maguk is szerinte élnek. A feltámadás nem egyéb, mint egyike, ha a legnagyobb is, Jézus valamennyi — szavainak hitelességét, a hozzá csatlakozók hűségét erősíteni hivatott — csodájának.

Az Ország-épitésből feltámadás-hit lett. Jóhír: Jézus feltámadásáról, a mi feltámadásunkról. Elhisszük, hogy Jézus feltámadt, és ennek fejében remélhetjük, hogy mi is feltámadunk. Egyébként minden marad a régiben.

De mi lesz az Országgal? Mi lesz az Isten-álmodta, ember-vágyta szeretetre formált világgal?

Hála Istennek, hogy nem értették meg a tanítványok annak rendje-módja szerint a fenti jó hírt.

Így aztán maradt néhány századnyi botladozó kísérletre idő, amelyben a keresztények megpróbálták a jézusi tanítás szerint élni. S maradt egy könyv, az evangélium, amely megőrizte az Isten Országának hívogató ígértét.

Jézus üres sírja Ország-épitésre mozgósító jel. Ha élni és Élni akarok, szeretnem kell.

Április 18. — Húsvét 2. vasárnapja — Jn 20, 19–31 — „Boldogok, akik nem látnak és hisznek”

Jézus feltámadása nem kavarta fel a kedélyeket, mint ahogyan életének egyéb mozzanata vagy halála sem. Nem lett belőle nyilvános botrány. Csak az üres sír jelezte. Csak megjelent tanítványai zárt körén belül. Ha másként tett volna, az valószínűleg olyan eseményekhez vezetett volna, amelyeket nem vállalhatott ő, akinek a kenyérszaporítás után is sürgősen, szinte menekülve kellett távoznia a túl lelkesé vált s őt királlyá tenni akaró tömeg köréből. Még beláthatatlanabb következmény lett volna, ha a halálból visszatérve a nép körében is megmutatkozik.

De úgy tűnik, még ezek a zártkörű megjelenések sem voltak kedvére, bár tette rendületlenül. Amikor az üres sír látványa nem tűnik elégnék, otthonukban látogatja meg zavart-riadt tanítványait. Meglepi őket halászat közben, az úton levőkhöz társul szegődik. S mint a jó pásztorról szóló példázatban elmondta, az egynek, a tapasztalatból kimaradó és továbbra is kételkedő Tamásnak ismét csak megjelenik.

Többet is ad neki, mint a többieknek. A sebek helyét tapogattatja meg vele. Ettől aztán Tamásból is kiszakad a vallomás: „Én Uram, én Istenem!”

Mi mást is tehetne Jézus?! Ha százszor, ezerszer kezdené is előlről a földi életet, az Isten Országát egymagában nem tudja megvalósítani. Ehhez társak kellene. Társakat pedig csak a létező emberek köréből lehet szerezni. Azoknak az embereknek a köréből, akik a szemüknek is alig hisznek. És még sokkal nehezebben és kevésbé az értelmüknek és a lelkiismeretüknek. Tudja ezt jól. Ezért kényszerült már korábban is a szavai és tettei mellé nyomatékul csodákat is véghezvinni. Mint például, amikor a vízen járt. És most is: Tamás a sebek helyét tapogatva hisz. És jól van, hogy hisz. Hiszen neki, nekik kell folytatnia, folytatniok az Ország dolgát. De mégsem állhatja meg, hogy hozzá ne tegye: „Boldogok, akik nem látnak és mégis hisznek!”

Az ember úgy van megalkotva, azért kapta az értelmét és lelkiismeretét, hogy

ezeknek az irányítóknak a segítségével rendkívüli jelek nélkül is elboldoguljon. Amit lelkének Istene súg neki, azt az értelmével is képes jónak felismerni és követni. Képes szétválogatni az igazit és a hamisat. A csoda veszedelmes beavatkozás ebbe a folyamatba. A jel a jelzetről könnyen elvonhatja a figyelmet. Önálló életet kezd élni.

Boldogok, akik nem látnak és mégis hisznek. Mert ez a hit sokkalta biztosabb alapon nyugszik. Nem egy még oly valós tekintély szavára támaszkodik. Nem engedelmeskedik. Saját meggyőződése vezet, eltéríthetetlenül tartja és hajja előre az úton. A jézusi jel annak szolgálatában áll, hogy leszoktassa az embert arról, hogy jelekre várjon. Istennek felöltött képességeit használni tudó népre van szüksége. Olyanokra, akik szenvedélyesen kutatják Isten, a lét törvényeinek titkát. Olyanokra, akik mind finomabbá teszik hallásukat a lelkiismeretük szavának meghallására.

Április 25. — Húsvét 3. vasárnapja — Lk 24, 13–35 —

„Nem hevült-e a szívünk, mikor beszélt hozzánk?!”

Az egyik leginkább szívemelengető és legismerősebb a feltámadásról beszámoló szentírási történetek közül. Ki nem járt már ezen az úton, egy este, amikor úgy látszott, hogy minden elveszett?! A csüggedés, a reményvesztés estjét ki nem élte még át közülünk?! Csak az, aki el sem indult még sehová.

Az ember célra szegezett szemmel megy előre. S ha jól vette is az irányt, megannyi csőd, kudarc magunkban és magunk körül. S hátha még az irány sem volt jó! Hányszor kell korigálni, visszafordulni, újra kezdeni. Nagy kísértés, hogy az újra tájékozódás helyett annyiban maradjunk: megtévesztettek bennünket. Valami ilyesmi történetett az emmauszi vándorokkal is. Ők, mint minden igaz izraelita, a Messiásra vártak. Annak nyomába szegődtek, akit annak gondoltak. Ám — úgy tudták — a Messiás dicsőséges uralkodó. Akit követek, az pedig szégyenfán kivégzett hulla.

Egy kísérlet elég volt. Ha mások úgy mondják is, hogy üresen találták a sírját, akkor sem kezdik újra. Fel sem merül bennük, hogy ismét megpróbálják összerakni, csak másként, az elemeire hullott mozaikot.

És akkor szegődik melléjük valaki. Valaki, aki észreveszi a beszélgetők lelkében honoló zűrzavart, és nem rest velük együtt összeszedgetni a szerteséjjelel esett mozaik-szemecskéket. Akár egy jó lelkipásztor.

Melléjük szegődik valaki, akinek a fejében és a szívében zűrzavar helyett rend van. Látja a célt, látja az utat, tisztában van okokkal és okozatokkal.

Talán, ha nem is mondana semmit, akkor is már puszta lényével segítene eligazodni.

És beszélteti a csüggedőket, reményvesztetteket. Tudja, hogy aki meg tudja fogalmazni a gondját, az nagy lépést tett a megoldás felé. Miközben kikínálódja az ember magából bajai gyökerét, többnyire már tudja, hogy hol hibázta el. Kezében a kulcs.

Elszáll a csüggedés, újraéled a remény, ismét megmelegszi a szíve, és visszatér az útra.

Gondoljunk a magunk emmauszi útjaira, és gondoljunk az emmauszi úton járó társainkra. Emlékezzünk azokra, akik mellénk álltak. S ha nem álltak volna mellénk, céltalanul, kilátástalanul bolyongnánk. Aztán kerekedjünk fel nyomban megkeresni azt, aki most éppen arra vár, hogy valaki társul szegődjék melléje, és segítsen kibogozni sorsának, rendeltetésének végeképpen összekuszálódni vélt fonálát. Sokan vannak. Több életre elegendő feladat. És biztosan épül tőle az Ország. Csak halkan tegyünk, ne prófétai mennydörgéssel. S ne is a mindent tudók és mindent jobban tudók fennsőbbiséges biztonságával. Úgy tegyünk, hogy utána azt érezze: megmelegedett a szíve. Akkor lesz ugyanis ereje folytatni azt, amibe — úgy hitte — végleg beletört a bicskaja.

Május 2. — Húsvét 4. vasárnapja, Anyák napja — Jn 10, 1–10 — „Követik, mert ismerik a hangját”

Jézusról, a Jópásztorról szól az evangélium, a Nyájajuhászról, aki bizonyosságot adó jelenlétével, gondoskodó és éltető vezetésével figyel övéire. Mint egy édesanya...

Anyák napja. Édesanyáké és édes mostoháké. „Muttereké”, kiknek megremegne a szíve, ha egyszer „édesanya” lennének. „Nyanyáké”, kik leány-álmaikban édesanyaságról álmodtak. Csendes vagy hangos életteltjesítményük morzsányi méltatásaként őket is ünnepeljük. Őket, kik önmaguk gyertyaként való elégetését vállalják egy-egy új életért. Szerelmet fakasztó leányságukat házassággal szelidítik, hogy meleg szeretetfészkek fogadják a világ legkiszolgáltatottabb lényét, a kisbabát. Ünne-

peljük a Jézustól tanult önfeláldozó szeretetet ösztönösen is valósító édesanyákat, kiknek hangját az éjszaka sötétjében felsíró babájuk felismeri, és megnyugvással várja a szoptatást. Aki tejjel csak enni ad, az tudja, hogy fejlődni kell ahhoz, hogy melegséget, biztonságot, energiát, szeretet-léggörteit tudjon adni. Át kell adnia azt a békességet, melyet Jézus övéinek ígért, mely egy óráig figyelő életvitel gyümölcse, a belső rendből fakadó nyugodt derű.

Ugye, apák és férfiek, milyen természetes, hogy éjjel a felsírókhoz az anyjuk kel fel, hogy a mi betegségeinkre ő felel nyújtós kérésünkre, hogy az ő betegségekor bölcs biztatásainkkal és tanácsainkkal megterhelve kell ellátnia a napi teendőket?! Pedig mi is a gondoskodó, áldozatot

vállaló Jézust tartjuk mesterünknek. Ugye, lányok és fiúk, milyen természetes a sevége-sehossza háztartás elvégzettsége, és milyen szokatlan, ha néha kiderül, hogy anya energiája is véges, hogy idegei nem végtelenül terhelhető kötéltől vannak? Pedig ismerjük a jézusi szót, hogy vannak, akik tolvajai, rablóik mások idejének, energiájának.

Őket ünnepeljük, kiket nem lehet meglopni és megrabolni, mert előbb odaadják az odaadhatót, mintsem az elvehető lenne. Őket, kik a maguk szürke életharcával döntően járulnak hozzá ahhoz, hogy a férfiak puskapor-szürke világában az élet alapzenéje megjelenjék: a babasírás és gögicselés. Vállalják ezt akkor is, ha oda a karcsú derék, visszerek fájdtják a lábat és

korona kerül a csillogó fogsor helyére. Kerség helyett megállapítják a tényt, és örülnek gyermekeiknek, az életnek, az Élet új lehetőségeinek. Az Isten különleges jelei ők, hiszen ajtóik ők is, mikor pontatlanul hazaérkező férjük kérdező fogadói, mikor elmaradó nagy gyermekük síró, ideges hazavárái. Szeretetükben megáll az idő, és az őszülő gyermek örökké „édes kisfiam”, „drága kislányom” marad. Nincs

fegyverük, csak a szó és a könny. Ha mi, férfiak nem menekülnénk el dühösen és zavartan könnyeik elől, kevesebb baj lenne a Földön.

Nagyon sok vár arra a kevés édesanyára, aki Jézus követésében jópásztor-anya akar lenni. A nőiség ma elvált az anyaságtól. Nőnek lenni szexis divatbabát jelent, anyának lenni elnyűtt rabszolgaságot. Nekik kell megélniük az egyszerűség igazi szépsé-

gét, hogy a majdani anyák megérezzék, hogy a belső szépség teszi vonzóvá az arcot, nem a hamis festék. Nekik kell újra vonzóvá tenniük a babaszülést, gyermeknevelést, mint a nőiség leginkább istenadta megnyilvánulási formáját.

Ha a mai ünnepen jövünk rá gyermeki, férfi mulasztásainkra, vigasztaljon az a tény, hogy a szeretetben fejlődésre van 366 napunk a következő Anyák napjáig.

Május 9. — Húsvét 5. vasárnapja — Jn 14,11–12 — „Ismertek az Utat”

Jézus biztatva búcsúzik, tanítványai félnek. Félnék, és ilyenkor minden elbizonytalanodik. A szép és egyértelmű hegyi és mezei beszédek, a magyarázó hasonlatok, a zártkörű viták és akkor megnyugtató lezárások — most mind újra előtörnek, hiszen el fog menni, itt fog hagyni. Pedig reá tettünk föl mindent! Csak nem átverés volt ez az egész? Mi lesz az Isten Országával, ha elmegy az alapító? Vagy nem is itt kell törnünk magunkat, hanem ezt átvészelve az odaátra függesszük tekintetünket? Akkor mire volt jó ez a vándor, kóbor csodadoktori, vándortanítói élet? Tamásnak olyan őszinte és szókimondó a nyelve, hogy nem szégyenli bejelenteni a csődöt: fogalmuk sincs semmiről. Jézus azzal próbálja fölrázni őket, hogy személyes barátságukra apellálva magára mutat: én vagyok az út. Megnyugtatta őket, hogy ami eddig igaz volt, ezután is az, ami eddig Országához illő tett volt, az ezután is az. Ha minden összeomlani látszana is, kapaszkodjatok belém, abba, ahogyan éltem közöttetek, abba, amire tanítottalak benneteket. Én vagyok az Út. Az Atyához vezető Út. A végleges hazába vezető Út.

Mi, késői utódok nagy racionalizmusunkkal lassan Út-bizonytalanságba jutunk. Ki volt ez a távoli Jézus? Mit mondhatott Ő és mit az Őt értelmező tanítványok? Honnan vette, amit hirdetett: Egyiptomból, Indiából? Miért nem gondoskodott ő maga az írásos rögzítésről, ha azt akarta, hogy jól értsük? Miért nem szól Buddháról, Kung-fu-cé-ről és a hozzájuk hasonló nagyokról, hogy szerves egészben láthatnók az Istent nagyon szeretni akarók vörös fonálát a történelemben?

Lehetséges, hogy a válasz nagyon egyszerű, amilyen egyszerűek voltak az akkori hallgatóságot kitevő halászfűk. Megterhelhetne volna agyukat fülciklandó teológiák ismertetésével, új kozmológiával, új Biblia-kritikával... Ehelyett Egy-ügyűvé akarta tenni őket, amint ő maga is az volt. A szeretet egyetlen témáját magyarázta innen is, onnan is, más nem volt fontos számára. Tette ezt úgy, hogy közben testvér-baráti kapcsolat jött létre közöttük. Most, mikor az értelem elbizonytalanodott, újra erre a személyességre építve vizsgálta. Van-e nekünk olyan személyesnek megélt kapcsolatunk vele, mely segít a hű-

ségben? Amikor a keleti misztika csendben belopakodik az életünkbe, amikor a nyugati írósztal-teológiák versenyeznek a nagyotmondásban... akkor nem könnyű az eligazodás. Könnyebb mindig az újabbhoz csapódni, mint fáradságosan utánajárni az amúgy is nehezen megragadható tartalmaknak. Ugyanígy könnyebb bezárkózni és őrizni a megtalálást, mintsem a fejlődés fáradságos felelősségét magunkra venni a sok kérdőjel vállalásával. A Jézusnak odaadott szabadság meghatározza szabadságom körét. Az elbizonytalanodást az ismeret és a személyesség oldhatja fel. A Jézussal való személyes kapcsolatra törekvés kiegészítheti az értelem sebezhetőségét. Az értelem igazságot kereső ereje ugyanakkor a személyesség mélyülésének nélkülözhetetlen feltétele. Megható, ahogyan Jézus érvel, magyaráz, fedd, biztat, dicsér. Megszívlelendő a teljes embert megcélzó módszere, ahol az érzelem és értelem egymást erősítően van jelen. Ismerjük az Utat. Eljutott-e az ismeret olyan mélységre, hogy meg is szerettük ezt az Utat? Akkor mi az akadály, hogy kiálljunk vele az emberek elé?

Május 16. — Húsvét 6. vasárnapja — Jn 14,15–21 — Elég a szövegelésből!

Mit szólna a feleségem, ha szüntelenül otthon üldögélnék és nagy szerelmi vallo-másokat duruzsolnék fölébe, miközben ő százféle teendőjével küzdene? Lehetséges, hogy elmélkedésbe nem illően nyilatkozna „nagy szeretetemről”. Mit szóljon Jézus a sok ájtatos duruzsolásra, miközben az aktívabb megkereszettek lángba borítják a Földet? Szóljon a mai evangéliummal: Aki megtartja parancsaimat, az szeret! Aki résztvesz az Ország építésében, az polgára ennek az országnak. Az évtizedek óta tapasztalható magyaros munkatempó az, hogy egy dolgozik, a többi nézi. A másfél évezredes keresztény munkatempó ugyanez, csak a nézők helyett a szövegelőket kell beírni. Minden elmélkedés célja, hogy kilendüljünk a tettek irányába. Ha szeretném, hogy Jézus magának valljon meg, akkor gyümölcsimben láthatóvá kell válnia parancsaihoz való tevékeny hűségemnek. Isten a dolgos embereket keresi. Amint Ő szüntelenül munkálkodik, úgy kell övének is, úgy munkálkodik Jézus is. Milyen bőségesen illusztrálja ezt Jézus, példálózva a szőlőbe felfogadottakkal, a talentumokkal dolgozókkal, a felelősen magukra hagyott szolgálakkal... Jézus nem tud mit kezdeni országában a naplopókkal, a lassú renyhékkel, a toporgó kishitűekkel és a kegyes henyélfélekkel. De ugyanúgy haszontalanok előtte a heroikus erénybajnokok, a steril aszkéták, ha az ő munkaprogramjához nem járulnak hozzá. A lármás, nagy felhajtással körített nyüzsgés, a lát-

szattevékenykedés üresjárata idegen tőle.

Jézus gyümölcsöt akar. Célirányosan tevékeny, adott célért dolgozik, határozott célra toboroz munkásokat. A szőlőt nem azért kapáljuk, hogy kijussunk végre a sor végére, hanem a bőséges szüretért. A magot nem azért vetjük, hogy végre kiürüljön az övünkre kötött magzsák, hanem a bőséges aratásért. Ez nem teljesítményközpontúság, hanem termésközpontúság. Ne győzködjék a lelki ember az akaratemberrel, hogy kinek van igaza. Jézus eldöntötte ezt a vitát: gyümölcs kell, maradandó, akár ilyen, akár olyan alkattal.

Az elválastól féltő tanítványokat milyen meghatóan biztatja Jézus. Biztatása azonban nem elveinek elkenése. Biztat azzal, hogy újra summázza a parancsainak megtartására vonatkozókat. Biztat azzal is, hogy szívüket erősíti az együttmaradás ígéretével, hogy időszakos elmenetele nyereség lesz övének, eljöhet a Vigasztaló, a Pártfogó, a Bátorító, a Szószóló. A Jézus is elküldő Atya a Lelket is elküldi hozzájuk. Megértem a tanítványok szomorkodását, hisz jobb ma a Mester, mint holnap az a Valaki. Eddig minden olyan rendben ment, nem volt hiánya a napi kenyérben, a napi szellemi-lelki pezsgésben, a tömegeket mozgató jöttekben. Mi lesz, ha elmegy, akinek árnyékában meghúzódhattak, akinek dicsőségében feszíthettek? Hát erre ment ki a közösségi élet? Hogy nekik is azt kell tenni, amit a Mestertől eltanultak? Átérezték a maguk kicsiségét. Hama-

rosan valóban rájönnek majd, hogy mit jelent ajándékozónak lenni ott, ahol mindenki harácsol, és bizony kell a Bátorító, hogy érdemes akkor is jónak lenni, ha jótetteikért kismemizést kapnak. Hamarosan megtapasztalják, hogy mit jelent segítőkésznek lenni ott, ahol mindenki haszonélvezni akar, kell majd a Vigasztaló, hogy nagy lesz a jutalom a mennyben. Hamarosan érezhetik a békességet munkálásuk gyümölcsként kapott üldöztetését, a bárányorsot, és kell a Pártfogó, aki erősíti tudatukban a tényt: hajuk szála is az Atya szeretetében van.

Nap mint nap meg kell győzni magunkat, hogy érdemes. A gyümölcs miatt érdemes. Nem mert megfeszülni élvezet, nem mert szegényedni boldogító, nem mert csodabogár-életűnek lenni élmény, hanem mert az Isten Országá egyetlen esély az emberiség számára. A nagy eszményért a kicsi tettek is boldogítóak, a nehéz sorsok is elfogadhatóak. Meg kell győzni magunkat és egymást a szó erejével, a tanulás mélyülésével, az ima Lélekbe kapcsolódásával. A konkrét jézusi gyümölcserőtlől szóljon a szó, tanuljon az értelem, simuljon az imádság.

A Názáreti Jézus állást hirdet: az emberiségért tenni akaró embereket keres, kik egybe tudnak szeretni másokat az Isten Országá vállalkozása számára. A munkaköri leírás lényege: tudatformáló evangéliumi barátkozás. Fizetés kinek-kinek tettei szerint.

Május 23. — Mennybemenetel ünnepe — Mt 28,16–20 —

„Merítsétek be őket az Atya, Fiú, Szentlélek számára!”

Búcsúzáskor mindenki a legfontosabbat közli övével. Máté bizonyára azt rögzíti itt, amit a Jézusra figyelő kisközösségek láncolata gyűjtött össze, óvott és hitelesített a még élő tanúkkal. Ósegyházi testvéreink egyházi célmeghatározása ez Jézus Szellemében, az ő ajkára adva.

A tanításra tett nagy hangsúly Jézus első nyilvános lépéseitől kezdve elmenetelig nyilvánvaló tény. A fejekben teendő rend, a tudatformálást célzó apostolkodás nélkülözhetetlen ahhoz, hogy szabad, megalapozott, belátott döntésre jusson az ember. Kődös fejt ember csak gépies segédmunkára képes. Jézus önállóan munkálkodó „szakemberekre” vágyik. Ehhez kellenek tanítók, kellenek tanítványok, kik maguk is tanítókká érlelődnek. Mikor egy tanítvány számára világos az Isten Országára vonatkozó cél és az oda vezető Út, akkor dönthet, hogy elköteleződik-e az Isten Szeretet-Közössége számára.

Jézus művének folytatódni kell, velünk vagy nélkülünk. Akkor inkább velünk is. Szó nincs itt főállású fizetett alkalmazotokról, nemi, faji, nyelvi és egyéb megkülönböztetésekről: mindenre vonatkozó meghívás ez, minden igent mondónak parancs ez, annak, aki az Isten Országát élete értelmének vallja. Vajon úgy folytatódik Jézus műve, hogy kultikus cselekedetté

zsgorodik a bemejtés parancsa? A bemejtés több, mint csecsemőkeresztesség, több, mint gyermekkeresztesség, és több a felnőtt keresztelésnél is. Annyival több, amennyivel a mágikus ceremóniánál több az emberi életvitel megkoronázó és tovább biztató, testvéri Istenbe simulás.

A mai evangélium nem a mai keresztelésekre biztat. Miért biztatna erre, mikor Jézus maga nem gyakorolta, tanítványai is csak rövid ideig, s főleg azok, kik a Keresztelőtől jöttek át Jézus közösségébe (v.ö. Jn 4,2). A Keresztelő is úgy értelmezte Jézust, mint aki nem vízbe fog bemejtteni, hanem Szentlélekbe (Mt 3,11). Jézus olyan követőket akar, kik készek vele együtt az Isten Országáért vállalt szenvedésekbe bemejtkezni, sőt a halálba is, ha kell (Mk 10,38). A csúcs a mai evangéliumi bemejtés, mely a szentháromságos Isten számára való elköteleződést jelenti. Jelenti az odaadottságot, az ontológiai egységet (v.ö. baptidzein eisz to onoma). Erre a személyes odaadottságra csak az ember maga képes. Az ehhez vezető úthoz van szükség azok szolgálatára, kik már odaadták életüket és meg-megújuló törekvéssel igyekeznek fejlődni. Jaj a tanítóknak, ha miattuk hiteltelen a Jóhír!

Felelős vagyok azokért, akik nem az enyéme, csak rám vannak bízva: gyerme-

keimért. Szövetségújító bűnbánatokkal kell hűségesen fáradoznom. Vetjük a magot szóval és tettel, a búzát erényeinkkel, a konkolyt bűneinkkel. Csak el ne feledjük világosan megkülönböztetni jötteteinket a gonoszaktól. Ennek érdekében le kell győznünk az öngazoló ködösítéseket, a hibákat megideologizálni akaró fegyelmetlenségeket. Ha már hasznunk eléggé kicsi, legalább gátszerepünket igyekezzünk csökkenteni. Végül is mindenki felelős a maga döntéseirért, a vezetett is, a tanítvány is, a gyermekeim is. A magam felelősségének súlya abban áll, hogy bemejtkeztem, elköteleződtem. Sajnos az ember nem olyan, mint a fa, melyet bemejtő áztatással rosttelítetté lehet tenni, teljes védettséget adva az anyagnak. Az ember nagy önvédelmi és önértő képességekkel rendelkezik. Amit akar, azt olyan mélyre engedi, amilyenre jónak látja. Az óvatosság számító a Jó Istenbe is és a világba is szeretetének bemejtkezni, mindenhová csak annyira, hogy az ne jelentsen elkötelezettséget. A langyosokat kiveti az Úr. A bűnbánókat magához öleli, „rosttelítetté” teszi.

A Szeretet-Isten bemejtésre hív, a bemejtőket pedig egyre elkötelezettebbeké akarja tenni, hogy legyen már valami ezen a szerencsétlen Földön.

Május 30. — Pünkösöd — Jn 20,19–23 — „Vegyétek a Szentleket!”

Ki ez a Lélek, aki hol galamb (Mt 3,16), hol lángnyelv (Apcs 2,3), hol lehellet (Jn 3,24)? Ki ez a Lélek, aki pusztai lelki gyakorlatra indít (Lk 4,1), aki gyógyítást végez (Mt 12,28), aki tanítani képes az embert (Jn 16,7)? Küldeni tudta őt az Atya (Jn 14,26), és Jézus maga is küldheti. A több mint 250 újszövetségi előfordulásból megérezhetjük, hogy ősegyházi testvéreink életében milyen nagy hangsúllyal volt jelen a Lélek. Amikor egységre jutottak valamiben, azt a Lélek döntésének is tekintették (Apcs 15,28). Amikor nagy jót tettek, azt a Lélekkel való telítettségnak élték meg (Apcs 4,8). Amikor megnyertek valakit Jézus számára, azt a Lélek aktivizáló szeretetként írják le (Apcs 8,26). Mikor apostoli munkabeosztásban döntenek, akkor a szolgálathoz és bőjtől alkalmassá váló testvérekből jön a Lélek akarata (Apcs 13,4). További felsorolás helyett azt mondhatjuk, hogy az Isten tetszését nagyon akaró keresztények egész életvitelét meghatározó, dinamikus szereteterő a Lélek.

Aki azt akarja, hogy a Lélek hatni tudjon benne és általa, annak meg kell teremtenie annak lehetőségét. Az ösztönös hangulati döntések helyett csendből születő döntések kellenek. A nagyon akart tisztában látáshoz a már meglátottak tevése és ugyanakkor a bőjt szükséges. Az egyéni félrehallás csökkentésének érdekében kaptuk a testvéri megbeszélések és viták lehetőségét, melyet a közös bőjt önfegyelmző ereje megtart a szereteten belül. Az önatadásnak mindig megvoltak a megnyilvánulási formái, melyeket csak egy jobb érdeklében lehet károsodás nélkül félretenni. Az ősegyházban hitvallók, vértanúk születtek a ma lemosolygott megnyilvánu-

lások erejében. Sok függ attól, milyen tartásjavító és alkalmassági gyakorlatokat végzek annak a Léleknek a befogadására, aki az Úton járók nélkülözhetetlen ereje.

Pünkösöd a kincset talált emberek ünnepe, akik megkapták, befogadták a Lelet. Aktivizálódtak és félelmüket legyőzve kiléptek nemcsak a zártságukból, hanem megkövülésre hajlamos életkereteikből is. Ahhoz, hogy magunkénak érezzük ezt az ünnepet, a hétköznapjainkat kell odaadottabbakká tennünk. A mindennapi alkalmassági gyakorlatok (elcsendesülések, aszkézis), az egész napot átszőni hivatott „odabújások” (rópimák) nem maradnak eredmény nélkül. Venni fogjuk a Lélek adásait. Mai kereszténységünk hasonlít a jégen lopakodó emberhez, aki a bizonytalan jégvastagság miatt féllábbal lopakodik előre. Haladási sebességünk is ennek megfelelő. Megváltozott világunkban körbetapogatva tájékozódunk. Ha már ilyen bizonytalan a világ számunkra, akkor a Lélek arra indít, hogy egymást erősítsük, és ha kell, megmentő kézfogások láncolatával lendüljünk túl megkötöttséginken.

Nincs a Jóhírral

megszólítható ember? Kihalt a túlnépesegett világ? Nincs szótértés, más nyelvet beszélünk már családon belül is? Így is lesz, amíg a magunkét fűjük és nem az Országét. Senkit sem érdekel Jézus Jóhíre? Így is marad, amíg szakrálisra és profánra hasítjuk szét életünket, és tabernákulumba zárjuk a mezőket, hegyeket, asztalos forgácsot szerető Jézust, aki minden élethelyzetünkben jelen akar lenni a Leleke által.

A Lélek csak azt akarja, amit minden normális ember akar: hogy azt tegyük másoknak, amit magunknak is szeretnénk. Akkor miért nem csodálatos az élet itt a Földön? Mert nem elég tudni a Lélek üzenetét, de tenni, tenni kell...!

Katolikus Alkoholmentő Szolgálat

Lelkinapok:

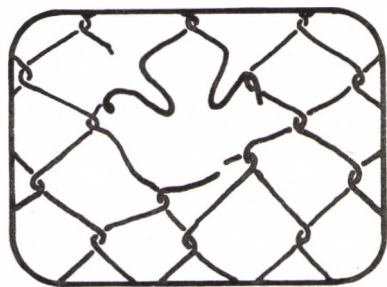
minden hónap első szombatján:
(máj.2., jún.6., júl.4., aug.1., szept.5., okt.3., nov.7., dec.5.)
10-től 16 óráig a rákosfalvai plébánián
Budapest, XIV. Álmos vezér tér 1.
(Őrs vezér tértől 81-es trolival egy megálló)

Lelkigyakorlatok:

1993. máj.20-23., szept.16-19., nov.25-28. Táborhegyen
(Megközelíthető a Batthyányi t.r-ről a 60-as busszal a Rendelőintézetig: a Bécsi útról jobbra forduló, azután balra kanyarodó buszról le kell szállni, majd 37-es vagy 137-essel tovább a Toronya utcáig. Az utca végén nagy fehér ház kerítés nélkül: Vincze Endre, Táborhegyi lépcső 11.)

Levélcím:

HALÁSZ ENDRE ny. plébános, 2111 SZADA
Telefon-érdeklődés: BETÁNIA, 133-6303

Lev Tolsztoj

A hazafiságról

(Részletek a tanulmányból)

Többször megmondtam már, hogy a hazafiság korunknak természetellenes, esztelen, ártalmas érzése, szülőoka ama bajok nagy részének, melyek alatt az emberiség görnyed. (...)

Megdönthetetlen és szembeszökő az az összefüggés, mely a hazafiasság érzése, a népeket megrontó általános fegyverkezés és a gyilkos háborúk közt van. (...)

Olykor azt felelik érveimre, hogy a hazafiasságnak csak egy fajtája, a sovinizmus ártalmas, míg az igazi, jó hazafiasság magasztos, erkölcsi érzés, melyet csak az esztelenek vagy gonoszok mernek elítélni.

Arról azonban, hogy hol van a hazafiságban az, ami erkölcs, és hol az, ami jó, mindannyian mélyen hallgatnak, vagy ha beszélnek, dagályos, hangos frázisokat szórnak szerteszét, s legfeljebb a hazafiasság fogalmát magyarázzák, vagy olyan fogalmakkal zavarják össze, melyeknek semmi közük a hazafiassághoz, melynek ígájában oly sokat szenvedünk. (...)

Az egyes emberre nézve éppúgy, mint az embercsoportokra nézve is, mindig vannak olyan eszmék, melyeket túlhaladtak már, melyek tehát a múlt eszméi, s melyekhez visszatérni már nem lehet. Ilyen eszme például a mai keresztény emberre nézve az emberevés, a középkorbeli útonállás, a nőrablás stb. Olyan eszmék ezek, melyeknek mindössze csak emléke maradt meg.

A jelen eszméi azok, melyeket a nevelés, a példa s az a környezet plántál az emberekbe, melyben él. Olyan eszmék ezek, melyeknek uralma alatt él az ember. Ilyen jelenbeli eszmék: a magántulajdon, az államiság, a kereskedelem, a házi állatok kihasználásának eszméje.

Végül vannak olyan eszmék, melyeket a jövőben valósítanak meg az emberek,

olyanok, melyekért már ma küzdenek, és melyeknek megvalósítása érdekében más életmódot kezdünk és megtámadjuk a régebbi formákat. Ilyen jövőbeli eszmék ma: a munkások felszabadításának, a nők egyenjogúsításának, az állati tápanyagok mellőzésének eszméje, és más olyan eszmék, melyeket már felismertek az emberek. Ilyen eszményeknek nevezett eszmék napjainkban: minden erőszak megszüntetése, a közös tulajdon, a közös vallás és az általános testvériség megvalósítása. (...)

Az elébb hasznos vagy nélkülözhetet-

kihasználják hatalmukat, s az embereket az elavult eszmék közé szorítják vissza.

Ugyanezen okok hatnak közre az államéletben is, mikor a hazafiság eszméjét tartják fönt az államok, melyeknek ez az eszme létfeltételük. Ezt az eszmét, ezt a ma már esztelen és haszontalan eszmét is csak azok hirdetik, akiknek érdekeit biztosítja. A dolog különben könnyű, hisz ezeknek az embereknek minden eszköz a kezükben van, melyekkel a népeket befolyásolni lehet. (...)

Az uralkodó osztályok kezében van a hadsereg, a pénz, az iskola, a vallás, a sajtó. A gyermekek lelkében úgy élesztik a hazafiságot, hogy olyan történeteket mondanak el nekik, melyekben az ő népük a legjobb, a legszebb szerepet játsza; a felnőttekben színjátékokkal, ünnepélyekkel, emlékszobrokkal és a hazafiasságot hirdető sajtó útján gyújtják lángra ezt az ártalmas érzést. Legsikeresebben pedig úgy propagálják a hazafiságot, hogy minden

Élő Nemzeti Kincs 1992: Ócsai László és családja (Foto: Nemes Zoltán)

len eszme fölöslegessé válik, s hosszabb-rövidebb küzdelem után helyet ad az új eszmének, az ideálnak, s a jelen eszméje lesz belőle.

Megesik az is, hogy az elavult eszmét, olyant, amelynek helyét az emberek tudatában már egy újabb idea foglalta el, néhány ember, néhány érdekelt és nagy befolyású ember mindenképpen fönn akarja tartani. Ilyenkor aztán, ámbár a megváltozott életformákkal merőben ellentétes is az a régi idea, mégis hatással van az emberekre, sőt irányt szab cselekvéseiknek. Az eszméknek ilyen erőszakos fönttartása rendszeresen a vallás terén volt látható mindenkor, ott látható még ma is. E jelenleg abban leli magyarázatát, hogy az egyházi emberek, kiknek kiváltságai a már elavult vallási eszmékkel forrtak egybe,

képzeltető jogtalanságot követnek el az idegen népek rovására s így ellenségeskedést szítanak az idegenekben, miáltal aztán a támadó népben is fölébred az ellenséges indulat. (...)

Még a fiatalabb generáció tagjai is emlékezhetnek arra az eseményre, melynek Németország volt a színhelye, s amely legszembetűnőbben mutatja meg, hogy az elbutulás milyen magas fokára juttatta már az embereket a hazafiság.

Németország uralkodó osztályai a tömegekben annyira lángra gyújtották már a hazafias érzéseket, hogy a tizenkilencedik század második felében olyan törvényt mertek alkotni, mely azt parancsolja meg mindenkinek, hogy katonasorba álljon. A fiúkat, férjeket és atyákat kiképezték a gyilkolásban, föllebbvalóik rab-

szolgájává tették őket, s rákényszerítették arra, hogy föllebbvalóik parancsára habozás nélkül gyilkoljanak. Az elnyomott népek gyermekeit, jogaikért küzdő munkásaikat, saját atyjukat és testvéreiket le kell gyilkolniok, amint azt II. Vilmos császár nyilvánosan kijelentette.

Ezt a rettenetes intézményt, amely minden emberi érzést a legdurvább módon sért, a hazafiasság örve alatt zúgólódás nélkül fogadta el a német nép.

Eredménye a franciák fölött aratott győzelem lett. Ez a győzelem megnövesztette a németek hazafias érzelmeit, de megnövesztette a franciákét, az oroszokét, a többi hatalmakét is, s a kontinens hatalmasságai vonakodás nélkül elfogadták az általános hadkötelezettséget, ezt a rabszolgaságot, melynél lealacsonyítóbát az ókor rabszolgaintézményében sem találunk.

Ez időtől fogva nincs határa a tömegek szolgai megalázkodásának, a kormányok kegyetlenségének és esztelenségének. Valóságos versenyre keltek a kormányok Ázsia, Afrika és Amerika szabad földjeinek elrablásában. Kedvtelésből, dicsőségvágyból, haszonlesésből, bizalmatlanságból küldték seregeiket tengerentúli országokba, és mesterségesen növesztették meg a kormányok egymás elleni elkeseredett gyűlölködését.

A meghódított országok lakosságának elpusztítása természetes dolognak tetszik előttük. A kérdés csak az, hogy ki rabolja ki először az idegen országot, és ki tiporja el annak népét. Az uralkodók nemcsak a leigázott népek legemlékezőbb jogait tiporták lábba nyilvánosan, hanem minden képzeltetű csalást, alávalóságot elkövettek és elkövetnek még ma is, s nem riadnak vissza sem a vesztegetéstől, hamisítástól, spionkodástól, sem a rablástól és gyilkolástól. (...)

A keresztény világot vadállattá tette a hazafiság. Nemcsak azokat kergette bele a gyilkosság bűnébe, akik föllebbvalóik hatalma alatt állva kényszerből vétkeztek, nemcsak azokat, akik gyönyörűséget leltek a gyilkolásban s sóvárogva vártak az alkalomra, hanem azokat is, akik békén laktak házaikban. Európa és Amerika minden polgára, a sajtó gyors szolgálatainak és a közlekedés tökéletességének jóvoltából úgy nézheti a háborúk véres színjátékait, mint a római cirkuszok közönsége. Örülhet a gyilkolásnak, gyönyörködhetik a vérben s vérszomjasan ordíthatja: „Pollice verso!” (...)

Ez sem elég! Mihelyt az egyik állam szaporítja hadseregét (már pedig a hazafiság a legkisebb veszély hírére szaporítja), mindegyik kényszeríti a szomszéd államot, hogy még több katonát sorozzon, amivel aztán újból az első államnak lesz több katonára szüksége.

Ugyanígy szaporodik az erődítmények és hadihajók száma. Az egyik tíz páncélos hajót áldozott a hazafiságnak, a szomszéd már tizenegyet áldoz, mire az első menten épített még egyet, s épített ötvenet, százat.

- Én megcsíplek!
- Én ököllem ütlek!
- Én korbáccsal!

- Én kancsukával!
- Én ágyúkkal lövöttek!

Így csak a gyerekek, részeg emberek és barmok cívódnak. Azt hiszik? Nem! A fölvilágosodott államok képviselői éppen így cívódnak! Így tesznek azok, akik hivatottságot éreznek magukban arra, hogy alattvalóikat neveljék és őrkdjenek alattvalóik erkölcsi élete fölött. (...)

(...) Amíg hadseregek és kormányok vannak a világon, addig nem szűnik meg sem a fegyverkezés, sem a háború. Ahhoz, hogy a felek egységre lépjenek, első sorban az szükséges, hogy bizalommal viseltessenek egymás iránt. Addig pedig, amíg fegyver van a kormányok kezében, nem bízhatnak egymásban. Le kell tehát tenniük a fegyvert, éppúgy, mint ahogy a békehírműkök leteszik, mikor találkoznak.

Amíg azonban a kormányok bizalmatlanok egymás iránt, s ahelyett, hogy seregeik számát apasztanák, a szomszéd államok véderejének szaporítása szerint egyre növelik katonáik számát, amíg a kormányok kémeik által a szomszéd államok minden katonai újítását megfigyelteik, s csak az alkalom lesik, hogy megtámadhassák őket, addig ki van zárva a megegyezés lehetősége, és minden konferencia gyerekjáték, csalás, arcátlan szemfényvesztés vagy mindez együttvéve. (...)

A kormányoknak, ha élni akarnak, meg kell védelmezniük népüket idegen népek támadása ellen. De nincs olyan nép a világon, amelynek ilyen támadó szándéka volna, mert a népek sohasem támadnak. Támadásra csak a kormányok ingerlik a népeket, amikor kölcsönösen gyűlöletet ébresztenek bennük egymás iránt. Mikor aztán lángra lobbant ez a gyűlölet, s a hazafias érzelmeiket is sikerült fölébreszteni, akkor minden ékesszólással bizonyítják a kormányok, hogy a haza veszélyben forog, s hogy a hazát meg kell menteni.

A kormányoknak minden eszköz a kezükben van, hogy az idegen népekben gyűlöletet, a saját népükben pedig hazafiságot szítsanak. El is követnek mindent, hogy fölébresszék ezeket az érzéseket. Nem is tehetnek másként. Hisz a hazafiság eszméje nélkül nem is létezhetnének. (...)

A kormány — nemcsak a katonai, hanem minden néven nevezendő kormány — csak úgy lehetne — nem mondom, hogy hasznos, de — legalább ártalmatlan, ha csupa szent, csupa csalhatatlan ember alkotná, úgy, amint azt Kínában hiszik. Ámde a kormányok, tevékenységük módja és erőszakos céljai szerint, éppen olyan elemekből alakulnak, melyek éppenséggel nem szentek, sőt szemtelen, durva és erkölcstelen emberek.

Minden kormány, főleg pedig a katonai hatalommal rendelkező kormány mindenkor a legborzasztóbb, a legveszedelmesebb intézmény a világon.

A kormány s a legáltalánosabb értelemben vett tőkés osztály, valamint a sajtó is, olyan szervezet, amely az emberek nagy részét egy felettük álló kisebb embercsoport hatalmába keríti. Ez a kisebb csoport

ismét alárendeli magát egy még nálánál is kisebb embercsoportnak, és így tovább, mindaddig, amíg csak néhány emberből álló csoporthoz vagy egy olyan emberhez érünk, aki katonai erőszakkal tartja fenn hatalmát a többiek felett. Ez az intézmény tehát olyan kúphoz hasonlít, melynek minden egyes része a fölötte álló részek vagy a csúcson lévő rész hatalma alatt áll.

Ezt a csúcsot pedig mindig azok az emberek vagy az az ember foglalja el, aki ravaszabb és lelkiismeretlenebb a többinél, vagy olyan, aki véletlenül örököse a legtokelekedőbbeknek és a leglelkiismeretlenebbeknek. (...)

Az emberek óriási hatalmi gépezetet építenek, s aztán annak a kezébe adják, aki leghamarabb és legravaszabban kaparintja el. Alávetik magukat ennek a jött-ment hatalomnak, rabszolgákká lesznek, és még csodálkozni mernek, hogy rossz dolguk van. Az emberek az anarchistáktól és az aknáktól félnek, s saját testüikkel táplálják azt a hatalmat, mely ezerszer nagyobb veszedelmet hoz reájuk, mint az anarchia. (...)

Oda kötözik magukat egy ember hatalmához, aki azt teheti velük, amit akar, aztán odadobják kötelékeik végét a legelső bolondnak vagy gazembernek, és így szólnak:

— Itt van! Fogd meg! Kötözzél meg velem bennünket még jobban!

Vagy nem ezt jelenti-e, amikor a népek katonai hatalommal támogatott kormányokat létesítenek s arra támaszkodnak s meghajolnak előttük?

Abból a rettenetes helyzetből pedig, mely alatt a népek roskadoznak s amely nap-nap mellett egyre elviselhetetlenebbé válik, nem a kongresszusok, nem a tanácskozások, nem az egyezmények és nem a békebíróságok fogják kiszabadítani az emberiséget, hanem ama hatalom eltírása, amely kormányoknak nevezi magát s amely minden emberi szenvedésnek forrása.

A kormányok elpusztításához csak egy dolog szükséges. Az, hogy meg kell értetni az emberekkel, hogy a hatalom egyetlen támasza, a hazafiság érzése: durva, kártékony, szegyenletes és rossz, mindeknél fölötte pedig erkölcstelen érzés.

Durva érzés, mert csak nagyon alacsony erkölcsi fokon álló emberek lelkében élhet, akik más népektől ugyanazon erőszakoskodást várják, mint amelyet ők minden pillanatban készek alkalmazni.

Kártékony érzés azért, mert a népeknek egymás közti előnyös, örvendetes és békés viszonyát megzavarja, és mert kormánysszervezeteket teremt, melyekben pedig a legrosszabbak ragadják magukhoz a hatalmat.

Szegyenletes érzés azért, mert nemcsak rabszolgává aljasítja a népet, hanem bikává, gladiátorrá, marakodó állattá is, mely nem a maga céljaiért, hanem kormányja céljaiért áldozza föl magát.

Erkölcstelen érzés, mert minden ember, akiben a hazafiság érzése él, hazája gyermekének, kormányja szolgájának tartja magát ahelyett, hogy a kereszténység tanítása szerint Isten gyermeke vagy értelmi

életet élő szabad ember volna. Így aztán lelkiismeretével és eszével ellentétesen cselekszik.

Csak ezt kell megérteniök az embereknek, s minden harc nélkül, önmagától fog elszakadni az a szörnyűséges bilincs, melyet kormánynak neveznek. Magától fog megszűnni akkor az a rettenetes, hasztalan szenvedés, mely alatt annyira kínlódnak az emberek. (...)

Mi lesz azonban akkor, ha nem lesznek kormányok? — kérdezik gyakran.

Semmi sem „lesz”. Csak az történik, hogy szétrombolnak, elpusztítanak valamit, amire már réges-régen nincs szükség s ami mindennél ártalmasabb: csak olyan organizmus fog eltűnni a föld színéről, amely ártalmas az emberekre.

De ha nem lesz kormány — úgy mondják —, akkor az emberek megölik egymást és erőszakoskodnak egymással. Miért? Miért vezet egy olyan szervezet elpusztítása, amely erőszaktól támadt, erőszaktól fejlődött, szükségképpen ahhoz, hogy az emberek erőszakoskodni fognak egymással? Valószínű az, hogy az erőszakoskodás organizmusának elpusztulásával az emberek is abbahagyják az erőszakoskodást és a gyilkolást.

Ma olyan emberek vannak, akiket arra nevelnek és arra tanítanak, hogy miként kell más embereket megölni, ma olyan emberek vannak, akiknek joguk van erőszakoskodni, s e jogukat egy kitűnő szervezet védelmezi.

Akkor azonban nem lesznek ilyen emberek, akkor senkinek sem lesz joga az erőszak, akkor nem lesz olyan szervezet, amely védi ezt a jogot, és semmi körülmények közt sem fogják elismerni, hogy embert ölni szabad.

Föltéve azonban, hogy a kormányok eltírása után erőszakoskodnak némelyek, ez az erőszakoskodás nem lesz olyan nagyfokú, mint amilyen ma, amikor az erőszak alkalmazására fenn tartott külön organizmusok vannak, s mikor az erőszakot és a gyilkolást jónak és hasznosnak tartják az emberek.

A kormányok elpusztításával az erőszak organizmusai is el fognak pusztulni, s minden erőszakoskodás jogszerűsége meg fog szűnni.

Azt mondják rendszeresen, hogy akkor sem törvény, sem tulajdon, sem igazságszolgáltatás, sem rendőrség, sem néptanítás nem lesz, s nem veszik észre, hogy ilyenkor a társadalom funkcióit az állami kormányzat hatáskörével tévesztik össze.

A kormányok eltírása nem vonja maga után annak az elpusztítását, ami jó és ésszerű, vagyis ami erőszak nélküli van a törvényekben. Az, ami jó, ami ésszerű, tehát nem erőszakos a törvényekben, az igazságszolgáltatásban, a tulajdonban, a rendőri óvintézkedésekben, a pénzügyi instruk-

ciókban, a népnevelésben, mindez amúgy is megmarad. Sőt azáltal, hogy a kormányok durva erőszakoskodása, melynek csak az önfenntartás a célja, megszűnik, egy okosabb, igazságosabb társadalmi organizáció fog kialakulni.

Az igazságszolgáltatás, a közügyek, a népnevelés olyan mértékben marad meg, amilyenben szüksége van rá a népeknek, és olyan formában, melyből hiányozni fog minden rossz, amely a kormányok mai szervezete szerint szükségképpen benne van. Csak az fog elpusztulni, ami rossz, csak az, ami a népek akaratára bilincseket rakott.

Föltéve azt, hogy a kormányok eltírása után lázadások és belső konfliktusok színhelye lesz az állam, bizonyos, hogy a népek helyzete mégis kedvezőbb lesz akkor, mint napjainkban, mert a népek mai helyzeténél rosszabbat képzelni nem is lehet.

Ha a kormányok hiánya csakugyan az anarchiát, a rendtelenséget (ámbr az anarchia nem ezt jelenti) jelentené, az anarchia fejtelensége sem teremthetne rosszabb állapotokat, mint aminőkbe a kormányok vitték és viszik népeiket. (...)

Térjetelek hát észre, emberek! Térjetelek észre a magatok, testvéreitek és gyermekeitek testi és lelki jóléte érdekében! Álljatok meg, gondoljátok meg, hogy mit cselekedtek!

Térjetelek eszetekre és értsétek meg végre, hogy nem a búrok, nem az angolok, nem a franciák, nem a németek, nem a csehek, nem a finnek és nem az oroszok a ti ellenségeitek, hanem egyetlen ellenségeitek ti magatok vagytok. Ti magatok, akik hazafiasságotokkal támogatjátok azokat a kormányokat, melyek boldogtalanná tesznek benneteket.

Magukra vállalták, hogy megvédenek benneteket minden veszélytől, s addigaddig védelmezték benneteket, amíg rab-

szolgáorba süllyedtetek, amíg megromlottatok. Úgy megromlottatok, hogy minden percben el kell készülnötök arra, hogy elszakad a kifeszített húr, s iszonyatos kegyetlenséggel hányják kardélre gyermekeiteket.

És ebből a gyilkolásból még hasznokat sem lesz, mert akárhogy ölnék, akárhogy pusztítanak benneteket, helyzetetek mindig olyan marad, mint ma.

A kormányok még nagyobb eréllyel fognak fölfegyverezni benneteket, még inkább megrogytok, még inkább lesúlylyedtek az erkölcstelenség posványába. És senki sem fog segíteni rajtatok, senki sem fog kiemelni benneteket a posványból. Népek, magatoknak kell talpra állnotok! (...)

Értsétek hát meg, hogy minden szenvedésnek magatok vagytok okozói, mikor megengeditek magatok csalni azok által a császárok, királyok, parlamenti férfiak, katonák, tőkésék, papok, írók és művészek által, akik a hazafiság nevében csálnak, hogy a ti munkátokból élhessenek.

Akármi nemzetbeliek vagytok, franciák, oroszok, lengyelek, angolok, írek, németek, csehek, értsétek meg hát, hogy igazi érdekeiteknek, igazi örömeiteknek egyetlen egy nép sem állja útját, mert a népeket kölcsönös érdekek, kölcsönös szívességek, a testvéri szeretet örömei, a gondolatok, érzések és árucikkek kicserélhetőségének biztosítása fűzik egybe. (...)

Értsétek meg, hogy csak akkor szabadulhattok meg kínjaitoktól, ha a hazafiság elavult eszméjét s a rajta nyugvó szolgálót megszüntetitek.

Csak akkor szabadulhattok meg, ha bátran beálltok azok sorába, akik a népek egyesülésének magasztos eszméiért harcolnak, azért az eszméért, amely már régóta él s régóta munkára szólít benneteket.

Pirogovo, 1900. május hó 23-án.

Elő Nemzeti Kincs 1992: dr. Rónaszéki Aladár és családja (Foto: Nemes Zoltán)

A GAIA sajtószemle anyagából

Részlet
Péter Pál leveléből

Románia évek óta energiagondokkal küzd (a beépített 22000 MW lehetőség ellenére is csak nehezen tudja fedezni 7–18000 MW-os fogyasztását). Ennek megoldását, ahogy annak idején a december előtti kormány, a jelenlegi is, a Cernavodaban épülő első atomerőmű üzembeállításától reméli. Ez 5 db 700 MW-os PHWR típusú CANDU reaktorból áll, melynek első egységét a tervek szerint 1994 végére kell átadni.

Az emberek többsége — tulajdonképpen a szükséges ismeretek teljes hiányában — ugyancsak megváltóként várja az erőmű beindítását. A sajtóban is erős atompárti hírverés folyik. Mindez eddig rendben is volna, sok országban hasonló a helyzet. Ritka viszont az olyan eset, amikor egy zöld párt is a rajongók közé tartozik. Még akkor is, ha történetesen ez a párt a jelenlegi kormány tagja, mint a Romániai Ökológista Mozgalom, mely a környezetvédelmi tárcát bírja Marcian Bleahu úr személyében. Lássuk mit ír a párt lapja, az „Eco Magazin” 1991. decemberi számában:

Terjedelmes cikkének címe „Cernavodán minden OK!” Habár, mint írja, vannak zöld pártok és szervezetek, melyek ellenzik az atomerőmű építést, ezek tévednek, s ezt szeretné a beszélgetéseken keresztül bizonyítani.

Így megtudhatjuk az Állami Nukleáris Bizottság főfelügyelőjétől, hogy elődei, jó hazafiak, átrázták Ceausescu: olyan törvényt alkottak, melynek szigorú előírásai a CANDU erőműveket részesítették előnyben egyéb — pl. szovjet — fajtákkal szemben (ezek szerint Ceausescu akarata ellenére.)

Őt követi az építő kanadai-olasz vállalat (AAE) egyik igazgatója, aki szerint — természetesen — jelenleg a CANDU a legkorszerűbb erőmű (ezt a nézetet a Kanadai Nukleáris Bizottság sem osztja). Üzembiztonsága nagyon magas, a működésben lévő több, mint 40 erőmű egyikénél sem fordult elő eddig semmilyen üzemzavar, nem jeleztek emberre káros hatást. (Ennek cáfolatát l. a Sajtószemle 1991. dec. 13-i számának 2419. oldalán).

A jövőbeni üzemeltető cég igazgatója arról beszél, hogy milyen magas gazdasági hatékonysága lesz az atomerőműnek (arról szám adatot nem kapunk, hogy előreláthatóan mennyi lesz az itt termelt energia ára; figyelembe véve a 12 éve folyó építkezést nem hiszem, hogy olcsóbban tudna termelni, mint a világ más pontjain működő atomerőművek, melyek napjainkban igencsak nehéz anyagi gondokkal kell megbirkózzanak). Így reméli, hogy az első egység beindítása helyettesíteni fogja a 700 MW-os árambehozatalt, ezután pedig Románia adhat el villamos energiát.

Arról, hogy mi lesz a sugárzó hulladékokkal, annyit tudunk meg, hogy ezeket 10 évig az erőmű alatt tárolják, majd egy mélységi bányába, a Nemzeti Tárolóba kerülnek (ennek helye valószínűleg államtitok), ahol kitűnő a szervezés és az ellenőrzés.

A nyugati atomipar, más megrendelések hiányában, erősíti nyomását a kelet-európai piacra. Legutóbb, 1991 őszén, Kanada egy 400 millió \$-os kedvezményes kölcsönt biztosított Romániának a cernavodai erőmű építésének folytatásához. Szakemberképzéstől az anyagi támogatásig, a hirdetés-hadjáratig minden lehetőséget felhasznál. Az „Eco-Magazin” cikke jól illeszkedik ebbe a folyamatba. A beszélgetőtársak megválasztása, a kérdések megközelítési módja, a féligazságok egymásutánja a félretájékoztatás jellemző példáját nyújtják. Viszonylag könnyű ezzel megérintni a román polgárt, aki vajmi keveset tud az atomipar igazi arcáról. Az azért mégis túlzás, hogy mindez egy környezetvédő párt környezetvédő lapjában jelenjék meg!

1992. február 10.

(Forrás: NaturInform, Kolozsvár)

A belváros:
összeomláshoz közeledő
dugózóna

Mi az? Beteggé tesz, öl, haragot és gyűlöletet szít, szétrombolja a természetet, időt, tért és pénzt zabál, és mégis évről évre jobban szeretik az emberek. Hát persze, csak az autó lehet. Ez (Németországban) a legnagyobb környezetszennyező, első a gyermekhalál-okozók között, a legnagyobb zajforrás, a legintenzívebb CO, nitrogénoxid, ózon, üvegházgáz kibocsátó. Kínában 1000 lakosra 0,7 autó jut, Nyugat-Európában 352, az USA-ban 556. Ha Kína és Afrika el akarja érni azt az autózási színvonalat, amit mi, a Föld menthetetlenül felmelegszik, az olaj-tartalékokról meg jobb talán hallgatni. Ha pedig valaki ezt a groteszk közlekedési szokást kritizálja, tudniillik, hogy 80 kg élősúlyt egy 1000 kg-os ládában továbbtünk, melynek a teljes energia határfoka a botránnyosan alacsony 5 % körül van, nos, az ilyen embert munkahely-megsemmisítőnek titulálják.

A német statisztikai hivatal szerint minden 27. munkahely függ közvetlenül az autótól, bár egyes autópártiak azt mondják: minden hetedik. Sajnos, elég sok ez mindenképpen. Az autó nagy gazdasági teherterhel. Jelenleg évi 6000 DM-mel támogatnak minden német személyautót a mesterségesen fenntartott árányokkal és a kifizetetlen károkozásokkal. Ennyi pénzből minden autós kaphatna egy egész éves körzeti bérletet, évente 15000 km vasúti ingenyjegyet és öt-évente egy nagyon jó biciklit. Ha meg kellene az összes kárt fizetni, a benzin 5,50 DM-be (a jelenlegi 5-szörösébe) kerülne.

D.I.

(Forrás:

GREENPEACE MAGAZIN 1991. április, 10.o.)

E lap elküldésével megrendelheti az ÉV-et, de az is elég, ha a címet és a példányszámot (rózsaszínű) befizetési utalvány közlemény rovatában pontosan feltünteti.

Az előfizetési díj postaköltséggel együtt az 1993-as hat számra 300 Ft.
10 példánytól egy szám ára 42 Ft, tehát pl. 10 példány egész évi előfizetési díja 2520 Ft.

Megrendelem az „Érted vagyok”-ot 1993-ra példányban.

Az előfizetési díjat, Ft-ot, ugyanarra a címre, mint ezt a levelezőlapot, ezzel egyidőben elküldtem.
Az előfizetett példányokat kérem a következő címre kézbesíteni:

Címzett neve:

Ország, irányítószám:

Település:

Utca, házszám:

EARTHCARE APPEALS

(No.5., 1991. október)

(Ez az amerikai Sierra Club "Earthcare Network"-jének a körlevele és az a célja, hogy felhívja a figyelmet /és tiltakozó leveleket motiváljon/ a konkrét nagy dísznóságokra, elsősorban gátépítésekre, az olajkutatás romlásaira és megmaradt vadonfoltok kiirtására. Ennek megfelelően tele van dísznóságokkal. Most háromról referálnék.)

A GATT-szabályozók fenyegetik a környezetvédelmet

A genfi székhelyű General Agreements on Tariffs and Trade (GATT) olyan javaslatot tárgyal, hogy egy külföldi ipar környezetvédelmi vonatkozásai nem adhatnak okot az illető termékek importjának korlátozására. Ez a szabály megtiltana a Gatt tagállamoknak, hogy legalább egyoldalúan megpróbálják visszaszorítani veszélyeztetett erőforrások vagy fajok kizsákmányolását. A GATT szerint egyetlen állam sem hozhat globális korlátozásokat. Erre csak nemzetközi szervezetek jogosultak, és csak olyan országokon lehet levérni őket, amelyek saját akaratukból aláírták. Ezek szerint a környezetvédelem úgy halad előre, mint egy konvoj — a leglassabb ország sebessége szerint. A végén néhány példa, ahol az egyoldalú importkorlátozások — amelyeket persze a környezetvédők nyomására vezettek be — komoly eredményre vezettek: bálna, elefántcsont, tonhal, tengeri emlősök. És ha most ezt is megtiltják...

Gát fenyegeti a szent Jordánt

A 330 km hosszú folyónak mindössze egy 13 km-es szakasza érintetlen, speciális endemikus élővilággal, sok veszélyeztetett fajjal. Emellett népszerű kiránduló-vízitúrázó hely is. Ide akar most gátat építeni — külföldi beruházókkal — egy Kibbutz Kfar Hanasi nevű illető (bizonyára VALLALKOZÓ). A víz 60 %-át vennék ki, amit csúcsrajáratva pulzálnának vissza valahol lejjebb, ennek pusztító hatásait nem kell részletezni. Az izraeli környezetvédelmi minisztérium és a Society for the Protection of Nature in Israel tiltakoznak, 15000-es tüntetés is volt már, ennek ellenére folyik az építkezés. Tiltakozó leveleket az alábbi címre kérjük: Prime Minister Yitzhak Shamir, Prime Minister's Office, P.O.Box 187, Jerusalem 91001 Israel.

Környezetvédők kontra fülöp-szigeti hadsereg

A Fülöp-szigetek északi részén orvul meggyilkolták Henry Domoldol népszerű törzsi vezetőt, aki aktív emberjogi és kör-

nyezetvédelmi szószóló volt. Tanúk szerint a hadsereg és a Civilian Armed Forces Geographical Units(?) emberei lőtték le, amikor kilépett a házból. Mivel Domodol ismert védelmezője volt a törzsek élőhelyéül szolgáló erdőknek, valószínűsíthető, hogy a katonaság a fakitermelő vállalatokkal való összefonódottsága miatt ölte meg.

Az erőszak nem új a fülöp-szigeti környezetvédők számára: februárban a Haribon Foundation 14 tagját letartóztatták, miután felfedték, hogy a védett kamagongfák Palawan-szigetről történő illegális exportjában is benne volt a hadsereg, továbbá a katonaság aktív tevékenységbe kezdett a Mt. Apo-n, miután a környezetvédők küzdeni kezdtek az ott folyó olajkutatás ellen.

Most azt kérjük tőlünk, hogy követeljük Domodol halálának és a filippin katonaság egyéb piszkos ügyleteinek kivizsgálását az alábbi címen: President Corazon Aquino Malacanang, Palace Manila, Philippines, Fax: 632-712-4100

Ágó

A. Rosencranz és A. Scott

Szibéria veszélyeztetett erdei

2,3 millió négyzetmérföld erdő van Szibériában, ez pont az USA területe, a világ nyitvatermő erdeinek 57%-a, a világ teljes faállományának egynegyede. Az Amazonas-vidéki erdők a szibériaiaknak csak a felét teszik ki (bár kétszer annyi szenet tartalmaznak). Csak hogy megy a vágás, meghozza 90%-ban tarra. Sok külföldi vállalat, pl. japánok is ráharaptak a dologra, és a BAM további 1,4 milliárd m³ fát tett elérhetővé. A BAM-építők most munkanélküliek, szívesen vágnak egy kis fát. Egységnyi végtermékhez háromszor annyi fát használ fel egy orosz vállalat, mint egy nyugati. Az ágakat eleve nem hasznosítják, és a fűrészek nem állíthatók, tehát a deszka-gerendavágás előtt az összes törzset azonos méretre kell vágni. Itt kellene a külföldi segítség, de a tarvágás könnyebb. Pedig a fa itt nagyon lassan nő vissza. A törvények egész korszerűek, megszegésükért kemény 100 rubeles büntetés jár. Több hatalmat kellene adni a helyi hatóságoknak, de akkor le kellene cserélni a korrupt felügyelőket. Ha meg központi kézben maradnak az erdők, nagy lesz a kísértés, hogy gyors faexporttal enyhítsenek a gazdaság állapotán. Vannak zöldek, de a vegyesvállalatok felett nincs ellenőrzésük, lakossági fórum meg egyéb úri huncutságok nincsenek. (Ennek

ellenére hat hónap alatt vagy ezer környezetpusztító tervezetet, gyárat stb. állítottak le a zöldek.)

(Forrás: NATURE 355(6358), 293-294. — 1992. január 23.)

Megrendelő levelezőlap

bélyeg helye

Kérem, küldjenek az „Érted vagyok”-ból ingyenes mutatványpéldányt a következő címekre:

Címzett neve:

Ország:

Ir.szám:

Település:

Utca, házszám:

Címzett neve:

Ország:

Ir.szám:

Település:

Utca, házszám:

„Érted vagyok” folyóirat

Budapest
Kazinczy u. 3.
1028

Észak

Az északi félteke legtöbb országában katasztrófális méreteket öltött az éhség hiánya, a ruhátlanság hiánya, a szellemi szűkség hiánya, a lehetetlen elérhetetlenségének hiánya, a bármilyen téren való kielégítetlenség hiánya, a létezés vágyának hiánya.

György O.

Könyvismertetés

Szesztay Károly és Sz. Gábor Margit: *Bolygónk véges türelme — Meddig terhelhető a bioszféra?* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992. 135 oldal, + 33 színes ábra, 350 Ft.

A könyvet a kezembe véve először az irodalomjegyzékét néztem át, s örömmel láttam ott Lovelock, Mumford és Peter Russell nevét. A könyv tárgya meglepő: a Minden-ség, az Ősrobbanás leírása után foglalkozik a Föld fejlődésével, a Gaia-elmélettel (15 oldalon át), a bolygó hőszabályozásával, az ember kialakulásával. Ez utóbbival kapcsolatban egyetértéssel olvastam a szerzők sorait: *mindannyian, mi Földön élő emberek testvérek vagyunk*; s ugyancsak szívemnek tetsző volt, amit agyunk bal- és jobboldalának működéséről írnak („Ahhoz, hogy egyre újabb és újabb technikai és gazdasági csodákat alkotó — de ugyanakkor egyre újabb és egyre élesebb társadalmi, környezeti és politikai elmentmondásokat is felszínre hozó — civilizációnk ne az öngyilkosság, hanem a földi édenkert felé vegye irányát, mielőbb szükség van agyunk jobb felének elsődlegesen érzelmi és erkölcsi tartalmú és szintetikus irányzatú képességeinek a bal féllel arányos és öszszhangolt kibontakoztatása, egy második felvilágosodásra”). Ezt Fritjof Capra is írhatta volna! Sajnos azonban ez a gondolat nem húzódik végig következetesen a könyv egészén.

A Szesztay házaspár a teljességre törekszik, ami ilyen terjedelem mellett nem könnyű, de lehetséges. Foglalkoznak népes-séggel, élelemmel, talajjal, energia-felhasználással és iparosodással, felhívják a figyelmet arra, hogy csak a folyamatosan megújuló vagy gyakorlatilag kimeríthetetlen bőségben előforduló természeti erőforrásokra támaszkodhatunk, s felsorolják a jövő energiaforrásait (víz, szél, nap, geotermikus, fúziós energia). Meglepő ezek után, hogy nem ítélik el a nukleáris (hasadási) energiát sem, azzal kapcsolatban nem írnak a kiégett fűtőelemek elhelyezési gondjairól, beveszik a tenyésztő-reaktort is a leltárba. A szerzők szemlélete tudathasadásos: külön 15 oldalon foglalkoznak egy nukleáris világ-szerencsétlenség várható következményeivel, a nukleáris léttel, de ugyanakkor nem veszik figyelembe, hogy az atomenergia „békés felhasználása” csupán a katonai felhasználás mellékterméke.

Nem értek egyet azon megállapítással sem, hogy az energiahordozók használatával kapcsolatban „arra ... bizton számíthatunk, hogy a legutóbbi évek fejleményei szerint egyre globálisabbá és hatékonyabbá váló *piacmechanizmus* kellő időben megfelelően határozott és részletes választ fog adni”. Nem, mert a piac csak a mában gondolkodik és semmiesetre sem tekint több nemzedékkel előre.

Az 1992-ben kiadott könyv súlyponti kérdései között aránytalanságot látok, amikor az üvegházhatásról 4 sort, az ózonréteg megritkulásáról mindössze 8 sort talállok. Ennél nagyobb hiányosságnak tartom, hogy a szerzők nem foglalkoznak a fogyasztói magatartással, az ember és kozmosz viszonyával, a tudati-lelki kérdésekkel. Holott, amit az agyféltekék szerepéről írnak, az ezt is igényelné... A szerzők eljutottak Lovelock első könyvéhez, de a másodikig már nem, ugyancsak nem a Gaia-konferenciáig, sem Teilhard de Chardinhez, Schumacherhez, Illichhez, Skolimowskihoz. Kár. Ezért maradt a könyv Janus-arcú: gyakran az az érzésem, hogy a jó szándékot és érzéseket a tudományos (ál)-objektivitás fékezi. Nem teszik a maga helyére a tudományt, nem fogalmaznak meg annak korlátait, túlságosan bíznak a megismerésben, információkban, adatokban, azok jobb felhasználásában. (Skolimowski egyik írásának a címe: „Információ — igen, de hová tűnt a bölcsesség?”)

Ez a könyv talán túl gyorsan, nem elég éretten került a nyomdába, jó lett volna, ha a rokonszenves szándékú szerzők jobban átgondolt (ki)utakat tudnak mutatni türelmetlen bolygónk lakói számára.

Pi.

A Paraszt és az erszény

Volt egyszer egy paraszt, aki keményen dolgozott a mezőn. Egy napon Istenhez imádkozva kérte, hogy könnyítsen terhein egy kis kincssel. Észrevett egy kicsiny erszényt a lábainál, és egy hang így szólt: „Vedd ezt az erszényt, mint Isten ajándékát. Egy aranypénzt találsz abban. Ha kiveszed, helyette másik lesz benne. Azonban semmire nem fogod tudni kiadni a pénzt, amíg az erszényt bele nem dobod a folyóba, ahol az gyönyörű hallá változik.” A paraszt egész

éjjel az aranyakat szedegette ki az erszényből, reggelre már volt neki egy zsákkal. A szomszédjától kért élelmet, mert még egy zsákkal akart gyűjteni az erszényből. Az is meglett, de ő csak folytatta a koldulást. Így ment ez éveken át, néha majdnem bedobta az erszényt a folyóba, de végül mégsem tette meg. Amikor meghalt, a háza tele volt pénzzel és egy kanálnyi élelem sem volt benne.

(Zsidó mese).

Az Üzletemberek Tanácsa...

Az UNCED Magyar Nemzeti Bizottsága által kiadott hírlevél 2. számában az Üzletemberek Tanácsa (Business Council) fogalmazza meg felhívását — úgymond — a fenntartható fejlődésért.

Szörnyű rossz érzésem van. Nagyon óvatosságnak kell lennünk és főleg nagyon ébernek. Ugyanis megjelentek a környezetvédelem kukukkjai, akik alapján véve (!) ugyanazt akarják folytatni, mint amit eddig is csináltak, de most már becsomagolják a mondandójukat „környezetbarát szlogenekbe”, s így próbálják azokat egyrészt „eladni”, másrészt velünk elfogadtatni és „kiköltetni”. (Tévedés ne essék: az igazi kukukkal nincs semmi bajom!)

Véleményem szerint erre a felhívásra leginkább a képmutatás és az álság jellemző. Mert ugye milyen szépen is hangzik az, hogy „hidakat kell építenünk a világokat elválasztó szakadékok felett, amelyek elválasztják a gazdagokat és a szegényeket”; de vajon elképzelhető-e, hogy pl. a Ciba-Geigy, a Nippon Steel Corp., vagy a Henkel „üzletembere” *valóban* azt hiszi, hogy az általuk alapelveként ajánlott „szabad piaci verseny minden szinten” valóban hidat fog verni a gazdagok és szegények között?

Vagy pl. mit higyjünk arról az üzletemberről, aki a fenntartható fejlődés alapelemei között elsőként a „piacgazdaságon alapuló gazdasági növekedést” jelöli meg?

Ismét csak azt mondhatom, hogy: szörnyű rossz érzésem van; s rossz az előérzetem a Rio-i konferenciával kapcsolatban is. A fentemlíttettek miatt is egyre nagyobb veszélynek látom, hogy a vasaltnadrágos, jól-fésült, elegáns és simamodorú üzletemberek — jártasságot szerezvén a környezetvédő „szöveg” refinált alkalmazásában — vakvágányra viszik a konferenciát.

Kedves, kicsi, milliónyi poszáta-társaim! Vigyázzatok, mert a fogyasztói társadalom bül-bül-szavú vezetői most csempészik az agyatokba azt a gondolatot, hogy még örüljétek is majd a fészketekbe csempészett kukuk-tojásnak! — '92.ápr.2.

Via

TARTALOM

„Érted vagyok”

(Exodus 3,14)

Közösségi és családi folyóirat

Tanulmány	
Rudolf Schermann: Opus Dei (Egy boldoggáavatás rejtett okai) . . .	3–5
Jubileum	
Márczi Imre: Ötven év (Beszámoló a Bokor-közösség ünnepéről) . .	6
Szépirodalom	
Prohászka Ottokár: Zinka halhatatlan	14–16
Családi oldal	
Vincze Endre: Család és társadalom	12–13
Gyerekeknek Moha-mese	
Anyák napja — Ünnepe	17–18
Egyházi élet	
V.J.: Egy papi élet állomásai	7–11
Jacques H. Teeuwen: Misszionárius voltam Új-Guineában	19
Még egy szót a konquistáról!	
Bessenyei György: A Montezuma lelke ajkairól (Vers)	20
Mihálovics Zoltán: Egyházkritika?	21
Erőszakmentesség	
Lev Tolsztoj: A hazafiságról	26–28
Elmélkedések	
Gergely G. András: Legyőzte a világot? (Húsvéti elmélkedés)	2
Leveled jött Istentől (vasárnapokra)	22–25
Ökológia	
Szemelvények a GAIA sajtószemle anyagából	29–31
Közhelyek	
Márciusra: Biztosítani akarom a gyermekeim jövőjét	9
Áprilisra: Az egészség mindenekelőtt	21

Hibaigazítás

Előző számunkból kimaradt a

Marxizmus, kereszténység és ökológiai szükségszerűség

c. írás (30–31. o.) szerzőjének neve: HENRYK SKOLIMOWSKI

Az „Érted vagyok” különszámát április végén postázzuk

Egy könyv mindenkinek

Az elmúlt év vége felé jelent meg egy hallatlanul figyelemreméltó könyv Éliás Józseftől. Címe: „Auschwitz mint Golgota, Golgota mint Auschwitz”. Az antiszemizmus (a szerző pontosító terminológiája szerint „Izrael-ellenesség”) sajnos mai és időszerű aporójából indulva ki terftékre kerül itt több bibliakritikai, hermeneutikai probléma is. A hagyományos teológiai szemléletet kiszélesítve von párhuzamot az ún. „zsidó sors” és Jézus kereszthalála között, egészen addig a konklúzióig, amit ő „a Szeretet Vastörvénye, a Következmények Vastörvénye és a Helyettesítés Vastörvénye” terminológiával s annak kibontásával ad elénk.

A könyv általános, bárki önvizsgálatát elősegítő nagyszerű tanítása abban áll, hogy rámutat: az Izrael-gyűlölet (=antiszemizmus) ugyanabból az előítéletes gyökérből táplálkozik, mint a filozofia. Vagyis valakiket, valamely embercsoportot azért vet meg, üldöz, illetve azért vonzódik hozzá, mert az, ami: amiről nem tehet — jelen esetben a származása.

Az önvizsgálati tükör megmutatja: e kirekesztő szemlélet az alapja sok barátság, társaság-testület létrejöttének.

Mindenki feladata, küldetése az Isten szeretetének, agapéjának elsajátítása, amely a másik másságát érzékeli-értékeli, s azzal együtt, sőt éppen azért fogadja el (=szereti), mert nem önmagát tükrözi, hanem egészen más.

A nagyszerű könyv korlátozott számban kapható a szerző címén (Debrecen, Egyetem sugárút 70.) és jelen sorok szerzőjénél.

Mihálovics Zoltán
Szigetszentmiklós, Béke u.17.
2310

IV/2. (18.) szám. Megjelenik évente hatszor.

Alapította: Simonyi Gyula

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság.

A szerkesztőbizottság titkára: Garay András

Laptulajdonos: Család Alapítvány

Számlaszám: 202-10809 Magyar Hitelbank Rt.

Bp.V., Szabadság tér 5–6.

Olvasóink a Család Alapítvány fent jelzett számlájára „Érted vagyok” megjelöléssel támogatást küldhetnek lapunknak. Bármely összeget köszönettel fogadunk, és 4000 Ft vagy nagyobb támogatás esetén

állandó tiszteletpéldányt küldünk.

Az Alapítványnak adott összeg az adóalapból levonható! Nyugatra 200 DM vagy nagyobb támogatás esetén küldünk állandó tiszteletpéldányt.

Felelős kiadó: Vincze Endre

Kiadóhivatal: 1476 Budapest Pf. 40.

Szerkesztőség: 1028 Budapest, Kazinczy u. 3.

A lap az „Ingyen kaptátok, ingyen is adjátok” (Mt 10,8) szellemében szerzői honoráriumot nem váró írásokat közöl. Minden írásért szerzője felelős és nem feltétlenül a szerkesztőség véleményét fejezi ki.

Az „Érted vagyok”-ban közölt anyagok (a szerző hozzájárulásával) tartalmi torzítás nélkül szabadon közzétehető, a forrás megjelölésével. A szerkesztőség ezúton kér az újraközlés esetén tiszteletpéldányt.

Kéziratot nem őrzünk meg, s nem küldünk vissza.

Készült a NEOTIPP Nyomdaipari Szolgáltató üzemeiben, Budapesten.

Felelős vezető: Dr. Naszályi Gábor

ISSN: 0865-8021

Bimonthly newspaper of „Family Foundation” for communities and families, about gospel, charity, third world, ecology, nonviolence, family life, education, and radical renewal movement in the Hungarian catholic church.

Editor: GARAY András —

Address: H-2120 Dunakeszi, Berzsényi u. 5/c.

The materials published by „Érted vagyok” can be re-published free, without distortion of contents. The editorial board hereby asks for complimentary copies in case of re-publication.

Előfizetés és terjesztés:

1028 Budapest, Kazinczy u. 3.

Előfizetést rózsaszín postautalványon a fenti címre lehet küldeni. Kérjük, az utalvány középső, értesítés részén a név és cím olvashatóan, pontosan legyen rajta, és a hátán, a közleményben világosan legyen leírva, hogy a pénzt a feladó mire küldte.

Előfizetési díj 1993-ra (postaköltséggel):

belföldre 300 Ft, 10 példánytól 252 Ft;

szociális előfizetés (nagy családosok, mozgássérültek, halál-sérültek, diákok, hetven éven felüliek és állami gondozottak számára) 192 Ft (postaköltséggel együtt).

Ithon előfizetve: a szomszédos országokba 300 Ft; egyéb külföldre 1500 Ft.

Nyugaton: 36 DM.

A konvertibilis előfizetési díjak az ESP indiai keresztény iskolát támogatják.

Köszönjük a szerzők, a szerkesztők és a sokféle segítő ingyenes szolgálatát. Köszönjük a bátorító kritikákat, javaslatokat és biztatásokat. Köszönjük az adományokat és a terjesztők munkáját. A lap esetleges jövedelmét a Család Alapítvány szociális célokra fordítja.